

**UCHWAŁA NR XLII/451/2021
RADY MIEJSKIEJ W OPOCZNI**

z dnia 30 grudnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opoczno
na lata 2022-2028**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i 1834), art. 16 b ust. 1 i 2, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268), Rada Miejska w Opocznie uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opoczno na lata 2022-2028, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Opoczna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2022 r.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Opocznie

Anna Zięba

Załącznik do uchwały Nr XLII/451/2021
Rady Miejskiej w Opcznie
z dnia 30 grudnia 2021r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE OPOCZNO NA LATA 2022-2028

<u>Wprowadzenie</u>	3
<u>Metodyka opracowania</u>	4
1. <u>Diagnoza społeczna</u>	6
<u>Struktura demograficzna</u>	6
<u>Lokalny rynek pracy</u>	9
<u>Aktywizacja zawodowa bezrobotnych i wykluczonych społecznie</u>	13
<u>Zasób lokalowy miasta i polityka mieszkaniowa</u>	16
<u>Edukacja i wychowanie</u>	22
<u>Ochrona zdrowia i pomoc społeczna</u>	27
<u>Dostęp do kultury, sportu i rekreacji</u>	48
<u>Bezpieczeństwo</u>	55
<u>Aktywność mieszkańców i integracja społeczna na poziomie lokalnym</u>	64
<u>Analiza SWOT</u>	69
2. <u>Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań</u>	72
<u>Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków sprzyjających poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych</u>	73
<u>Cel strategiczny 2. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków rozwoju</u>	74
<u>Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie problemom ubóstwa, bezrobocia i bezdomności</u> 76	
<u>Cel strategiczny 4. Rozwijanie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie</u>	78
3. <u>Założenia systemu realizacji Strategii</u>	80
3.1 <u>Instytucjonalizacja</u>	80
3.2 <u>Monitoring i ewaluacja</u>	82
3.3 <u>Uwagi końcowe</u>	83
Spis rysunków	84
Spis wykresów.....	84
Spis tabel	84

Wprowadzenie

Rozwiązywanie problemów społecznych stanowi jedno z najważniejszych zadań administracji publicznej wszystkich szczebli, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Ponadto art. 16b ust. 2 ww. ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Opracowując Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Opoczno na lata 2022-2028 opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z obowiązującymi przepisami oraz wymogami prawnymi.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna spełniać kilka podstawowych warunków:

- odpowiadać na konkretne wyzwania i potrzeby gminy (na podstawie rzetelnej diagnozy społecznej);
- korespondować z dokumentami strategicznymi na poziomie województwa;
- być komplementarna w stosunku do pozostałych dokumentów gminy o znaczeniu strategicznym;
- wpisywać się w aktywny model polityki społecznej;
- zakładać budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego.

Strategia ma charakter otwarty, co oznacza, że zawarte w niej zapisy mogą podlegać modyfikacjom w zależności od zmiany sytuacji społecznej czy pojawiających się nowych wyzwań i potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Z tego względu Burmistrz Opoczno zaprosił do współpracy podmioty zaangażowane i zainteresowane problematyką społeczną w wymiarze lokalnym. Do prac nad określeniem sytuacji społecznej, a także określeniem pożądanych kierunków rozwoju społecznego oraz określeniem celów i zadań do realizacji, zaproszono szeroką reprezentację osób i podmiotów funkcjonujących w społeczności. W warsztatach wzięli bowiem udział przedstawiciele jednostek samorządowych, jednostki państwowej oraz organizacji pozarządowych.

Fundament budowy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Opoczno stanowią takie założenia jak: polepszenie warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnienia powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzenia systemu zabezpieczenia społecznego. Oddziaływanie skutków podejmowanych działań sprzyja rozwojowi

społecznemu oraz zmniejszeniu lub likwidacji istniejących problemów. Takie założenie jest urzeczywistnieniem fundamentalnej zasady związanej z istotą samorządu terytorialnego – zasadą subsydiarności.

Proponowana w niniejszym dokumencie metodologia opracowania uspołecznionej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z użyciem instrumentów partycypacji społecznej odwołuje się do zasady pomocniczości po to, by przełamać szablon podziału na zarządzających i decydujących o sprawach społecznych przedstawicieli władz oraz mieszkańców jako adresatów podejmowanych rozwiązań w obszarze lokalnej polityki społecznej.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych składa się z trzech zasadniczych części, tj. diagnostycznej, programowej oraz wdrożeniowej. Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społecznej Gminy Opoczno wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, oraz identyfikacji mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń (SWOT). Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz kierunków działań.

Metodyka opracowania

W trakcie prac nad dokumentem zapewniono aktywny udział przedstawicieli instytucji publicznych. Rolą Zespołu ds. opracowania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Opoczno na lata 2022-2028” było przede wszystkim przygotowanie analizy sytuacji społecznej w gminie, organizowanie warsztatów oraz redakcja dokumentu.

Proces konstruowania Strategii został podzielony na trzy etapy:

- diagnozowanie
- programowanie
- wdrożenie

W ramach etapu I Diagnozowanie przeprowadzono analizę dostępnych danych statystycznych (dane GUS oraz dane gromadzone przez różne instytucje), analizę silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, warsztaty problemowe oraz rozmowy z przedstawicielami administracji publicznej. Efektem pierwszego etapu prac była diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Opoczno zawierająca identyfikację podstawowych problemów i negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy.

Rys. 1. Proces konstruowania Strategii

W ramach etapu II Programowanie, opracowano konstrukcję struktury celów strategicznych oraz działań niezbędnych do ich realizacji, koncepcję zarządzania strategią, jej monitorowania i ewaluacji.

Diagnoza problemów społecznych występujących na obszarze Gminy Opoczno została sporządzona w oparciu o analizę danych w dziewięciu obszarach problemowych:

1. Struktura demograficzna
2. Lokalny rynek pracy
3. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych i wykluczonych społecznie
4. Zasób lokalowy miasta i polityka mieszkaniowa
5. Edukacja i wychowanie
6. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
7. Dostęp do kultury, sportu i rekreacji/wsparcie dla osób starszych
8. Bezpieczeństwo
9. Aktywność mieszkańców i integracja społeczna na poziomie lokalnym

Dane wtórne zostały udostępnione przez: Główny Urząd Statystyczny, Urząd Miejski, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Komendę Powiatową Policji, Szpital Powiatowy im. Edmunda Biernackiego, Powiatowy Urząd Pracy, Wydział Edukacji, Przychodnię Vita-Med. NZOZ, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną.

Charakterystyka Gminy Opoczno

Opoczno – miasto w województwie łódzkim, w powiecie opoczyńskim, siedziba gminy miejsko-wiejskiej Opoczno. Położone nad rzeką Drzewiczką, na krańcu Wyżyny Przedborskiej, historycznie w Małopolsce, a dokładnie w Ziemi Radomskiej. Stare Opoczno i Nowe Opoczno były miastami królewskimi Korony Królestwa Polskiego. Miasto królewskie w powiecie opoczyńskim województwa sandomierskiego w drugiej połowie XVI wieku.

Według danych GUS z 31 grudnia 2020 roku miasto liczyło 20 553 mieszkańców.

Położenie

Miasto leży we wschodniej części województwa łódzkiego, w północnej części mezoregionu Wzgórza Opoczyńskie, szerzej na pograniczu Wyżyny Małopolskiej i Niziny Mazowieckiej, u ujścia rzeki Wąglanki do Drzewiczki – prawego dopływu Pilicy.

Historycznie należy do Małopolski (dokładnie Ziemia Radomska). W latach 1975–1988 miasto administracyjnie należało do województwa piotrkowskiego, zaś przed 1975 r. do województwa kieleckiego.

Rys. 2. Położenie na mapie miasta i gminy Opoczno

I. Diagnoza społeczna

Struktura demograficzna

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. w Gminie Opoczno mieszkało łącznie 33 777 mieszkańców, w tym 17 306 kobiet i 16 471 mężczyzn. W porównaniu do 2019 r. liczba ludności w Gminie Opoczno zmniejszyła się o ok. 0,97%, wówczas w mieście mieszkało 20 746 mieszkańców.

Tab. 1 Liczba ludności Gminy Opoczno w podziale na płeć w latach 2016-2020

Rok	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2016	34 666	17 732	16 934
2017	34 607	17 677	16 930
2018	34 353	17 654	16 699
2019	34 108	17 425	16 683
2020	33 777	17 306	16 471

źródło: BDL GUS

Analizując lata 2016–2020 można zaobserwować delikatny jak również systematyczny spadek liczby mieszkańców. Liczba ludności na terenie Gminy Opoczno stale spada. Na podstawie tab. 2 zaobserwować można, że na terenie miejskim jest to częstszym zjawiskiem niż na terenach wiejskich.

Tab. 2 Liczba ludności w gminie Opoczno w podziale na obszar wiejski i miejski w latach 2016-2020

Rok	Ogółem	Miasto	Wieś
2016	34 666	21 635	13 031
2017	34 607	21 514	13 073
2018	34 353	21 327	13 026
2019	34 108	21 060	13 048
2020	33 777	20 746	13 031

źródło: BDL GUS

W strukturze ludności w Gminie Opoczno dominowały osoby w wieku produkcyjnym. Ilość osób w okresie diagnostycznym pozostaje na jednostajnym, analogicznym poziomie z tendencją do lekkiego spadku.

Tab. 3 Ilość osób z terenu miasta i gminy Opoczno w latach 2016-2020 wg grupy wiekowej

Rok	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny	Ogółem
	0-17	18-64	60+	
2016	6 653	21 788	6 225	34 666
2017	6 625	21 632	6 347	34 607
2018	6 520	21 435	6 398	34 353
2019	6 424	20 740	6 944	34 108
2020	6 394	20 790	6 593	33 777

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie

Wpływ na zachodzące przemiany demograficzne ma utrzymujący się przez cały badany okres ujemny przyrost naturalny. Początek spadku liczby urodzeń datuje się na rok 2018 oraz kolejne lata. W 2018 r. liczba urodzeń w stosunku do roku poprzedniego zmalała o 8,49%, natomiast w

roku 2019 do roku poprzedniego już o 18.31%.

Tab. 4 Ilość urodzeń w gminie Opoczno

Rok	Ogółem
2016	555
2017	555
2018	508
2019	415
2020	373

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Opocznie

Przyrost naturalny w gminie na dzień 31.12.2020 r. ukształtował się na ujemnym poziomie. W poprzednich latach utrzymywał się na podobnym poziomie. Od 2016 r. liczba urodzeń w gminie była wyższa niż liczba zgonów, co powodowało, że przyrost naturalny był dodatni.

Tab. 5 Ilość zgonów w gminie Opoczno

Rok	Ogółem
2016	311
2017	323
2018	350
2019	322
2020	424

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Opocznie

Wskaźniki ruchu naturalnego dla gminy Opoczno są więc stosunkowo korzystne. Ogólny obraz statystyki demograficznej całej gminy jest względnie zadowalający, gdyż mimo występowania charakterystycznych dla całego polskiego społeczeństwa trendów spadku przyrostu naturalnego, przyrost naturalny w gminie Opoczno, do ubiegłego roku kształtował się na poziomie dodatnim. W 2020 r. liczba zgonów w stosunku do 2019 r. zwiększyła się o 24%. Największy przyrost zgonów nastąpił w czwartym kwartale ubiegłego roku, może być on związany ze stanem epidemii spowodowanej zakażeniem wirusem SARS-CoV-2. W perspektywie kilkunastu następnych lat można zatem spodziewać się utrzymania struktury wiekowej ludności na podobnym poziomie. Pozwoli to utrzymać podobną liczbę dzieci w przedszkolach, uczniów w szkołach. Niepokojącym prognostykiem dla struktury społecznej gminy jest spadek liczby ludności w mieście, przy utrzymującej się na stabilnym poziomie liczby mieszkańców terenów wiejskich.

Podstawową przyczyną zmniejszania się liczby ludności jest utrzymująca się migracja. Od kilku lat liczba osób wymeldowujących się poza teren gminy jest wyższa niż liczba nowych zameldowań. Należy przy tym wziąć pod uwagę, że statystyczne dane obejmują tylko ludność dokonującą formalnego wymeldowania, co jest stosunkowo rzadkie przy wyjazdach zagranicznych. Gmina w tym zakresie nie posiada więc dokładnych danych. W tym przypadku rzeczywiste saldo migracji zagranicznych może być znacznie wyższe.

Migracje (tab. 6), u podłoża których leży zwykle zła sytuacja materialna oraz brak perspektyw, to niewątpliwie problem, który powinien być rozważany w kontekście planowanych rozwiązań strategicznych.

Tab. 6 Migracje dla gminy Opoczno

Rok	Wewnętrzna	Zagraniczna
2016	371	6
2017	313	7
2018	370	7
2019	365	17
2020	314	13

Źródło: Wydział Ewidencji Ludności i Dowodów Osobistych Urzędu Miejskiego w Opocznie

Demografia jest jednym z najistotniejszych czynników kształtujących rynek pracy, a tym samym poziom rozwoju gospodarczego. Podaż zasobów ludzkich na rynku pracy uzależniona jest między innymi od liczby zgonów i urodzeń, czyli salda przyrostu naturalnego, natężenia i kierunku migracji oraz, przede wszystkim, struktury wiekowej. Struktura wiekowa przekłada się bezpośrednio na współczynnik aktywności zawodowej, czyli liczebność ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym oraz, co równie istotne, na wzajemne zależności pomiędzy tymi trzema grupami. Udział ludności w poszczególnych grupach ekonomicznych jest czynnikiem, który na równi z liczbą podmiotów gospodarczych kształtuje poziom rozwoju gospodarczego regionu. Ponadto analiza trendów w poszczególnych grupach wiekowych pozwala dodatkowo prognozować przyszłe zapotrzebowanie na usługi szkolnictwa, opieki medycznej czy pomocy społecznej.

Lokalny rynek pracy

Sytuacja na lokalnym rynku pracy wpływa na poziom życia mieszkańców, a tym samym przekłada się na sytuację społeczną w mieście. Problemy na lokalnym rynku pracy implikują szereg niekorzystnych zjawisk w szeroko pojętej sferze społecznej i mogą przyczyniać się do rozwoju zjawisk niepożądanych, takich jak alkoholizm, narkomania czy też przemoc.

W ostatnich latach widoczne są pozytywne zmiany na rynku pracy, zarówno w wymiarze krajowym, regionalnym, jak i lokalnym. Zmniejsza się stopa bezrobocia, co wiązać należy m.in. z rosnącą koniunkturą gospodarczą.

Wprawdzie nie ma danych dotyczących stopy bezrobocia w układzie gminnym, jednak mając na uwadze kompleksową analizę rynku pracy, należy uwzględnić dane dla powiatów. Zgodnie z informacjami opublikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny, stopa bezrobocia w powiecie opoczyńskim na koniec grudnia 2020 r. wyniosła 6,5% i była wyższa od średniej krajowej (6,2%) i wojewódzkiej (6,2%). Jednakże warto podkreślić, że w grudniu 2019 r. stopa bezrobocia w powiecie opoczyńskim wyniosła 5,7% i była najniższą w latach 2016-2020.

Tab. 7 Stopa bezrobocia w powiecie opoczyńskim w latach 2016-2020

Rok	Stopa bezrobocia w %
2016	8,6
2017	6,2
2018	5,9
2019	5,7
2020	6,5

źródło: BDL GUS

Wpływ na wzrost stopy bezrobocia w ostatnim roku ma oczywiście w dużym stopniu sytuacja związana z trwającą epidemią COVID-19. W Polsce pierwsze potwierdzone przypadki zostały odnotowane w marcu 2020 roku. Ograniczenia w poruszaniu się, odgórne nakazy zamykania działalności z branż: turystycznej, gastronomicznej, beauty, rekreacyjnej, sportowej itd. – to wszystko poskutkowało spadkiem lub nawet całkowitą utratą przychodów w wielu firmach. Z kolei konsekwencją osłabienia kondycji finansowej przedsiębiorstw są częste zwolnienia. Jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie w roku 2019, były zarejestrowane 773 osoby bezrobotne, co stanowiło ok. 44,48% ogółu bezrobotnych w powiecie opoczyńskim, a w 2020 r. liczba ta zwiększyła się do 879 osób z terenu miasta i gminy Opoczno. W stosunku do lat poprzednich widoczny jest wyraźny spadek poziomu bezrobocia w Gminie Opoczno. W roku 2016 zarejestrowanych było aż 1135 bezrobotnych. Jak wynika z powyższych danych poziom bezrobocia w Gminie Opoczno zmniejsza się wolniej niż średnio w powiecie.

Tab. 8 Ilość osób bezrobotnych z terenu miasta i gminy Opoczno

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2016	635	500	1135
2017	478	331	809
2018	486	304	790
2019	448	325	773
2020	459	420	879

źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie

Analizując strukturę osób bezrobotnych ze względu na płeć, stwierdzić należy, że wśród osób pozostających poza rynkiem pracy dominują kobiety. W 2016 r. w gminie zarejestrowane były 635 bezrobotne kobiety co stanowiło ok. 56% ogółu bezrobotnych w gminie. Na uwagę zasługuje fakt, że w 2020 r. kobiety stanowiły już ok. 52% ogółu bezrobotnych w gminie.

Znaczny udział kobiet w strukturze osób bezrobotnych może świadczyć o ich mniejszej dyspozycyjności na rynku pracy spowodowanej sprawowaniem opieki nad dziećmi, brakiem miejsc w przedszkolach, brakiem ofert pracy dla kobiet, niskimi kwalifikacjami. W przyszłości może to rodzić potrzebę większej aktywizacji zawodowej kobiet, w tym poprzez dedykowanie im specjalnych programów wsparcia.

Tab. 9 Osoby bezrobotne z terenu miasta i gminy Opoczno zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opocznie

Osoby zarejestrowane				
Rok	z prawem do zasiłku		bez prawa do zasiłku	
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
2016	193	118	546	278
	311		824	
2017	140	84	386	199
	224		585	
2018	125	85	372	208
	210		580	
2019	114	74	368	217
	188		585	
2020	102	68	450	259
	170		709	

źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie

Jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie w 2018 r., w Gminie Opoczno zarejestrowanych było 790 osób bezrobotnych, z czego 210 osób z prawem do zasiłku. W odniesieniu do całej gminy zauważyć można, że większą część wszystkich bezrobotnych stanowią osoby zamieszkałe w mieście. Stanowiło to ok. 63% ogółu bezrobotnych w gminie. W porównaniu do 2016 r. widoczna jest poprawa sytuacji w niniejszym zakresie. Wówczas w Gminie Opoczno zarejestrowanych było 1135 bezrobotnych. W Gminie Opoczno na 1000 mieszkańców pracuje 259 osób. 45,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 54,1% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Opoczno wynosiło w 2020 roku 6,5% (7,3% wśród kobiet i 5,7% wśród mężczyzn). W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Opoczno wynosiło 3940,12 PLN, co odpowiada 76,00% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Opoczno 3088 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 2844 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi - 244 osoby. 44,0% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Opoczno pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 23,3% w przemyśle i budownictwie, a 13,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,9% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Tab. 10 Grupy wiekowe osób bezrobotnych z terenu miasta i gminy Opoczno

Rok	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60+
2016	150	350	281	163	141	50
2017	89	259	189	143	95	34
2018	89	215	212	147	96	31

2019	97	200	204	146	83	43
2020	111	251	229	178	64	46

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie

Biorąc pod uwagę diagnozowany okres od 2016 do 2020r. ok 29% bezrobotnych z terenu miasta i gminy stanowiły osoby między 25 a 34 rokiem życia. W latach 2016–2019 widać wyraźnie spadek osób bezrobotnych w każdym przedziale wiekowym, jednak niewątpliwie największą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby młode.

W pozostałych przypadkach możemy mieć do czynienia, z jednej strony z niedopasowaniem kwalifikacji do aktualnych potrzeb rynku, a z drugiej strony z postawą ludzi młodych (tzw. Pokolenia Y), dla których posiadanie stałej pracy nie stanowi priorytetu.

Na szczególną uwagę zasługuje problem bezrobocia wśród osób powyżej 44 roku życia. Zaznaczyć należy, że są to osoby o ograniczonej mobilności zawodowej i dodatkowo zagrożone wykluczeniem, w tym wykluczeniem cyfrowym. W 2018 r. zarejestrowanych było łącznie 243 osoby bezrobotne powyżej 44 roku życia (wiek produkcyjny). Osoby te stanowiły ponad 30,75% ogółu bezrobotnych. W tym przypadku mamy do czynienia z podwyższeniem skali niniejszego zjawiska (w 2016 r. po 44 roku życia zarejestrowanych było 304 bezrobotnych, co stanowi 26,78% ogółu), sytuacja na rynku pracy w niniejszym zakresie nie była zadowalająca, czego dowodem jest znaczny udział osób młodych i osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym w ogólnej strukturze zarejestrowanych osób bezrobotnych z terenu miasta i gminy Opoczno.

Tab. 11 Liczba ofert pracy na terenie miasta i gminy Opoczno w latach 2016-2020

Rok	Ilość ofert	w tym osoby niepełnosprawne	Ilość stanowisk dla osób niepełnosprawnych
2016	598	8	11
2017	602	11	11
2018	451	7	17
2019	416	8	9
2020	403	10	10

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie

Ilość ofert pracy w poszczególnych latach jest zróżnicowana, zależna od potrzeb pracodawców i możliwości zatrudnieniowych. Na uwagę zasługuje fakt, iż ponad 90% przedsiębiorców z terenu powiatu w tym również miasta i gminy Opoczno, stanowią mikroprzedsiębiorcy.

Tab. 12 Ilość osób niepełnosprawnych z terenu miasta i gminy Opoczno zarejestrowanych w PUP w Opocznie

rok	kobiety	mężczyźni	razem	w tym miasto	w tym wieś
2016	1	3	4	3	1
2017	1	2	3	3	0
2018	1	2	3	1	2
2019	2	0	2	1	1
2020	0	1	1	1	0

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie

Na lokalnym rynku pracy zauważyć można niewystarczającą ilość miejsc pracy dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, co potwierdza utrzymujący się ok. 10% udział niepełnosprawnych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych.

Aktywizacja zawodowa bezrobotnych i wykluczonych społecznie

Aktywizacja zawodowa ma na celu przede wszystkim pomoc osobom bezrobotnym w podjęciu pracy lub zmianie zawodu w celu powrotu na rynek pracy.

Działania na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych realizowane są m.in. przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie. Z informacji udostępnionych przez powyższą instytucję o stanie bezrobocia i przeciwdziałaniu bezrobociu w Gminie Opoczno w latach 2016-2020 r. wynika, że PUP w Opocznie oferował następujące formy wsparcia:

- **prace interwencyjne** - prace interwencyjne mają na celu wsparcie bezrobotnych. Oznaczają one zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę z częściowym dofinansowaniem pracodawcy wynagrodzenia przez urząd pracy,
- **roboty publiczne** - roboty publiczne oznaczają zatrudnienie bezrobotnego w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac finansowanych lub dofinansowanych ze środków samorządu terytorialnego, budżetu państwa, funduszy celowych, organizacji pozarządowych, spółek wodnych i ich związków,
- **prace społecznie użyteczne** - prace społecznie użyteczne to forma wsparcia skierowana do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku jednocześnie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej albo uczestniczących w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej lub w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego. Prace te odbywają się bez nawiązania stosunku pracy ani umowy o pracę. Organizowane są one przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub działalnością na rzecz społeczności lokalnej. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywa się na podstawie porozumienia zawartego między starostą a gminą, na rzecz której prace społecznie użyteczne będą wykonywane. Starosta refunduje gminie ze środków Funduszu Pracy do 60% minimalnej kwoty świadczenia przysługującego bezrobotnemu. Świadczenie to może być w całości finansowane z budżetu gminy,
- **bon zatrudnieniowy** - bon zatrudnieniowy stanowi gwarancję zrefundowania pracodawcy

części kosztów wynagrodzenia i składek na ubezpieczenia społeczne w związku z zatrudnieniem bezrobotnego posiadacza bonu,

- **bon na zasiedlenie** - osoba bezrobotna do 30 roku życia może ubiegać się o bon na zasiedlenie, który stanowi gwarancję przyznania środków finansowych na pokrycie kosztów zamieszkania w związku z podjęciem zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej poza miejscem dotychczasowego zamieszkania,
- **dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej.**

W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych i zdobywania doświadczenia zawodowego Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie udzielił bezrobotnym następujących form wsparcia:

- **staże i bony stażowe** - bezrobotnemu w okresie odbywania stażu przysługuje stypendium w wysokości 120% kwoty zasiłku dla bezrobotnych. Okres pobierania stypendium wlicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych,
- **szkolenia i bony szkoleniowe** - szkolenia dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy są formą aktywizacji zawodowej finansowaną przez urzędy pracy, prowadzoną w formie kursu obejmującego przeciętnie nie mniej niż 25 godzin zegarowych w tygodniu, chyba że przepisy odrębne przewidują niższy wymiar szkolenia. Uczestnik szkolenia otrzymuje co miesiąc stypendium równe 120% zasiłku dla bezrobotnych, jeżeli miesięczny wymiar godzin szkolenia wynosi co najmniej 150 godzin; w przypadku niższego miesięcznego wymiaru godzin szkolenia wysokość stypendium ustala się proporcjonalnie, z tym że stypendium nie może być niższe niż 20% zasiłku.

Po ukończeniu szkolenia uczestnik otrzymuje zaświadczenie lub inny dokument wystawiony przez instytucję szkoleniową.

Aktywność Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie w pozyskiwaniu dodatkowych środków na aktywizację zawodową osób bezrobotnych

Realizacja 2016 rok:

1. Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, poprzez realizację robót publicznych w regionach wysokiego bezrobocia.
2. Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, określonych w art. 49 pkt 2-6 ustawy.
3. Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia.
4. „Program wyrównania regionami III w obszarze G”. Program skierowany do niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.
5. Projekt realizowany w ramach inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie opoczyńskim (II)”.
6. Projekt „Aktywizacja osób po 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie opoczyńskim (II)”.

Realizacja 2017 rok:

1. Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia oraz na terenach rewitalizowanych a także w ramach Narodowego Programu Mieszkaniowego Mieszkanie Plus.
2. Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób będących dłużnikami alimentacyjnymi zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opocznie.
3. Program Regionalny 2017 „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku 30-50 lat”.
4. Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi.
5. Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji osób bezrobotnych.
6. Projekt „Aktywizacja młodych pozostających bez pracy w powiecie opoczyńskim (III)”.
7. Projekt „Aktywizacja osób po 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie opoczyńskim (III)”.

Realizacja 2018 rok:

1. Program regionalny 2018 „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku 30-50 lat”.
2. Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych, będących dłużnikami alimentacyjnymi.
3. Program staży w placówkach Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
4. Program aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych.
5. Program aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi.
6. Program aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w wieku 45 lat i powyżej.
7. „Program wyrównywania różnic między regionami III w obszarze G”. Program skierowany do niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.
8. Projekt „Aktywizacja młodych pozostających bez pracy w powiecie opoczyńskim (III)”.
9. Projekt „Aktywizacja osób po 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie opoczyńskim (IV)” realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Realizacja 2019 rok:

1. Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych, będących dłużnikami alimentacyjnymi.
2. Program staży w placówkach Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
3. Program aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi.
4. Program Regionalny 2017 „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku 30-50 lat”.
5. „Program wyrównywania różnic między regionami III w obszarze G”. Program skierowany do niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.
6. Projekt „Aktywizacja młodych pozostających bez pracy w powiecie opoczyńskim (IV) w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”.
7. Projekt „Aktywizacja osób po 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie opoczyńskim (V)” realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Realizacja 2020 rok:

1. Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych, będących dłużnikami alimentacyjnymi.
2. Program aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi.
3. Program aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia.
4. „Program wyrównywania różnic między regionami III w obszarze G”. Program skierowany do niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.
5. Projekt „Aktywizacja młodych pozostających bez pracy w powiecie opoczyńskim (V)” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”.
6. Projekt „Aktywizacja osób po 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie opoczyńskim (VI)” realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Głównym celem projektów była aktywizacja zawodowa mieszkańców powiatu opoczyńskiego w tym osób bezrobotnych z terenu miasta i gminy Opoczno. Ze wsparcia mogły korzystać również osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy zagrożone wykluczeniem społecznym i zawodowym.

Dla uczestników przewidziano kompleksowe i indywidualne formy wsparcia w ramach ścieżki aktywizacji zawodowej, uwzględniające ich indywidualne potrzeby i możliwości.

Na podstawie powyższych informacji można stwierdzić, że na terenie gminy Opoczno podejmowane są liczne działania zmierzające do aktywizacji bezrobotnych. Jednocześnie rośnie także ich skuteczność. Warto podkreślić, że działania te niejednokrotnie adresowane są do grup defaworyzowanych. Wydaje się, że w przyszłości należałoby w większym stopniu skoncentrować się na instrumentach wsparcia dedykowanych kobietom oraz osobom z wykształceniem w zawodach nadwyżkowych.

Zasób lokalowy miasta i polityka mieszkaniowa

Zgodnie z art. 24 ust.1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 65 z późn. zm.) – do gminnego zasobu nieruchomości należą nieruchomości, które stanowią przedmiot własności Gminy i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego gminy. Stosownie do art. 25 ww. ustawy zasobem nieruchomości Gminy Opoczno gospodaruje Burmistrz Opoczna. Gospodarowanie zasobem polega między innymi na ewidencjonowaniu nieruchomości zgodnie z katastrzem nieruchomości, wycenie tych nieruchomości, zabezpieczeniu nieruchomości przed uszkodzeniem lub zniszczeniem, wykonywaniu czynności związanych z naliczeniem należności za nieruchomości udostępniane z zasobu, współpracy z innymi organami, które na mocy odrębnych przepisów gospodarują nieruchomościami Skarbu Państwa, a także z właściwymi jednostkami samorządu terytorialnego, zbywaniu oraz nabywaniu nieruchomości do zasobu, wydzierżawianiu, wynajmowaniu i użyczaniu nieruchomości wchodzących w skład zasobu oraz ich obciążaniu ograniczonymi prawami rzeczowymi (użytkowanie, służebność gruntowa, przesyłu), podejmowaniu czynności w postępowaniu sądowym, w szczególności w sprawach dotyczących własności lub innych praw rzeczowych na nieruchomości, o zapłatę należności za korzystanie z nieruchomości, o roszczenia ze stosunku najmu, dzierżawy lub użyczenia, o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie, składaniu wniosków o założenie ksiąg wieczystych na nieruchomości Gminy Opoczno oraz o wpis w księdze wieczystej oraz sporządzaniu planów

wykorzystania zasobu.

Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Spółka z o. o. administruje gminnym zasobem mieszkaniowym w budynkach komunalnych i zasobem mieszkaniowym w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych oraz lokalami użytkowymi na podstawie umowy dzierżawy od 02.01.2006 r. Cały komunalny zasób mieszkaniowy na dzień 31.12.2020 r. obejmuje 534 lokale o łącznej powierzchni 21 058,08 m², z którego Gmina obowiązana jest wydzielić część lokali, jako lokale najmu socjalnego i na dzień 31.12.2020 r. to 85 lokali o łącznej pow. 2593,81 m².

W zasobie mieszkaniowym Gminy Opoczno znajduje się również 16 lokali użytkowych o łącznej powierzchni użytkowej 962,60 m².

W skład zasobu mieszkaniowego - komunalnego na terenie Miasta i Gminy Opoczno na dzień 31.12.2020 r. wchodzi:

1. Budynki komunalne, których jest 33 z 286 lokalami mieszkalnymi o łącznej powierzchni użytkowej 10 933,87 m² z wydzielonymi 67 lokalami najmu socjalnego o łącznej powierzchni użytkowej 2042,16 m².
2. Lokale komunalne w budynkach stanowiących własność Wspólnot Mieszkaniowych, administrowanych przez ZGM, których jest 213 o łącznej powierzchni użytkowej 8301,02 m² z wydzielonymi 18 lokalami najmu socjalnego o łącznej powierzchni użytkowej 551,65 m².
3. Lokale komunalne znajdujące się we Wspólnotach nieadministrowanych przez ZGM, których jest 35 o łącznej powierzchni użytkowej 1823,19 m².

W roku 2018 w ramach gospodarowania zasobem nieruchomości Gminy Opoczno podjęte zostały następujące czynności: - określono wartości nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste w celu aktualizacji opłat rocznych oraz nieruchomości przeznaczonych do zbycia lub zagospodarowania, - naliczono opłaty za udostępnianie nieruchomości gminnych oraz prowadzono windykacje należności, - kontynuowano trwające i podjęto nowe czynności w postępowaniach administracyjnych i sądowych w sprawach dotyczących własności i innych praw rzeczowych na nieruchomościach, o stwierdzenie nabycia własności przez zasiedzenie, nabycie prawa własności nieruchomości w drodze komunalizacji oraz składanie wniosków o założenie ksiąg wieczystych, - wypowiedziano i zaktualizowano obowiązujące opłaty roczne z tytułu użytkowania wieczystego gruntu. Dodatkowo podejmowane były działania zmierzające do pozyskania terenów do realizacji zadań gminy.

Na dzień 31.12.2018 r. w skład zasobu nieruchomości Gminy Opoczno weszły grunty o łącznej powierzchni 634,6703 ha w tym 3774 działek. Program i sposób ich zagospodarowania wynika z obowiązujących przepisów prawa oraz ustaleń zawartych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Na dzień 31.12.2018 r. w użytkowaniu wieczystym nieruchomości stanowiących własność Gminy Opoczno pozostają grunty o łącznej powierzchni 23,7307 ha w tym 397 działek. Sposób ich zagospodarowania przez użytkowników wieczystych wynika z obowiązujących przepisów prawa oraz ustaleń zawartych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach ustalających warunki zabudowy.

Poniższa tabela nr 13 przedstawia łączną powierzchnię nieruchomości zasobu Gminy Opoczno oraz nieruchomości Gminy Opoczno oddanych w użytkowanie wieczyste wg klasyfikacji środków trwałych.

Tab. 13 Zestawienie rodzaju gruntów i ich ilość wg klasyfikacji kosztów trwałych

L.p.	Rodzaj gruntów	Ilość (ha)
1.	Grunty orne	55,3234
2.	Łąki trwałe	17,8124
3.	Pastwiska trwałe	5,3913
4.	Grunty zadrzewione i zakrzewione	0,0970
5.	Tereny mieszkaniowe	68,4504
6.	Tereny przemysłowe	34,0103
7.	Inne tereny zabudowane	49,2311
8.	Zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	64,6709
9.	Tereny rekreacyjno-rozrywkowe	20,1551
10.	Drogi	326,8296
11.	Grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych	9,2484
12.	Inne tereny komunikacyjne	0,8498
13.	Grunty pod wodami powierzchniowymi	6,3313
Łącznie:		658,4010

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Opocznie - Strona główna

Wyposażenie techniczne budynków komunalnych oraz wykaz robót remontowych wykonanych w 2020 roku i w ostatnim czasie w budynkach komunalnych:

- Budynki z instalacją wodną, bez kanalizacji – szt. 3,
 - ul. Parkowa 1, 5, 34 - wykonana jest częściowo instalacja kanalizacyjna w budynkach i wydzielone pomieszczeń łazienkowych. W 2018 r. wykonane zostały przyłącza kanalizacyjne do poszczególnych budynków. W 2019 r. instalację kanalizacyjną wraz z wydzielaniem pomieszczeń łazienkowych wykonano w 7 lokalach. Wyremontowano jeden lokal nr 4. W 2020 roku podłączono do kanalizacji, dokonano montażu instalacji centralnego ogrzewania z pieco-kuchni, wydzielono pomieszczenie łazienkowe w jednym lokalu ul. Parkowa 5/1, dokonano również wymiany drzwi wejściowych w mieszkaniu nr 7 w budynku ul. Parkowa 5. Dalsze prace w tym zakresie zaplanowane są w 2021 roku. Istnieje możliwość podłączenia budynków do sieci gazowej.

Budynki z instalacją wodną, kanalizacyjną i ogrzewaniem piecowym - szt. 19:

- ul. 1-go Maja 11- w 2018 r. wykonana została dokumentacja techniczna na przebudowę i remont oraz instalację wodno-kanalizacyjną w lokalach mieszkalnych wraz z wydzielaniem łazienek.
- ul. Janasa 2 - dokonano remontu instalacji wodno-kanalizacyjnej w lokalu nr 2, budynek w

złym stanie technicznym, została wykonana ekspertyza techniczna budynku, szacunkowy koszt wykonania robót remontowych wynosi 530 000 zł, istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci co.

- ul. Janasa 15 - dokonano wymiany 1 szt. pieca grzewczego w mieszkaniu nr 4, dokonano wymiany drzwi wejściowych w mieszkaniu nr 4a, wykonano remont lokalu nr 4, istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej.
- ul. Janasa 17 - wykonano modernizację instalacji wentylacyjnej w budynku, częściową wymianę rynien i rur spustowych, istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej.
- ul. Janasa 19 - wykonano remont lokalu nr 2, dokonano wymiany pieca kaflowego na przenośny, istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej.
- ul. Janasa 21 - wykonano modernizację instalacji wentylacyjnej w budynku, dokonano wymiany pieca grzewczego w lokalu nr 2, istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej.
- Plac Kilińskiego 16 - w 2018 roku w budynku wykonano termomodernizację, dokonano wymiany kuchni przenośnej w lokalu nr 1, istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej.
- ul. Limanowskiego 33 – istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej lub gazowej.
- ul. Sobieskiego 1 – wykonano częściowe krycie dachu papą termozgrzewalną, wykonano malowanie klatki schodowej, wykonano remont lokalu nr 1, budynek w złym stanie technicznym, została wykonana ekspertyza techniczna budynku, szacunkowy koszt wykonania robót remontowych to kwota 625 000 zł, istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej.
- ul. Sobieskiego 3 - wykonano remont łazienki w lokalu nr 2, wykonano projekt techniczny termomodernizacji budynku, istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej.
- ul. Sobieskiego 4 - budynek przewidziany w 2021 roku do kompleksowej termomodernizacji dofinansowanie ze środków unijnych, podpisano umowę z Zakładem Energetyki Ciepłej na podłączenie budynku do sieci ciepłowniczej.
- ul. Staromiejska 39 – dokonano wymiany wkładu kominowego, budynek wyposażony w instalacje centralnego ogrzewania z pieco-kuchni, istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej.
- ul. Szewska 1 - wykonano remont kominów, wykonano remont lokalu nr 8, istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej.
- ul. Szpitalna 3 – wykonano remont kominów, wykonana została dokumentacja techniczna na przebudowę i remont oraz instalację wodno-kanalizacyjną w lokalach mieszkalnych, istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej.
- ul. Szpitalna 4 - wykonano remont kominów, wykonano remont lokalu nr 3, istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej.
- ul. Zjazdowa 15 - wykonano modernizację instalacji wentylacyjnej w budynku, istnieje

możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej lub gazowej.

- ul. Kraszków 39A - wykonano montaż ław kominiarskich i stopnic na dachu budynku, nie ma możliwości podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej, można wykonać instalacje centralnego ogrzewania z pieco - kuchni.
- ul. Szpitalna 6 - wykonano remont kominów, istnieje możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej.
- Pl. Kościuszki 20 budynek wyłączony z użytkowania, do rewitalizacji.

Remonty lokali komunalnych we Wspólnotach Mieszkaniowych:

- dokonano wymiany drzwi wejściowych w mieszkaniu na 1 w budynku przy ulicy Staromiejskiej 14A,
- dokonano wymiany instalacji elektrycznej w mieszkaniu nr 60 w budynku przy ulicy Norwida 3,
- wykonano remont lokali nr 3 i nr 21 w budynku przy ulicy Janasa 9,
- dokonano wymiany pieca kaflowego na przenośny w lokalu nr 3 w budynku przy ulicy Janasa 9,
- dokonano wymiany pieca przenośnego w lokalu nr 7 w budynku przy ulicy Janasa 9.

Kwestie dotyczące gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy określa ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266, z późn. zm.). Zgodnie z art. 4 tego aktu prawnego tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej należy do zadań własnych gminy, która na zasadach i w wypadkach przewidzianych w ustawie zaspokaja potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach, a także zapewnia lokale socjalne i lokale zamienne. Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Opoczno określa uchwała nr XII/110/07 Rady Miejskiej w Opocznie z dnia 11 października 2007 ze zmianami (uchwała nr XLVI/505/2018 Rady Miejskiej w Opocznie z dn. 29.06.2018 r.), zaś zasady zbywania lokali mieszkalnych stanowiących własność Gminy Opoczno w trybie bezprzetargowym uchwała nr XXII/216/2016 Rady Miejskiej w Opocznie z dnia 30 czerwca 2016 roku.

Budynki komunalne stanowią najstarszą część zasobów mieszkaniowych na terenie miasta, na ogół o znacznym stopniu zużycia technicznego, wyeksploatowane, wymagające gruntownych remontów i równocześnie dużych nakładów finansowych na ich przeprowadzenie. Większość z nich wybudowana została w latach 1900-1930. Budynki te posiadają niewielkie wyposażenie techniczne, najczęściej są to woda, kanalizacja i ogrzewanie piecowe.

Podkreślenia wymaga fakt, iż stale ubywa mieszkań komunalnych. Zasób mieszkaniowy komunalny zmniejszył się po dokonaniu rozbiórki czterech budynków komunalnych przy ulicy 17-go Stycznia 20, Inowłodzkiej 20, Targowej 7, Plac Kościuszki 15A, a także poprzez zbywanie lokali (sprzedaż) w trybie bezprzetargowym przez najemców. Od 2005 roku w stosunku do stanu na dzień 31.12.2020 r. odnotowaliśmy ubytek 264 lokali mieszkalnych. W tym czasie wybudowany został jeden budynek komunalny z 51 lokalami.

Przepisy Prawa budowlanego zobowiązują właścicieli i zarządców do utrzymania budynków w należytym stanie technicznym (art. 5 ust. 2 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku – Prawo budowlane (Dz. U. 1994 r. nr 89 poz. 414)), jednak środki finansowe jakie otrzymujemy z Gminy Opoczno na realizację planu remontów i napraw bieżących zasobu nie pozwalają na dopełnienie w/w

obowiązku. Roczne przeglądy budynków wykazują znaczne zużycie wszystkich elementów konstrukcyjnych. Większość tych budynków kwalifikuje się do remontów kapitalnych, na wykonanie których potrzebne są znaczne środki finansowe.

W wielu przypadkach, po analizie kosztów przeprowadzenia remontów kapitalnych, należy rozważyć dokonanie rozbiórki budynków a następnie wykonanie nowych obiektów z lokalami komunalnymi i socjalnymi. Ważnym problemem jaki istnieje w zasobie komunalnym jest zły stan przewodów dymowych wynikający z naturalnego zużycia oraz brak kanałów dymowych w takiej ilości by móc oddzielnie podłączyć źródło grzejne. W tym celu zlecono i wykonano w 2016 r. w komunalnym zasobie mieszkaniowym szczegółową inwentaryzację przewodów kominowych wraz z ekspertyzą techniczną w zakresie oceny stanu technicznego przewodów kominowych. Zakres prac zawarty w ekspertyzach jest systematycznie realizowany w miarę otrzymywanych środków finansowych na ten cel z Gminy Opoczno.

Proponowanym rozwiązaniem problemów przewidzianym w projektach technicznych wykonanych instalacji wentylacji jest ograniczenie ilości źródeł ciepła poprzez likwidację pieców kaflowych, przenośnych i wykonanie instalacji centralnego ogrzewania, zaś najlepszym rozwiązaniem w zakresie ogrzewania mieszkań komunalnych byłoby podłączenie budynków do ciepła systemowego z sieci miejskiej bądź zastosowanie ogrzewania gazowego przynajmniej w części z nich.

Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. w ramach posiadanych środków finansowych realizuje prace remontowe mające na celu utrzymanie zasobu komunalnego.

W roku 2020 w budynku przy ulicy Dworcowej 2 – wykonana została termomodernizacja budynku, wykonane zostały inne prace remontowe polegające na przebudowie klatki schodowej, częściowej naprawie więźby dachowej, wymianie pokrycia dachowego na blachę powlekaną. Budynek został wyposażony w instalację centralnego ogrzewania i podłączony do miejskiej ciepłowniczej. Budynek posiada własny węzeł cieplny. W budynku przy ulicy Plac Zamkowy 2 wykonana została instalacja centralnego ogrzewania i ciepłej wody, budynek został podłączony do sieci ciepłowniczej, w budynku znajduje się węzeł ciepłowniczy. Wykonano przebudowę lokalu użytkowego na mieszkalny. Wykonany został również projekt techniczny termomodernizacji budynku. W trakcie realizacji jest inwestycja Gminy Opoczno polegająca na budowie budynku mieszkalnego socjalnego przy ul. Przemysłowej przy wsparciu finansowym z BGK. Inwestycja znacząco wpłynie na sytuację deficytu lokali komunalnych i socjalnych w naszej gminie.

Wiele lat finansowania potrzeb remontowych zasobu komunalnego na niewystarczającym poziomie, oraz wiek budynków wchodzących w skład komunalnego zasobu Gminy i ich poziom naturalnego wyeksploatowania znacznie zubożyły zasób mieszkaniowy. Biorąc pod uwagę powyższe dane i potrzeby mieszkaniowe mieszkańców Gminy Opoczno, ich stopień zamożności, widzimy uzasadnioną potrzebę realizowania dalszych zadań i inwestycji z zakresu budownictwa mieszkaniowego w tym socjalnego celem zwiększenia zasobu mieszkaniowego w najbliższych latach.

Sprawy gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy reguluje ustawa z dnia 21 stycznia 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tj. Dz.U. z 2019 r., poz. 1182). Zgodnie z art. 21 ww. ustawy Rada Gminy w Opocznie uchwaliła w dniu 11 października 2007 r. uchwałę nr XII/110/07 w sprawie ustalenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Opoczno (Dz. Urz. Woj. Łódz. 2007.347.3105) oraz uchwałę nr XLVI/505/2018 z dnia 29 czerwca 2018 r. w sprawie zmiany uchwały nr XII/110/07 Rady Miejskiej w Opocznie z dnia 11 października 2007 r. w sprawie

ustalenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Opoczno (Dz. Urz. Woj. Łódz. 2018 poz. 3865).

Na podstawie tych aktów prawnych Zarządzeniem Nr 49/2020 Burmistrza Opoczna z dnia 18 marca 2020 r. powołano Komisję Mieszkaniową. Celem działania komisji jest sprawdzanie warunków mieszkaniowych, opiniowanie wniosków osób ubiegających się o przydział lokalu mieszkalnego oraz przygotowanie projektu rocznych wykazów przydziału mieszkań. Przydziałów mieszkań dokonuje się dla rodzin, które umieszczone są na liście przydziałów mieszkań. W roku 2020 przydzielono 7 lokali mieszkalnych, w tym 1 dla osoby opuszczającej rodzinę zastępczą, 2 lokale socjalne i dokonano 3 zamian. Orzeczono 2 eksmisje i złożono do Gminy Opoczno 2 wyroki eksmisyjne, w tym wszystkie z lokali komunalnych. Na aktualnie obowiązującej Liście Przydziałów Mieszkań na mieszkanie oczekuje 169 rodzin, w tym 11 osób z domów dziecka i 46 osób bezdomnych. Na liście zamian lokali komunalnych znajduje się 58 rodzin. Na przydział lokalu socjalnego na wykonanie wyroków eksmisyjnych oczekuje 29 rodzin, w tym 15 rodzin z lokali komunalnych.

Edukacja i wychowanie

Dostęp do edukacji, i to już od okresu przedszkolnego ma istotny wpływ na poziom i jakość życia mieszkańców, a tym samym funkcjonowanie całej sfery społecznej. Swobodny dostęp do przedszkoli umożliwia podjęcie zatrudnienia przez rodziców, a tym samym służy włączeniu społecznemu i może przyczynić się do ograniczenia sfery ubóstwa.

Gmina Opoczno jest organem prowadzącym dla 5 przedszkoli, 1 punktu przedszkolnego, 13 szkół podstawowych.

Przedszkola

1. Przedszkole nr 2 w Opocznie, ul. Szkolna 11.
2. Przedszkole nr 4 w Opocznie, ul. C. K. Norwida 2.
3. Przedszkole nr 5 w Opocznie, ul. Partyzantów 36.
4. Przedszkole nr 6 z Grupą Żłobkową „Zielona Dolinka” w Opocznie, ul. Kopernika 3.
5. Przedszkole nr 8 w Opocznie, ul. Kopernika 10a (z oddziałami integracyjnymi).
6. Punkt Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Bielowicach, Bielowice 56.

Szkoły

1. Zespół Szkół nr 1 w Opocznie im. Marii- Skłodowskiej -Curie, ul. M. C. Skłodowskiej 5:
 - a) Szkoła Podstawowa nr 1 w Opocznie im. Kornela Makuszyńskiego, ul. M. C. Skłodowskiej 5 (oddziały „0”, klasy I-VIII),
 - b) Samorządowe Liceum Ogólnokształcące (kl. I-IV).
2. Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi im. Kazimierza Wielkiego w Opocznie, ul. Inowłodzka 3 (oddziały „0”, klasy I-VIII).
3. Szkoła Podstawowa nr 3 im. Henryka Sienkiewicza w Opocznie, ul. Armii Krajowej 1 (oddziały „0”, klasy I-VIII).
4. Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Sygietyńskiego w Bukowcu Opoczyńskim, Bukowiec Opoczyński 74 („0”, klasy I-VIII).
5. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Mroczkowie Gościnnym, Mroczków Gościnnie 50 („0”, klasy I-VIII).
6. Szkoła Podstawowa w Ogonowicach im. Armii Krajowej , Ogonowice 207a („0”, klasy I-VIII).
7. Szkoła Podstawowa w Wygnanowie, Wygnanów 57 („0”, klasy I-VIII).

8. Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Bielowicach, Bielowice 56 („0”, klasy I-VIII).
9. Szkoła Podstawowa w Januszewicach, Januszewice 67 („0”, klasy I-VIII).
10. Szkoła Podstawowa w Kraśnicy, Kraśnica 58 („0”, klasy I-VIII).
11. Szkoła Podstawowa im. Oddziału Partyzanckiego AK „Doliniacy” w Libiszowie, Libiszów 674 („0”, klasy I-VIII).
12. Szkoła Podstawowa w Modrzewiu, Ziębów 14 („0”, klasy I-VIII).
13. Szkoła Podstawowa w Sielcu, Sielec 40 („0”, klasy I-VIII).

Powszechnym zjawiskiem opoczyńskiej oświaty jest duży odsetek uczniów dojeżdżających do swoich szkół. Dojeżdża lub dowożonych jest 1/3 wszystkich uczniów szkół podstawowych. Rodzi to poważne konsekwencje i zwiększony zakres odpowiedzialności gminy. Najważniejszą kwestią jest zapewnienie bezpieczeństwa podczas dowozu. Newralgicznym momentem jest wsiadanie i wysiadanie z autobusu.

Zadanie własne dowożenia do szkół jest powierzone Miejskiemu Przedsiębiorstwu Komunikacyjnemu sp. z o. o. W kursach zamkniętych, przeznaczonych tylko dla dojeżdżających uczniów, zapewniona jest opieka osoby dorosłej. Pozostałe kursy, tzw. otwarte odbywają się rozkładowymi autobusami komunikacji miejskiej.

Tab. 14 Liczba uczniów dojeżdżających do szkół

Lp.	Szkoła	Liczba wydanych biletów w 2019r.	Liczba wszystkich uczniów	% dojeżdżających
1.	SP Wygnanów	50	92	80,25
2.	SP Bielowice	0	123	42,24
3.	SP Januszewice	30	70	54,24
4.	SP Kraśnica	52	76	63,89
5.	SP Libiszów	147	199	78,10
6.	SP Modrzew	72	99	87,76
7.	SP Sielec	75	92	93,55
8.	SP Bukowiec Opoczyński	21	77	14,29
9.	SP Mroczków	76	139	50,00
10.	SP Ogonowice	58	158	46,62
11.	SP nr 1 Opoczno	5	906	11,43
12.	SP nr 2 Opoczno	97	411	40,46
13.	SP nr 3 Opoczno	68	606	6,56
Razem		751	3048	0,25

Źródło: Wydział Edukacji Urzędu Miejskiego w Opocznie

Tab. 15 Liczba uczniów dojeżdżających do szkół

Lp.	Szkoła	Liczba wydanych biletów w 2020r.	Liczba wszystkich uczniów	% dojeżdżających
1.	SP Wygnanów	66	108	77,65
2.	SP Bielowice	0	133	0
3.	SP Januszewice	29	92	0,41

4.	SP Kraśnica	51	77	0,75
5.	SP Libiszów	133	200	0,74
6.	SP Modrzew	81	113	0,91
7.	SP Sielec	73	86	1,01
8.	SP Bukowiec Opoczyński	15	70	0,27
9.	SP Mroczków	78	140	0,64
10.	SP Ogonowice	55	147	0,41
11.	SP nr 1 Opoczno	10	894	0,01
12.	SP nr 2 Opoczno	123	373	0,33
13.	SP nr 3 Opoczno	67	580	0,12
Razem		781	3013	5,42

Źródło: Wydział Edukacji Urzędu Miejskiego w Opocznie

Gmina Opoczno pokrywa również koszty dowozu dzieci z niepełnosprawnością do placówek oświatowych.

W 2020 r. było dowożonych 23 uczniów z niepełnosprawnością a w 2019 roku 23 uczniów.

W szkołach i przedszkolach z roku na rok zwiększa się liczba uczniów z niepełnosprawnością, dla których prowadzone są specjalne zajęcia, zgodnie z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu dla każdego dziecka wydanym przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną.

Placówki przedszkolne coraz częściej wychodzą naprzeciw potrzebom rodzin dzieci z niepełnosprawnością. Specjalne oddziały integracyjne, w których uczą się i bawią zarówno dzieci zdrowe, jak i te z niepełnosprawnością, powstają już nawet w niewielkich miejscowościach. Oddział integracyjny można utworzyć w każdym przedszkolu, do którego uczęszcza przynajmniej 3 dzieci z niepełnosprawnością.

Na terenie miasta Opoczno funkcjonują 3 Przedszkola z oddziałami integracyjnymi oraz jedna szkoła podstawowa z oddziałem integracyjnym.

Tab. 16 Wykaz przedszkoli i szkół z oddziałami integracyjnymi na terenie Gminy Opoczno

	ORGAN PROWADZĄ CY	MIASTO	WIEŚ
PRZEDSZKOLA			
Artystyczne Niepubliczne Przedszkole z Oddziałem Integracyjnym „Tygrysek plus” ul. Partyzantów 65 26-300 Opoczno	PRYWATNY	OPOCZNO	-
„Akademia przedszkolaka” Agnieszka Klimek ul. M.C. Skłodowskiej 22 26-300 Opoczno	PRYWATNY	OPOCZNO	-
Przedszkole nr 8 w Opocznie ul. Mikołaja Kopernika 10a 26-300 Opoczno	GMINA OPOCZNO	OPOCZNO	-
SZKOŁY			
Szkoła Podstawowa nr 2 z oddziałami integracyjnymi im. Kazimierza Wielkiego	GMINA OPOCZNO	OPOCZNO	-

ul. Inowłodzka 3 26-300 Opoczno			
DOWÓZ DZIECI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI DO SZKÓL I PRZEDSZKOLI			
Finansowanie	GMINA OPOCZNO		
5 osób (5 dzieci z niepełnosprawnościami)			

Źródło: Wydział Edukacji Urząd Miejski w Opocznie

Udzielanie bezpośredniej pomocy przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne polega m.in. na prowadzeniu terapii dzieci i młodzieży oraz ich rodzin. Placówki te wspierają także rodziców w rozpoznawaniu potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży oraz w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych.

Tab. 17 Liczba dzieci i młodzieży objęta wsparciem w poradni psychologiczno-pedagogicznej w Opocznie i formy wsparcia jakimi są objęci

BADANIA:	PRZEDZIAŁ WIEKOWY			
	0-6 lat	7-15 lat	16-19 lat	Razem
BADANIE PSYCHOLOGICZNE	27	449	51	527
BADANIE PEDAGOGICZNE	11	427	47	485
BADANIE LOGOPEDYCZNE	166	286	6	458
TERAPIA INDYWIDUALNA:				
TERAPIA PEDAGOGICZNA	1	140	1	142
TERAPIA LOGOPEDYCZNA	16	79	-	95
TERAPIA PSYCHOLOGICZNA	-	14	15	29
KONSULTACJE PSYCHOLOGICZNE, PORADY, ROZMOWY TERAPEUTYCZNE ZAGROŻONYCH UZALEZNIENIEM	12	60	19	91
TERAPIA WSPIERAJĄCA	-	-	3	3
TERAPIA WSPIERAJĄCA	-	-	-	7
TERAPIA GRUPOWA:				
TRENING UMIEJĘTNOŚCI SPOŁECZNYCH (TUS)	-	-	-	4
TERAPIA SYSTEMOWA RODZIN	-	-	-	3
TEATR PROFILAKTYCZNY	-	-	11	11
GRAFOMOTORYKA	1	2	-	3
INNE ZAJĘCIA O CHARAKTERZE TERAPEUTYCZNYM:				
SI	-	-	-	11
BIOFEEDBACK	-	-	-	14
TERAPIA MOCZĄCYCH SIĘ	-	-	-	2

MIMOWOLNIE				
TERAPIA OKA	-	3	-	3
OPINIE:				
DOSTOSOWYWANIE WYMAGAŃ	-	260	14	274
POMOC W SZKOLE + ŚCIEŻKA=	4	246+57=303	14+6=20	297+77=323
INNE OPINIE	11	6	2	19
EGZAMIN	-	53	5	58
ZWOLNIENIE Z NAUKI 2 JEZYKA OBCEGO	-	6	-	6
OPINIA DO PRAKTYK	-	4	9	13
ODROCZENIE	-	19	-	19
NAUCZANIE DOMOWE	-	5	1	6
POZOSTAWIENIE W KLASIE	-	2	-	2
OPINIE WWRD	20	-	-	20
ORZECZENIA:				
UPOŚLEDZENIE W STOPNIU LEKKIM	10	42	3	55
UPOŚLEDZENIE W STOPNIU UMIARKOWANYM I ZNACZNYM	5	5	-	10
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ RUCHOWA W TYM AFAZJA	2	2	1	5
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ SPRZĘŻONA	7	12	1	20
AUTYZM W TYM ASPERGER	7	4	2	13
SŁABOSŁYSZĄCE	3	2	1	6
SŁABOWIDZĄCE	-	1	1	2
ZAGROŻONE NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM	-	2	-	2
NIEDOSTOSOWANE SPOŁECZNIE	-	1	-	1
UCHYLAJĄCE	2	3	2	7
ZAJĘCIA REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE	-	-	-	3
NAUCZANIE INDYWIDUALNE	-	2	25	27
ODMOWNE	-		1	1
WARSZTATY + POGADANKI				

UCZNIOWIE	74/683 -	26/482 10/196	7/1132 -	104/1245 10/196
NAUCZYCIELE	-	-	-	1/8 5/75
RODZICE	-	-	-	11/54
POGADANKI				
RODZICE	-	-	-	9/287
SPOTKANIA Z PRZEDSTAWICIELAMI INNYCH INSTYTUCJI DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ RODZINY, DZIECI I MŁODZIEŻY	-	-	-	54/54
BADANIA PRZESIEWOWE-LOGOPEDYCZNE	61	52	50	15/173
BADANIA PRZESIEWOWE -„SŁYSZE”	-	-	-	16/202
BADANIA PRZESIEWOWE- „WIDZE”	-	-	-	3/27

Źródło; PPP w Opocznie

Tab. 18 Poradnictwo i wsparcie kierowane do rodzin w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Opocznie

1. TERAPIA SYSTEMOWA RODZIN UKIERUNKOWANA NA WSPARCIE:
- RODZINY W ŻAŁOBIE PO STRACIE NOWONARODZONEGO DZIECKA;
- PROBLEMY EMOCJONALNE DZIECKA PO ROZWODZIE RODZICÓW;
- STANY LĘKOWO-DEPRESYJNE DZIECKA;
- PROBLEMY WYCHOWAWCZE I UZALEŻNIENIE OD KOMPUTERA I TELEFONU;
- DLA DZIECI PO LECZENIU W SZPITALU PSYCHIATRYCZNYM, KTÓRE RÓWNOLEGLE KORZYSTAJĄ Z FARMAKOTERAPII I TERAPII INDYWIDUALNEJ;
2. „SZKOŁA DLA RODZICÓW I WYCHOWAWCÓW”;
3. POGADANKI I PRELEKCJE DLA RODZICÓW;
4.„WARSZTATY DLA DOBRYCH RODZICÓW” DZIECI Z NADPOBUDLIWOŚCIĄ PSYCHORUCHOWĄ

Źródło; PPP w Opocznie

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Prawo do ochrony zdrowia, jako podmiotowe prawo jednostki, zapewnia każdemu art. 68 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Natomiast ust. 2 nakłada na władze publiczne, w tym i na samorząd terytorialny obowiązek zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. W związku z powyższym do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym w szczególności sprawy ochrony zdrowia. Do zadań własnych gminy w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych należy w szczególności:

- 1) opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów zdrowotnych wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy,
- 2) przekazywanie powiatowi informacji o realizowanych programach zdrowotnych,
- 3) inicjowanie i udział w wytyczaniu kierunków przedsięwzięć lokalnych zmierzających do zaznajamiania mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami,
- 4) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy. Ponadto do zadań własnych gminy należą zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego uregulowane przepisami ustawy z 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego i wydanych na podstawie ustawy przepisów wykonawczych, m.in. rozporządzenia Rady Ministrów z 20 sierpnia 1996 roku w sprawie sposobu organizowania i prowadzenia działalności w dziedzinie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym. Zgodnie z przepisami tego rozporządzenia organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego, czyli także organy gminy, SP ZOZ, jednostki pomocy społecznej, szkoły i uczelnie, zakłady penitencjarne, placówki resocjalizacyjne, jednostki wojskowe, są zobowiązane do organizowania i prowadzenia działań w zakresie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

I. Lecznictwo ambulatoryjne

Podstawowa opieka zdrowotna (POZ) jest częścią systemu opieki zdrowotnej, zapewniającą wszystkim osobom uprawnionym do świadczeń kompleksowe i skoordynowane świadczenia opieki zdrowotnej w miejscu zamieszkania. Świadczenia udzielane są w warunkach ambulatoryjnych. Funkcjonowanie POZ oparte jest na prawie do imiennego wyboru lekarza, pielęgniarki i położnej podstawowej opieki zdrowotnej. Wykaz świadczeń gwarantowanych z zakresu POZ został określony w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 roku w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. Świadczenia lekarza POZ obejmują m.in. profilaktykę chorób, w tym badania i porady w ramach profilaktyki wieku rozwojowego oraz szczepienia ochronne, udzielanie porad w leczeniu schorzeń, w tym zapewnienie diagnostyki laboratoryjnej oraz obrazowej i nie obrazowej (EKG, RTG, USG) zgodnie z obowiązującym wykazem oraz inne świadczenia wynikające z potrzeb populacji objętej opieką. Świadczenia pielęgniarki POZ obejmują kompleksową opiekę pielęgniarską nad osobą, rodziną, społecznością w środowisku zamieszkania, z uwzględnieniem miejsca udzielania świadczeń. Świadczenia położnej POZ obejmują kompleksową pielęgnacyjną opiekę położniczo - neonatologiczno - ginekologiczną nad populacją objętą opieką. W ramach podstawowej opieki zdrowotnej nieodpłatne świadczenia medyczne w ramach podpisanych umów z NFZ udzielają publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

Na terenie Gminy Opoczno funkcjonują następujące placówki POZ.

1. Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy im. E. Biernackiego w Opocznie, ul. Partyzantów 30, 26-300 Opoczno,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Rejonowa w Opocznie, ul. Szpitalna 1, 26-300 Opoczno,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Wiejski Ośrodek Zdrowia w Mroczkowie Gościnnym, Mroczków Gościny 44 A.

2. Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej działające na terenie Gminy Opoczno:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Vita-Med.” s.c., ul. Partyzantów 1 A, 26-300 Opoczno,

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ALMER” Sp. z o.o. ul. Dworcowa 5, 26-300 Opoczno,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ESCALAP”, ul. M. Skłodowskiej-Curie 18, 26-300 Opoczno,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „CENTRUM”, ul. Partyzantów 16A, 26-300 Opoczno.

II. Ambulatoryjna opieka specjalistyczna

Świadczenia gwarantowane w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej są udzielane w poradniach specjalistycznych w przypadkach wynikających ze stanu zdrowia przez lekarza posiadającego odpowiednie kwalifikacje. Poradnie w ramach podpisanych umów NFZ udzielają bezpłatnie świadczeń zdrowotnych na podstawie skierowania od lekarza POZ lub innego lekarza udzielającego świadczeń w ramach umowy z NFZ. Skierowanie nie jest wymagane do ginekologa i położnika, onkologa, psychiatry oraz wenerologa. Problemy związane z dostępnością do bezpłatnych świadczeń wynikają z niskich kontraktów, które nie zabezpieczają potrzeb mieszkańców gminy i powiatu.

III. Nocna i świąteczna opieka zdrowotna

Nocna i świąteczna opieka zdrowotna to świadczenia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej udzielane od poniedziałku do piątku w godzinach od 18.00 do 8.00 dnia następnego oraz całodobowo w dni ustawowo wolne od pracy. W razie nagłego zachorowania lub nagłego pogorszenia stanu zdrowia pacjent może udać się po pomoc do dowolnego punktu nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej, niezależnie od tego, gdzie mieszka, i do którego lekarza/pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) złożył swoją deklarację. Od 1 października 2017 roku bezpłatne usługi z zakresu nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej dla mieszkańców powiatu opoczyńskiego w ramach podpisanej z Narodowym Funduszem Zdrowia umowy świadczy SP ZOZ Szpital Powiatowy im. E. Biernackiego w Opocznie. Pacjent w porze nocnej, w święta i w dni wolne od pracy może skorzystać z tej formy opieki zdrowotnej poprzez wizytę w ZOZ, wezwanie lekarza lub pielęgniarki do domu albo skonsultować się z lekarzem przez telefon w przypadku:

- nagłego zachorowania,
- nagłego pogorszenia stanu zdrowia, gdy nie ma objawów sugerujących bezpośrednie zagrożenie życia lub istotny uszczerbek zdrowia, a zastosowane środki domowe lub leki dostępne bez recepty nie przyniosły spodziewanej poprawy,
- gdy zachodzi obawa, że oczekiwanie na otwarcie przychodni może znacząco niekorzystnie wpłynąć na stan zdrowia.

Pacjentom przysługują także zabiegi pielęgniarstwa (np. zastrzyki) w ramach porady udzielonej przez lekarza POZ oraz zabiegi wynikające z ciągłości leczenia. Zabiegi te mogą być wykonywane przez pielęgniarkę w gabinecie zabiegowym lub w domu pacjenta. W ramach nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej nie można uzyskać:

- wizyty kontrolnej w związku z wcześniej rozpoczętym leczeniem,
- recepty na stosowane stale leki w związku ze schorzeniem przewlekłym,
- rutynowego zaświadczenia o stanie zdrowia,
- skierowania do specjalisty.

IV. Ratownictwo Medyczne (Pogotowie)

Państwowe Ratownictwo Medyczne zapewnia pomoc każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, czyli stanu wymagającego podjęcia natychmiastowych medycznych czynności ratunkowych, w związku z nagłym lub przewidywanym w krótkim czasie pojawieniem się objawów pogorszenia zdrowia, którego bezpośrednim następstwem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu lub uszkodzenie ciała, lub utrata życia. Zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania wynikają z ustawy z dnia 8 września 2006 roku o Państwowym Ratownictwie Medycznym. Nadzór nad systemem na terenie kraju sprawuje minister właściwy do spraw zdrowia a na obszarze województwa – wojewoda, którego zadaniem jest też jego planowanie, organizowanie i koordynowanie systemu. Pomoc medyczną w ramach Państwowego Ratownictwa Medycznego zapewnia SP ZOZ Szpital Powiatowy im. E. Biernackiego w Opocznie. Pogotowie może wezwać każdy, kto zauważy osobę lub osoby znajdujące się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego lub jest świadkiem zdarzenia powodującego taki stan. Wezwanie zespołów ratownictwa medycznego powinno mieć miejsce wyłącznie w sytuacjach wymagających natychmiastowego podjęcia medycznych czynności ratunkowych w stosunku do osoby znajdującej się w stanie zagrożenia zdrowotnego. Zespół ratownictwa medycznego udziela świadczeń w miejscu zdarzenia i jeżeli zachodzi potrzeba transportuje osobę w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego do najbliższego pod względem czasu dotarcia, szpitalnego oddziału ratunkowego lub do szpitala wskazanego przez dyspozytora medycznego lub lekarza koordynatora ratownictwa medycznego.

V. Szpitalny Oddział Ratunkowy (SOR)

Szpitalny Oddział Ratunkowy usytuowany jest na parterze budynku głównego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego w Opocznie. Oddział realizuje zadania z zakresu ratownictwa medycznego dla wszystkich mieszkańców Powiatu Opoczyńskiego we wszystkich nagłych stanach zagrożenia życia. Działania te polegają na jak najszybszym udzieleniu pomocy w stanach nagłego zagrożenia życia, a po ustabilizowaniu stanu chorego, przekazanie go do dalszego leczenia specjalistycznego w oddziałach Szpitala lub przetransportowanie do innych wysoko specjalistycznych jednostek służby zdrowia. Oddział ten wyposażony jest w specjalistyczny sprzęt medyczny. Dysponuje: 4 łózkami obserwacyjnymi, 2 stanowiskami intensywnej terapii, 2 stanowiskami w obszarze resuscytacyjnym, obszarem konsultacyjnym i diagnostycznym. Posiada całodobowy dostęp do badań tomografii komputerowej, USG, Rtg. W odległości ok. 4 km. od budynku Szpitala zlokalizowane jest lądowisko z dogodnym dojazdem karetki. Całość ma służyć zapewnieniu bezpieczeństwa zdrowotnego ludności Powiatu oraz gwarantuje wysoką jakość świadczonych usług. Szpitalny Oddział Ratunkowy nie zastępuje lekarza podstawowej opieki zdrowotnej ani lekarza poradni specjalistycznej.

VI. Lecznictwo szpitalne

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy im. E. Biernackiego w Opocznie świadczy usługi medyczne na rzecz zachowania, ratowania, przywracania i poprawy stanu zdrowia mieszkańcom powiatu opoczyńskiego oraz osobom potrzebującym. Szpital jest jedyną taką placówką działającą na terenie powiatu opoczyńskiego. Szpital posiada łącznie 185 łóżek w tym 5 inkubatorów. Leczenie szpitalne odbywa się na niżej wymienionych oddziałach:

- Blok Operacyjny,

- Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
- Chirurgii Ogólnej,
- Chirurgii Urazowo–Ortopedycznej,
- Dziecięcy,
- Ginekologiczno–Położniczo–Noworodkowy i Blok Porodowy,
- Wewnętrzny z Salą Intensywnej Opieki Kardiologicznej,
- Pracownia nieinwazyjnych badań kardiologicznych przy oddziale wewnętrznym,
- Szpitalny Oddział Ratunkowy,
- Zakład Opiekuńczo-Lecznicy. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej finansowany jest ze środków otrzymywanych z NFZ w ramach podpisanych umów.

Osoby chorujące psychicznie stanowią grupę szczególnie narażoną na zjawisko wykluczenia społecznego. Jednocześnie problem zaburzeń i chorób psychicznych dotyczy coraz większej części polskiego społeczeństwa. Na sytuację osób z zaburzeniami psychicznymi negatywnie wpływają istniejące w świadomości społecznej mocno zakorzenione stereotypy i uprzedzenia, zgodnie, z którymi osoby chore psychicznie są uważane za niepoczytalne a często też niebezpieczne i nieodpowiedzialne. Stygmatyzacja i naznaczenie piętnem choroby psychicznej, prowadzi do postrzegania człowieka jako osoby gorszej niż inne. Zjawisko stygmatyzacji jest problemem społecznym, dotyczącym niemal wszystkich osób chorujących psychicznie. Przekłada się ono na znaczne utrudnienie funkcjonowania tych osób a także ich rodzin. Przyczyną stygmatyzacji najczęściej jest niezrozumienie istoty choroby psychicznej. Należy pamiętać, że podobnie jak inne choroby jest ona efektem dysfunkcji zdrowia. Utrudniają one samodzielne życie, lecz jednocześnie nie pozbawiają możliwości pełnienia ważnych ról społecznych i dokonywania własnych wyborów. Niełatwo jest zmienić zakorzenione uprzedzenia i nacechowane lękiem postawy społeczne wobec choroby psychicznej i osób nią dotkniętych. Warto poznać jej specyfikę i zmienić swoje nastawienie. Lęk należy zastąpić zrozumieniem, niezależnie od tego, czy choroba dotyka nas samych. Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Gminy Opoczno prowadzona jest m.in. w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy im. E. Biernackiego w Opocznie, ul. Partyzantów 30, 26-300 Opoczno oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Vita-Med.” s. c., ul. Partyzantów 1 A, 26-300 Opoczno.

Tab. 19 Osoby z zaburzeniami psychicznymi, leczone psychiatrycznie na terenie miasta i gminy Opoczno w latach 2016-2020

rok	mężczyźni	kobiety	wieś	miasto	ogółem
2016	10	7	6	11	17
2017	8	0	5	3	8
2018	7	0	0	7	7
2019	5	1	0	6	6
2020	0	0	0	0	0

Źródło: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy im. E. Biernackiego w Opocznie

Tab. 20 Ilość osób z zaburzeniami psychicznymi- leczonych psychiatrycznie

2016-2020	Zaburzenia psychiczne	
Leczeni 2016 rok	ogółem	487
	mężczyźni	201
	kobiety	278
	dzieci	8
Leczeni 2017 rok	ogółem	524
	mężczyźni	213
	kobiety	303
	dzieci	8
Leczeni 2018 rok	ogółem	555
	mężczyźni	209
	kobiety	336
	dzieci	10
Leczeni 2019 rok	ogółem	567
	mężczyźni	200
	kobiety	357
	dzieci	10
Leczeni 2020 rok	ogółem	578
	mężczyźni	210
	kobiety	355
	dzieci	13

Źródło: Vita -Med. w Opcznie

VII. Lecznictwo szpitalne i podstawowa opieka zdrowotna w okresie pandemii

Od dnia 11 marca 2020 roku zakazane zostały odwiedziny pacjentów przebywających na Oddziałach Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego w Opcznie. Na przestrzeni całego 2020 roku okresowo zawieszane było funkcjonowanie oddziałów szpitala (w tym: Wewnętrzny, Chirurgii Ogólnej oraz Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej) z uwagi na potwierdzenie zakażenia wirusem SARS-CoV-2 u pacjentów lub personelu. Od dnia 10 czerwca 2020 roku pacjenci wymagający udzielenia świadczeń opieki zdrowotnej w oddziałach Szpitala Powiatowego w Opcznie kierowani są do sal izolacyjnych – utworzonych początkowo w wydzielonej części Oddziału Dziecięcego, a od października 2020 roku w pomieszczeniach po przeniesionym Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym, gdzie pacjenci poddawani są badaniu PCR w kierunku zakażenia wirusem SARS-CoV-2 i oczekują na jego wynik. Świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej udzielane były pacjentom w większości w trybie teleporad, które od września 2020 roku zostały ograniczone do przypadków przedłużania pacjentowi recept, wystawiania zaświadczeń, skierowań lub zleceń na wyroby medyczne. Pozostałe świadczenia udzielane są w bezpośrednim kontakcie z lekarzem.

VIII. Starostwo Powiatowe w Opcznie

Powiat opoczyński w latach 2016-2020 wspierał organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie powiatu poprzez ogłaszanie otwartych konkursów ofert na realizację zadań z zakresu rehabilitacji i przeciwdziałania patologiom społecznym przeznaczając na ten cel środki z budżetu powiatu.

Środki przeznaczone były na zadania:

1. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych w czasie pozalekcyjnym alternatywą wobec uzależnień i przemocy w wymiarze 8 godzin dziennie w gminie Opoczno.
2. Organizowanie i prowadzenie ośrodka rehabilitacyjnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej psychicznie i fizycznie, przewlekle chorej.
3. Promowanie zdrowia i pomoc kobietom niepełnosprawnym po przebytej chorobie nowotworowej poprzez: rehabilitację leczniczą, terapię indywidualną i leczniczą, organizację zajęć.
4. Prowadzenie działań rehabilitacyjnych na rzecz diabetyków w gminie Opoczno.
5. Prowadzenie działań rehabilitacyjnych na rzecz osób niewidomych.
6. Działania na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w gminie Opoczno.
7. Prowadzenie działań rehabilitacyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych.
8. Prowadzenie działań rehabilitacyjnych oraz wspieranie i wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Opoczno.
9. Wspieranie osób niepełnosprawnych w gminie Opoczno poprzez organizowanie zajęć grupowych.

Działania te skierowane są do mieszkańców powiatu opoczyńskiego bez podziału na płeć a ich rodzaj skierowany jest do poszczególnych grup wiekowych. Ponadto Powiat Opoczyński jest organem prowadzącym dla Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego „Centrum Edukacji i Rozwoju” w Opocznie. Na terenie powiatu opoczyńskiego funkcjonują również Warsztaty Terapii Zajęciowej, które to finansowane są w 90% ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz w 10% z budżetu powiatu.

IX. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Podstawowym celem działalności PCPR jest udzielanie pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym; a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców.

Dofinansowania w latach (2016-2020) do turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny, dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się, barier architektonicznych.

Tab. 21 Turnusy rehabilitacyjne

Rok dofinansowania		2016	2017	2018	2019	2020
stopień niepełnosprawności	znaczny	Turnusy niezrealizowane	13	19	25	12
	umiarkowany		7	2	7	34
płeć	kobieta		11	10	18	26
	mężczyzna		8	11	16	20
Grupowa wiekowa	0 - 18		11	6	12	5
	19 - 60		7	8	7	15
	Pow. 60		12	13	22	31
Miejsce zamieszkania	miasto		24	17	35	28
	wieś		6	4	9	8
Wnioski niezrealizowane – brak środków			66	71	62	37

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie

Tab. 22 Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Rok dofinansowania		2016	2017	2018	2019	2020
stopień niepełnosprawności	znaczny	82	52	53	81	84
	umiarkowany	35	25	55	52	68
płeć	kobieta	47	40	65	71	80
	mężczyzna	58	38	45	63	83
Grupowa wiekowa	0 - 18	16	7	5	13	19
	19 - 60	32	24	23	24	22
	Pow. 60	88	54	85	110	139
Miejsce zamieszkania	miasto	26	59	63	86	95
	wieś	15	18	43	46	67
Wnioski niezrealizowane – brak środków		19	35	61	13	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie

Tab. 23 Sprzęt rehabilitacyjny

Rok dofinansowania		2016	2017	2018	2019	2020
stopień niepełnosprawności	znaczny	6	5	3	0	1
	umiarkowany	11	13	8	0	6
płeć	kobieta	13	14	8	0	1
	mężczyzna	4	4	3	0	6
Grupowa wiekowa	0 - 18	1	1	2	0	0
	19 - 60	12	13	3	0	4
	Pow. 60	4	5	8	0	3
Miejsce zamieszkania	miasto	13	12	6	0	4
	wieś	4	6	5	0	2
Wnioski niezrealizowane – brak środków		3	2	3	0	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie

Tab. 24 Likwidacja barier architektonicznych oraz w komunikowaniu się

Rok dofinansowania		2016	2017	2018	2019	2020
stopień niepełnosprawności	znaczny	13	15	10	10	9
	umiarkowany	16	2	10	7	4
płeć	kobieta	14	9	16	7	6
	mężczyzna	15	8	4	10	7
Grupowa wiekowa	0 - 18	6	3	3	1	2
	19 - 60	13	10	13	7	2
	Pow. 60	7	8	6	9	10
Miejsce zamieszkania	miasto	20	10	12	13	9
	wieś	9	7	5	3	3
Likwidacja barier	architektonicznych	6	8	6	7	9
	komunikowaniu się	21	8	14	10	4
Wnioski niezrealizowane – brak środków		34	40	10	16	6

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie

Dodatkowo osoby niepełnosprawne oraz rodziny, w tym rodziny z dziećmi korzystają z wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, a także terapii rodzinnych i indywidualnych oraz grup wsparcia w ramach Zespołu Interwencji Kryzysowej i Poradnictwa Specjalistycznego działającego przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie.

W latach 2016–2020 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie realizowało pięć projektów unijnych:

- „Rodzina na Plus” projekt miał na celu, świadczenie usług specjalistycznych dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego funkcjonujących na terenie powiatu opoczyńskiego oraz kandydatów do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej. W latach 2016, 2017, i 2018 PCPR objął kompleksowym wsparciem 170 osób (97K, 73M), w tym: 79 osób spraw rodzinna pieczę zastępczą (46K, 33M); 77 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (44 K, 33M), w tym 17 pełnoletnich wychowanków (9K, 8M); 1 dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego (1K); 6 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (3K, 3M), 7 dzieci biologicznych rodzin zastępczych (3K, 4M). Projekt skierowany był na potrzeby rodziców zastępczych osób umieszczonych w pieczy zastępczej, dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz kandydatów do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej, związanych z ich codziennym funkcjonowaniem oraz pojawiającymi się nowymi wyzwaniami i trudnościami związanymi z poszczególnymi etapami rozwoju dzieci. Na zdiagnozowanie potrzeb dzieci i rodzin zastępczych zaplanowano szkolenia z zakresu FAS. W ramach działań mających na celu utworzenie nowych rodzin zastępczych realizowane były warsztaty konsultacyjno-diagnostyczne dla kandydatów a następnie ich profesjonalne szkolenia przygotowujące do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych. Funkcjonujące rodziny zastępcze zostały objęte kompleksowym wsparciem, seksuologa, prawnika oraz wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, specjalistą pracy z rodziną, psychologiem, szkolenia warsztatowe, również wyjazdowe. Ponadto dla dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego i dzieci biologicznych rodzin zastępczych zaplanowano obóz socjoterapeutyczny. Realizacja ww. usług w ramach projektu jest ściśle związana z

zadaniami wynikającymi z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- „Pokonać niepokonane wsparcie dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej z powiatu Opoczyńskiego”, w ramach którego wsparciem objętych zostało 62 dzieci przebywających w pieczy zastępczej, zagrożonych wykluczeniem społecznym z obszarów miejskich i wiejskich z powiatu opoczyńskiego, 78 osób towarzyszących otoczenie: 64 osoby tworzące rodziny zastępcze, w tym 3 osoby z POW typu rodzinnego, 11 dzieci biologicznych. Projekt odpowiada na potrzeby dzieci z pieczy zastępczej związanych z ich codziennym funkcjonowaniem oraz pojawiającymi się nowymi wyzwaniem i trudnościami związanymi z poszczególnymi etapami ich rozwoju. Wychodząc naprzeciw zdiagnozowanym potrzebom dzieci, zaplanowano kompleksowe wsparcie poprzez następujące działania: wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez korepetycje, podniesienie kwalifikacji poprzez kurs na prawo jazdy kat. B. Ponadto przeprowadzono warsztaty kompetencji społecznych, diagnozę edukacyjną ukierunkowaną na dalszą ścieżkę edukacyjną.

- „W jednym kierunku dla rodziny” projekt ten skierowany jest do grup docelowych z obszaru województwa łódzkiego. Kompleksowym wsparciem zostało objętych 187 osób (117K, 70M), w tym 96 osób (54K, 42M) – dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, w tym 7 kandydatów do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej, 46 osób (31K, 15M) – sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, 2 osoby (1K, 1M), dyrektor POW typu rodzinnego 4 osoby (4K) – wychowawcy POW typu rodzinnego, 15 osób (11K, 4M) – dzieci biologiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą. W ramach wsparcia rodziny zostały włączone w szereg zadań mających na celu poprawę efektywności wykonywanej pracy m.in.: Superwizję, Grupy Wsparcia, Wypalenie zawodowe warsztaty: „Trauma”, „Szkoła dla rodziców i wychowawców”, „Rodzeństwo bez rywalizacji”, „Małe dzieci duże dzieci”, „Budowanie relacji międzyludzkich”.

- „Projekt „CUŚ” – centrum usług środowiskowych na rzecz mieszkańców powiatu opoczyńskiego”. Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i zdrowotnych. W ramach projektu realizowane są następujące zadania: usługi opiekuńcze i specjalistyczne, specjalistyczne usługi opiekuńcze, klub seniora, placówka wsparcia dziennego, usługi w ramach opieki paliatywnej/ hospicyjnej, wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego, korepetycja dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej, poradnictwo specjalistyczne. Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Opocznie w ramach tego projektu organizuje dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej korepetycje z języka polskiego, języka angielskiego, języka niemieckiego, matematyki, fizyki, chemii. Dodatkowo dzieci przebywające w pieczy zastępczej zostały objęte wsparciem dwóch specjalistów pracy z rodziną, których zadaniem jest udzielanie wsparcia towarzyszącego i porad w codziennych sprawach, motywowanie uczestników do rozwiązywania problemów, pomoc w załatwieniu konkretnych spraw oraz monitorowanie aktualnej sytuacji uczestników. Wsparciem zostało objętych 35 rodzin zastępczych. Na chwilę obecną wsparciem objęto 58 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Ośmioro dzieci przebywających w pieczy zastępczej na terenie powiatu opoczyńskiego w ramach projektu zostało objętych pomocą logopedy. Zatrudniony specjalista raz w miesiącu przeprowadza godzinę zajęć z każdym dzieckiem.

W ramach projektu „CUŚ – centrum usług środowiskowych na rzecz mieszkańców powiatu opoczyńskiego” prowadzone jest wsparcie pedagogiczne dla dzieci z pieczy zastępczej. Pedagog swoim wsparciem obejmuje 20 osób a jego zadaniem jest pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, szkolnych i emocjonalnych.

Zatrudniono również specjalistę interwencji kryzysowej, który pełni 4 dyżury w miesiącu i udziela wsparcia osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej.

Dodatkowo w ramach tego projektu doposażono istniejącą już wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego w Drzewicy i otwarto nową wypożyczalnię na terenie Paradyża. Mieszkańcy powiatu opoczyńskiego mogą wypożyczać następujący sprzęt rehabilitacyjny: koncentratory tlenu, ssak, wózki inwalidzkie z poduszką przeciwoodleżynową, wózki inwalidzkie dziecięce, krzesła toaletowe, łóżka rehabilitacyjne z materacem, kule ortopedyczne, balkoniki, materace przeciwoodleżynowe, podnośnik wannowy.

- Projektu „CUS centrum usług społecznych dla mieszkańców powiatu opoczyńskiego”
Głównym celem realizacji projektu było zwiększenie dostępności do usług społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkających na terenie powiatu opoczyńskiego, w tym: osób niesamodzielnych, opiekunów faktycznych, dzieci i młodzieży pomiędzy 3 a 18 rokiem życia, poprzez zwiększenie liczby miejsc świadczenia w/w usług w okresie realizacji projektu i jego trwałości.

PCPR w Opocznie był partnerem projektu i realizatorem działań „Szkolenie dla opiekunów osób niesamodzielnych” oraz „Wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego”.

Szkolenie dla opiekunów faktycznych

Udział opiekunów faktycznych dla osób niesamodzielnych miał na celu podniesienie wiedzy i rozwijanie umiejętności opiekunów dotyczących opieki nad osobami niesamodzielnymi. Do zadania zrekrutowano łącznie 13 opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych. Szkolenie umożliwiło opanowanie podstawowej wiedzy na temat tematów takich jak: komunikacja z podopiecznymi, zachowania trudne osób niepełnosprawnych, radzenie sobie ze stratą (śmierć i żałoba), seksualność osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego

Od dnia 01.01.2018 r. funkcjonuje wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego mieszcząca się w Drzewicy przy ul. Słowackiego 5, prowadzona przez Caritas Diecezji Radomskiej. Sprzęt jaki można wypożyczać to łóżko rehabilitacyjne z materacem, koncentrator tlenu, materac przeciwoodleżynowy, kule ortopedyczne, balkonik, ssak, krzesło toaletowe, podnośnik wannowy. Sprzęt jest wypożyczany przez członka rodziny dla osoby chorej. Przez okres trwania projektu (02.02.2018 r. – 30.09.2019 r.) wypożyczono 71 razy powyższy sprzęt rehabilitacyjny. Potrzeby osób wypożyczających sprzęt rehabilitacyjny wynikają z trwałej lub okresowej niepełnosprawności osoby wypożyczającej lub członka rodziny.

X. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Tab. 25 Ilość wydanych orzeczeń z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności powyżej 16 roku życia

Rok	Stopień znaczny	Stopień umiarkowany	Stopień lekki
2016	153	516	162
2017	138	530	146
2018	163	520	174
2019	207	565	138
2020	154	459	99

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Tab. 26 Ilość wydanych orzeczeń z uwzględnieniem niepełnosprawności do 16 roku życia wg kategorii płci

Rok	kobieta	mężczyzna
2016	32	76
2017	44	64
2018	41	72
2019	32	74
2020	20	40

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Tab. 27 Ilość wydanych orzeczeń z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności powyżej 16 roku życia wg kategorii płci

Rok	kobieta	mężczyzna
2016	472	359
2017	447	367
2018	486	371
2019	491	419
2020	382	330

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Tab. 28 Liczba wydanych orzeczeń wg kategorii wieku

Rok	do 16 roku	16-25	26-40	41-60	60+
2016	108	59	129	363	280
2017	108	67	112	385	250
2018	113	60	118	365	314
2019	106	57	98	374	381
2020	60	48	75	323	266

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Tab. 29 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności wg miejsca zamieszkania (miasto, wieś) do 16 roku życia

Rok	miasto	wieś
2016	68	40
2017	71	37
2018	73	40
2019	72	34
2020	33	27

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Tab. 30 Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (powyżej 16 roku życia)

Rok	miasto	wieś
2016	644	187
2017	601	213
2018	647	210
2019	686	224
2020	515	197

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

XI. Miejsko–Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie

Pomoc i wsparcie w gminie **Opoczno** z pomocy społecznej w **2020** roku uzyskało **1034** osoby, co stanowiło **3,07%** wszystkich mieszkańców gminy. W roku oceny, w stosunku do **2019** roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o **307** osób. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o **154** rodziny. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom **611** osób, co oznaczało spadek w stosunku do roku **2019** o **93** osoby. W gminie **Opoczno** najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w **2020** roku było kolejno: długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tab. 31 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2016-2020

	Liczba świadczeniobiorców				
	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina	1574	1436	1447	1341	1034
Powiat (średnia)	459	401	380	341	283
Województwo (średnia)	599	536	474	432	386

Źródło: dane MGOPS w Opocznie

Tab.32 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłacanych świadczeń w 2020 r.

Grupa	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
0-17	313	158	155
Wiek produkcyjny	556	301	255
Wiek poprodukcyjny	165	110	55

Źródło: dane MGOPS w Opocznie

Tab. 33 Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2016	940	2 603
2017	906	2 405
2018	927	2 401
2019	860	2 131
2020	706	1 615

Źródło: dane MGOPS w Opocznie

Z przeprowadzonych analiz wynika, że aktualnie z pomocy społecznej korzystają przede wszystkim osoby/rodziny dysfunkcyjne. Źródeł problemów doszukiwać się można, z jednej strony w przyczynach obiektywnych, takich jak niepełnosprawność, czy też długotrwała choroba, a z drugiej strony wynikają one z postaw i zachowań samych mieszkańców.

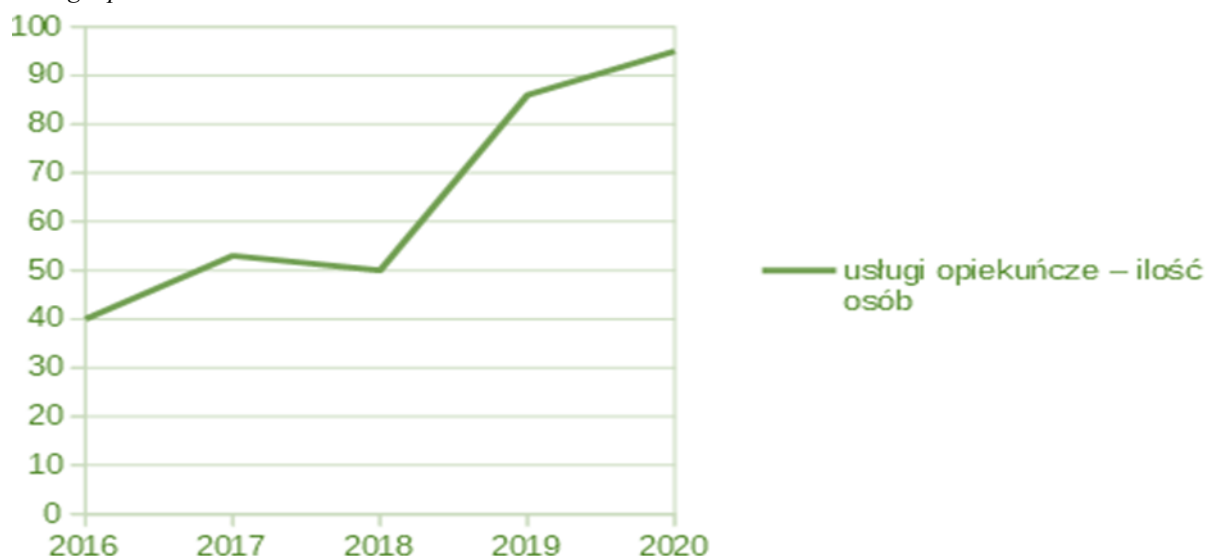
Analizując przyczyny przyznania świadczeń, należy zwrócić uwagę na problem osób niepełnosprawnych. Osoby te są szczególnie narażone na wykluczenie społeczne. Wynika to chociażby z ich słabszej pozycji na rynku pracy, co może stać się przyczyną ubóstwa. Dodatkowo osoby te wymagają niejednokrotnie rehabilitacji.

Największa grupa osób korzystających z pomocy społecznej otrzymuje świadczenia pieniężne. Świadczenia finansowe udzielane są w szczególności w formie zasiłków celowych oraz zasiłków celowych w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”. W 2020r. w gminie Opoczno najwięcej osób korzystało z zasiłku celowego (516 osób). W latach 2016-2020 widoczny jest jednak systematyczny spadek liczby osób korzystających z tej formy pomocy.

Analiza kwot wypłaconych świadczeń, prowadzi do wniosku, że w latach 2016-2020 wzrosły wypłaty związane z pobieraniem zasiłku stałego, zasiłku okresowego, zmniejszyły się kwoty zasiłków celowych. W 2020 r. kwota wypłaconych świadczeń z tytułu pobierania zasiłku stałego wynosiła 998 331 zł i była o 8,77% wyższa niż w 2016 r. Mieszkańcy Gminy Opoczno korzystają również ze świadczeń rodzinnych. Głównym kryterium uprawniającym do korzystania ze świadczeń rodzinnych jest przeciętny miesięczny dochód netto, w przeliczeniu na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się. W 2017 r. przyznano łącznie 1 516 zasiłków rodzinnych, czyli o 3,17% mniej niż w 2016 r. Równocześnie do zasiłków mogą zostać przyznane dodatki. Mieszkańcy Opoczna na przełomie lat 2016-2020 korzystali z dodatku mieszkaniowego, dodatku energetycznego oraz dodatku z tytułu urodzenia dziecka. Wypłacane było również świadczenie opiekuńcze, świadczenie z funduszu alimentacyjnego, integracyjne, pieniężne z prac społecznych użytecznych, stypendia socjalne dla uczniów, zasiłki pielęgnacyjne oraz opiekuńcze. Ciekawym wydaje się fakt, że w stosunku do 2016 r., w roku 2016 wzrosła liczba osób pobierających dodatek z tytułu urodzenia dziecka. Może to wynikać z funkcjonowania Programu Rodzina 500+, który to z jednej strony pozytywnie wpłynął na wzrost urodzeń, a z drugiej strony opóźnił powrót kobiet na rynek pracy.

Na podstawie wydanych decyzji, MGOPS w Opocznie w latach 2016-2020 udzielał świadczeń w postaci usług opiekuńczych i w latach 2018-2019 specjalistycznych usług opiekuńczych w ramach programu CUS (Centrum Usług Społecznych dla mieszkańców powiatu opoczyńskiego). Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych stale rośnie.

Wyk. 1 Usługi opiekuńcze – ilość osób

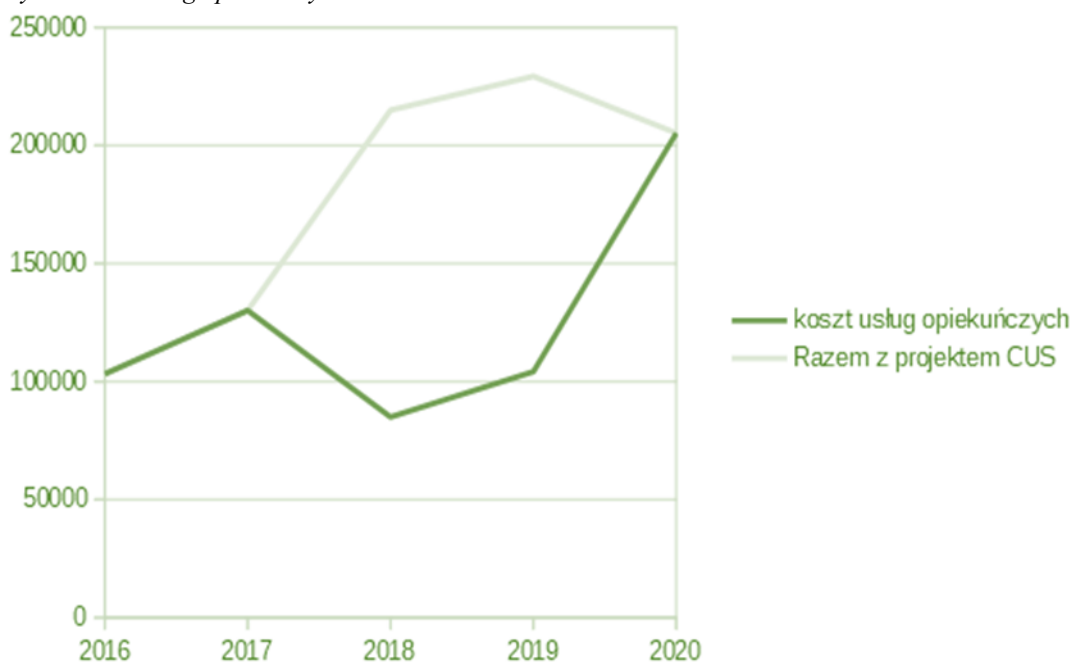

Na skutek wydłużania się ludzkiego życia, postępu cywilizacyjnego i poprawy jakości życia na świecie systematycznie rośnie odsetek ludzi w wieku poprodukcyjnym.

W Polsce od prawie 30 lat obserwujemy spadek liczby urodzeń, co prowadzi do zmniejszenia udziału najmłodszych grup wiekowych, w stosunku do wzrostu udziału roczników najstarszych w populacji ludności polskiej. To właśnie proces starzenia się ludności stanowi i stanowić będzie jeden z najważniejszych problemów, warunkujących w najbliższych latach rozwój i podejmowane decyzje na płaszczyźnie społecznej i gospodarczej.

Rośnie koszt usług opiekuńczych poniesionych przez gminę. W roku 2016 gmina pokryła koszty w kwocie 103 240 zł, gdzie w roku 2020 kwota kosztów wzrosła blisko 100%. Gmina wówczas poniosła koszty w kwocie 205 247,90 zł.

Wyk. 2 koszt usług opiekuńczych

Analizując powyższy wykres można zauważyć proporcjonalny, rosnący wzrost kosztów usług opiekuńczych względem kolejnych lat.

Seniorów na świecie jest coraz więcej i zgodnie z przewidywaniami – liczba ta będzie rosła. W związku z tym już teraz konieczne jest diagnozowanie i wdrażanie rozwiązań w różnych obszarach życia społecznego (usługi opiekuńcze, kluby seniora).

Klub Seniora „Niezapominajka” to jedno z działań projektowych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Opocznie, gdzie wsparciem obejmowane są osoby niesamodzielne, a celem jest zagospodarowanie czasu wolnego po zakończeniu aktywności zawodowej poprzez rozwijanie umiejętności i indywidualnych zainteresowań oraz zwiększenie szeroko rozumianej aktywności osób starszych w życiu społecznym. Placówka ma na celu zapobieganie rosnącej przepaści między seniorami, a aktywnym młodym pokoleniem, które jest lepiej dostosowane do nowych warunków gospodarczych i społecznych.

Klub Seniora podobnie jak usługi opiekuńcze w ramach projektu CUS, rozpoczął swoją działalność 01.02.2018 r. Seniorzy podczas zajęć zapewniony mieli ciepły posiłek oraz słodki poczęstunek. W klubie uczestnicy w ramach zajęć kulinarnych przygotowywali przekąski i przystawki.

Zajęcia w Klubie umożliwiają seniorom zaprezentowanie własnych zdolności i umiejętności manualnych oraz artystycznych (zajęcia rękodzielnicze). Codziennie w Klubie odmieniano poprzez wykonywanie prac artystycznych i rękodzielniczych przy wykorzystaniu zakupionych materiałów do rękodziela.

W zajęcia wpisano warsztaty muzyczne z instruktorem muzyki mające, na celu spędzenie czasu wolnego oraz muzykoterapii. Zajęcia miały na celu rozładowanie napięcia i negatywnych emocji. Seniorzy z wielkim zaangażowaniem uczestniczyli w tych zajęciach, traktując je jako terapię na lepsze samopoczucie i integrację z grupą.

W Klubie Seniora odbywały się zajęcia ruchowe i oddechowe w celu poprawienia kondycji i sprawności fizycznej seniorów oraz zajęcia rehabilitacyjne na basenie (zakupiono dla wszystkich karnety). O zdrowie seniorów dbała również pielęgniarka, która spotykała się z uczestnikami udzielając cennych porad uczestnikom klubu dotyczących zdrowia i higieny osobistej. Ważnym elementem w klubie były spotkania z lekarzem. Uczestnicy mieli wtedy możliwość konsultacji i porady lekarskiej.

Seniorzy mieli również możliwość spotkań grupowych i indywidualnych z psychologiem w celu poprawy kondycji psychicznej. Problemy prawne, które pojawiają się w życiu codziennym pomagał seniorom rozwiązać prawnik.

W ramach aktywizacji i integracji seniorzy uczestniczyli w różnego rodzaju spotkaniach:

- dożynki opoczyńskie,
- spotkanie z pisarką Krystyną Wieczorek,
- wspólne kolędowanie z władzami gminy,
- wyjazd do teatru w Warszawie,
- międzypokoleniowe dni aktywności w Bujnach,
- Forum Organizacji Pozarządowych Powiatu Opoczyńskiego,
- wrześniowe obchody napaści sowieckiej na Polskę w MDK Opoczno,
- Muzeum Powstania Warszawskiego.

W związku z dynamiczną sytuacją dotyczącą zakażeń koronawirusem w Polsce i w trosce o osoby z grupy podwyższonego ryzyka, jaką są seniorzy, rząd podjął działania mające na celu ochronę tych osób. W związku z tym Klub Seniora w w/w okresie pozostał zamknięty a zajęcia grupowe zawieszono. Opieka nad seniorami sprawowana była nadal, jednak w formie kontaktu telefonicznego. Seniorzy na bieżąco byli informowani o danych dot. zachorowań w powiecie, o zaleceniach Ministerstwa Zdrowia, o sposobach zapobiegania zakażeniom. Do seniorów stosowany był apel o pozostanie w domu i rezygnacji z przemieszczania się jeśli nie jest to konieczne, o dbanie o siebie, o nie korzystanie z komunikacji miejskiej, bowiem przebywanie w skupiskach było i jest bardzo ryzykowne.

Rozmowy z seniorami jednak to nie tylko same informacje dotyczące sytuacji epidemiologicznej. To również opieka duchowa i wsparcie emocjonalne jakie zostało im zapewnione. Jeśli sytuacja tego wymagała to rozmowy trwały kilkadziesiąt minut, by Senior przeładowany informacjami i strachem, mógł się wewnętrznie oczyścić i uspokoić. Zdarzało się, że Seniorzy mieli gorsze dni i nie chcieli prowadzić rozmów telefonicznych. Emocje były często skrajne. Z biegiem czasu, gdy sytuacja znacznie się poprawiła, Seniorzy odzyskali wewnętrzny spokój.

Mieszkańcy Gminy Opoczno korzystają również ze świadczeń rodzinnych. Głównym kryterium uprawniającym do korzystania ze świadczeń rodzinnych jest przeciętny miesięczny dochód netto, w przeliczeniu na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się. W 2017 r. przyznano łącznie 1919 zasiłków rodzinnych, czyli o 4,2% więcej niż w 2014 r. Równocześnie do zasiłków mogą zostać przyznane dodatki. Mieszkańcy Opoczna najczęściej korzystali z dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (1343 osoby). W dalszej kolejności mieszkańcy otrzymywali dodatki z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej (276), kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (184), samotnego wychowywania dziecka (141) i urodzenia dziecka (133). Pozostałe dodatki występowały znacznie rzadziej. Ciekawym wydaje się fakt, że w stosunku do 2014 r., ale również i roku 2016 wzrosła liczba osób pobierających dodatek z tytułu urodzenia dziecka i opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego. Może to wynikać z funkcjonowania Programu Rodzina 500+, który to z jednej strony pozytywnie wpłynął na wzrost urodzeń, a z drugiej strony opóźnił powrót kobiet na rynek pracy.

Liczba pobierających w roku oceny zasiłek wychowawczy wyniosła 4918 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta wzrosła o 1037 rodzin (co stanowi wzrost o 26,72% w stosunku do roku poprzedniego). Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku wychowawczego wyniosła 36 554 675 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 7 359 933 zł. Liczba pobierających w roku oceny zasiłek rodzinny wyniosła 1059 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 405 rodzin (co stanowi spadek o 27,66% w stosunku do roku poprzedniego). Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku rodzinnego wyniosła 2 583 834,77 i w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała o 273 191,9 zł. Poniżej prezentujemy w formie graficznej i tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące: liczby rodzin, które otrzymały świadczenie wychowawcze w ciągu roku, kwoty świadczenia wychowawczego w ciągu roku, liczby rodzin i kwoty świadczeń w zakresie zasiłków rodzinnych, dodatków do zasiłków rodzinnych, jednorazowych dodatków z tytułu urodzenia się dziecka, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka, liczby i kwot świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłku pielęgnacyjnego, zasiłku pielęgnacyjnego dla niepełnosprawnego dziecka, dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat o różnych stopniach niepełnosprawności, zasiłku pielęgnacyjnego dla osób, które ukończyły 75 lat, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna, świadczeń alimentacyjnych.

Wyk. 3 Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego

Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego.
Dane za rok 2019 dotyczą okresu od stycznia do czerwca.

Rok	Liczba rodzin
2018	2 363
2019	2 338

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie

Wyk. 4 Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka

Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka.

	Liczba rodzin				
	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami	1 266	1 146	1 139	1 019	874

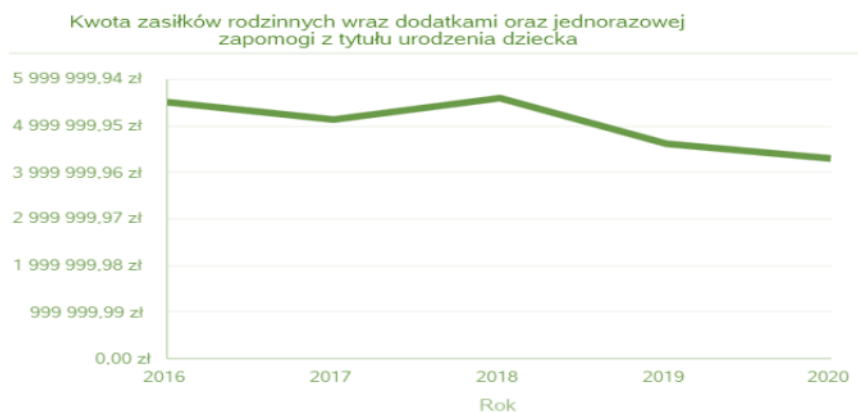

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie

Wyk. 5 Kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ogółem wypłaconych w ciągu roku

Kwotę zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ogółem wypłaconych w ciągu roku.

Rok	Kwota
2016	5 500 094,28 zł
2017	5 118 631,05 zł
2018	5 579 575,63 zł
2019	4 610 703,26 zł
2020	4 296 625,55 zł

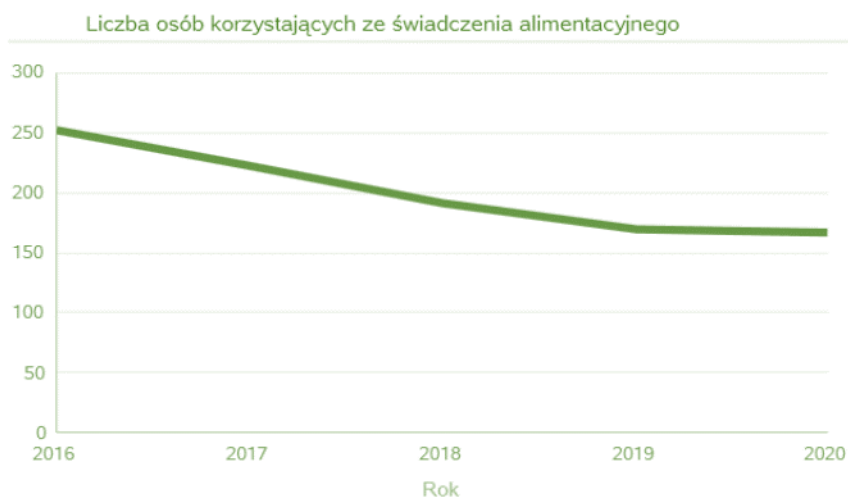

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie

Wyk. 6 Liczba osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych w poszczególnych latach

Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w poszczególnych latach.

	Liczba osób				
	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	252	223	192	169	167

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie

Obecnie w Gminie Opoczno m.in. funkcjonuje sieć instytucji pomocowych, które działają na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnością. Zakres działań tych instytucji obejmuje:

1. Środowiskowy Dom Samopomocy – w Opocznie, ul Westerplatte 2 - jest placówką dziennego pobytu, przeznaczoną dla osób przewlekle chorych psychicznie, które nie wymagają leczenia szpitalnego oraz osób upośledzonych umysłowo. Głównym zadaniem jest nauczenie uczestników zajęć jak żyć w środowisku otwartym, oraz jak pokonywać trudności dnia codziennego. Powyższe cele realizowane są poprzez różnego rodzaju treningi, które odbywają się w ramach terapii zajęciowej, odbywają się w ośmiu pracowniach: Sali gospodarstwa domowego, komputerowej, podtrzymywania umiejętności szkolnych, krawiecko -tkackiej, przyrodniczo- florystycznej, plastyczno- technicznej, muzyczno-literackiej, rehabilitacyjnej, Podopieczni korzystają także z porad psychologicznych, socjo-psychoterapeutycznych, pedagogicznych, psychiatrycznych i pomocy pielęgniarki oraz pracownika socjalnego.

Środowiskowy Dom Samopomocy mieszczący się w Opocznie, przy ul. Westerplatte 2, jest placówką dziennego pobytu typu ABCD i zapewnia wsparcie życiowe i społeczne dla 50 osób:

- osób przewlekle psychicznie chorych,
- osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych,
- osób z niepełnosprawnością sprzężoną lub ze spektrum autyzmu.

Główny cel działalności Domu:

- kształtowanie umiejętności społecznych i umiejętności z zakresu samoobsługi (w tym usprawnianie wykonywania podstawowych czynności dnia codziennego);
- wsparcie w zakresie zapewnienia uczestnikom psychiatrycznej opieki zdrowotnej;
- integrowanie uczestników z ich środowiskiem lokalnym (w tym – rodzinnym).

Swoimi działaniami w roku 2021 Środowiskowy Dom Samopomocy realizował zadania wynikające z zapisów ustawy o pomocy społecznej w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także integracji społecznej oraz Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U nr 238, poz.1586 z dnia 9 grudnia 2010 r.)

Uczestnicy:

W 2021 r. zaplanowano pracę z 50 uczestnikami, którzy biorą udział w 3 głównych treningach, 8 zajęciach terapeutycznych, terapii ruchem oraz innych dodatkowych zajęciach. Na podstawie Indywidualnego Planu Postępowania Wspierająco-Aktywizującego uczestnicy są odpowiednio przydzielani do treningów i zajęć terapeutycznych.

Środowiskowy Dom Samopomocy w roku 2021 zaplanował również:

1) Zapewnienie na odpowiednim poziomie usług bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb uczestników:

a. potrzeby bytowe realizowane są przez zapewnienie uczestnikom miejsca pobytu dziennego, wyposażonego w niezbędne sprzęty i meble oraz środki utrzymania higieny osobistej,

b. potrzeby opiekuńcze realizowane są przez:

- zapewnienie niezbędnej pomocy w podstawowych czynnościach życiowych,
- podnoszenie sprawności psychofizycznej i aktywizowanie,
- udzielanie niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych,

c. potrzeby wspomagające realizowane są poprzez:

- organizowanie terapii zajęciowej,
- organizowanie wsparcia psychologicznego szczególnie w celu wzmocnienia poczucia własnej wartości oraz pewności siebie uczestników,
- inspirowanie i rozwijanie kontaktów z rodziną i środowiskiem,

- rozwijanie aktywności społecznej i samorządności, w szczególności poprzez udział w lokalnych wydarzeniach kulturalnych i społecznych.

d. potrzeby edukacyjne realizowane są poprzez:

- uczenie przez doświadczenie życiowe,
- uczestnictwo w zajęciach terapeutycznych i kulturalno–edukacyjnych, w szczególności rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami telewizyjnymi i radiowymi, internetem itp.

2) Zapewnienie uczestnikom możliwie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym poprzez umożliwienie pełnienia jak największej liczby ról społecznych w rodzinie, środowisku, instytucjach itp.

3) Kształtowanie prawidłowych relacji interpersonalnych w obrębie społeczności Domu.

4) Inicjowanie zachowań zmierzających do integracji ze społecznością lokalną, w tym udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych.

5) Prowadzenie reintegracji zawodowej i społecznej uczestników.

Zajęcia w placówce organizowane są w następujących salach:

- sala gospodarstwa domowego
- sala przyrodniczo – florystyczna
- sala muzyczno – literacka
- sala komputerowa
- sala krawiecko – tkacko
- sala plastyczno – techniczna
- sala podtrzymywania umiejętności szkolnych
- sala rękodzieła artystycznego
- sala terapii ruchem
- pokój psychologa
- pokój pedagoga
- pokój psychoterapeuty, socjoterapeuty

2. Warsztaty Terapii Zajęciowej - w Opocznie, ul. Morwowa 13. Warsztaty istnieją od 2002 roku. Placówka przeznaczona jest dla 33 osób niepełnosprawnych. Realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, zmierzającej do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności każdego uczestnika, niezbędnych do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku.

Kandydatami na uczestników mogą być osoby niepełnosprawne, które mają ukończone 18 rok życia oraz posiadają aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z wpisem o konieczności rehabilitacji w WTZ. Terapia prowadzona jest w następujących pracowniach: komputerowej, plastycznej, gospodarstwa domowego, rzemiosła twórczego, ceramicznej, szycia i haftu, muzycznej.

Wszyscy podopieczni WTZ w ramach zajęć uczestniczą regularnie w zajęciach rehabilitacyjnych na terenie Ośrodka, wykorzystując własną salę rehabilitacyjną, a także korzystają z basenu w Opocznie. Dodatkowym elementem rehabilitacji jest także przygotowanie i udział w zawodach i olimpiadach sportowych dla osób niepełnosprawnych. Inną formą ubogacenia prowadzonej terapii jest udział w grupie teatralnej.

3. Centrum Edukacji i Rozwoju im. św. Jana Pawła II w Opocznie ul. Piotrkowska 61 i ul. Armii Krajowej 2. Organem prowadzącym jest Powiat Opoczyński. Uczniowie powiatu opoczyńskiego

przyjmowani są na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną.

4. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Opocznie ul. Partyzantów – jest 30 łóżkowym zakładem stacjonarnym udzielającym całodobowych świadczeń zdrowotnych. Celem zakładu jest objęcie całodobową opieką i leczeniem osób, które przebyły ostrą fazę leczenia szpitalnego, mają ukończony proces diagnozowania, leczenia operacyjnego lub intensywnego leczenia zachowawczego nie wymagają już dalszej hospitalizacji, jednak ze względu na stan zdrowia i stopień niepełnosprawności oraz brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w środowisku domowym wymagają stałego nadzoru lekarskiego, profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji w szczególności poprzez:

- opiekę lekarską,
- opiekę pielęgniarską,
- leczenie farmakologiczne,
- zapewnienie niezbędnych konsultacji specjalistycznych,
- zapewnienie niezbędnych badań diagnostycznych,
- ustalenie i stosowanie diety,
- zapobieganie powikłaniom wynikającym z procesu chorobowego i unieruchomienia,
- usprawnienia ruchowe i działania fizjoterapeutyczne,
- stymulację metodami terapeutycznymi do aktywności życiowej.

Podstawą skierowania pacjenta do Zakładu Opiekuńczo-Lecznicy jest wniosek lekarza prowadzącego pacjenta z oddziału szpitalnego lub lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.

Do Zakładu Opiekuńczo-Lecznicy /ogólnego/ nie może być przyjęty pacjent jeżeli podstawowym wskazaniem do objęcia go opieką jest zaawansowana choroba nowotworowa, choroba psychiczna lub uzależnienie.

Dostęp do kultury, sportu i rekreacji

Dostęp do instytucji kultury ma ważne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania sfery społecznej. Wydarzenia kulturalne integrują mieszkańców, kształtują więzi społeczne i budują pozytywny wizerunek miejsca. Można więc rzec, że aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym sprzyja włączeniu społecznemu.

Podmiotami kształtującymi życie kulturalne na terenie Gminy Opoczno są m.in.:

- Miejska Biblioteka Publiczna i filie.
- Miejski Dom Kultury im. Tadeusza Sygietyńskiego,
- Muzeum Regionalne w Opocznie.

I. Miejska Biblioteka Publiczna w Opocznie poprzez swoje działania informacyjne, kulturalne i edukacyjne oraz gromadzony księgozbiór, stara się promować książkę i czytelnictwo oraz zaspokajać różnorodne potrzeby czytelnicze. Użytkownicy biblioteki mogą bezpłatnie korzystać z internetu w bibliotece głównej i filiach bibliotecznych. W bibliotece działa Dyskusyjny Klub Książki. Biblioteka organizuje spotkania autorskie dla dzieci i dorosłych. Promuje książki naszych regionalnych pisarzy i poetów OKL „Nad Wąglanką”. Oddział dla dzieci oraz filie biblioteczne, co roku przygotowują zajęcia: „Ferie zimowe”, lekcje biblioteczne, akcje „głośnego czytania”, a także różnego rodzaju konkursy.

Prowadzone są zajęcia promujące: zwyczaje, obyczaje i tradycje świąteczne regionu opoczyńskiego. Biblioteka uczestniczy w ogólnopolskich akcjach takich jak: Narodowe Czytanie, Cała Polska Czyta Dzieciom, Noc Bibliotek. Organizowane są wystawy okolicznościowe oraz prac pokonkursowych. Biblioteka współpracuje z miejskimi instytucjami kultury: Muzeum Regionalnym, Miejskim Domem Kultury, przedszkolami, szkołami i klubami. Współpraca polega na wspólnym organizowaniu imprez na rzecz edukacji oraz upowszechnianiu czytelnictwa wśród lokalnej społeczności.

Koszty MBP związane z działalnością kulturalno-oświatową:

1. Ferie zimowe – 1600,00 zł (1600,00 zł UM w Opocznie)
2. Narodowe Czytanie 1500,00 zł (1000,00 zł od sponsorów)
3. Spotkania autorskie – 2694,00 zł
4. Koncerty – 3090,00 zł
5. Konkurs recytatorski – 1500,00 zł (1000,00 zł od sponsorów)
6. Spotkanie - Polscy lektorzy czytają Januszowi Koziolowi – 6841,00 zł
7. Realizacja programu MKiDN Priorytet 1 - Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych w 2019 roku – 22 000,00 zł.

II. Miejski Dom Kultury w Opocznie to miejsce kulturalno-społecznej animacji oraz wielostronnej edukacji kulturalnej, zaangażowane w życie lokalnej społeczności. Poprzez współpracę z różnymi partnerami ze środowiska lokalnego i ponadlokalnego otwarty na wszystkie grupy społeczne, wspieranie inicjatyw oddolnych. To miejsce kształtowania się społeczeństwa obywatelskiego, wzmacniające w ten sposób potencjał kulturalny, społeczny i ekonomiczny miasta. W 2019 roku Miejski Dom Kultury:

- zorganizował 65 wydarzeń kulturalnych,
- współorganizował 36 imprez,
- brał udział w 49 imprezach obcych,
- bezpłatnie zabezpieczył technicznie 26 wydarzeń,
- zorganizował 44 imprezy komercyjne.

Miejski Dom Kultury jest wiodącą placówką kultury w Gminie Opoczno, realizującą program polityki kulturalnej. Jest również jej wizytówką i strategicznym nośnikiem promocyjnym. Promuje „amatorski ruch artystyczny” (ara), proponuje między innymi koncerty muzyczne, występy estradowe, spektakle teatralne, spotkania autorskie, wystawy, wernisaże i konkursy recytatorskie.

III. Muzeum Regionalne w Opocznie jest instytucją kultury posiadającą osobowość prawną. Figuruje w rejestrze instytucji kultury prowadzonej przez Urząd Miejski w Opocznie. Siedzibą Muzeum jest zamek kazimierzowski znajdujący się przy ulicy Zamkowej 1 w Opocznie. Terenem działania Muzeum jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności teren gminy Opoczno i powiatu opoczyńskiego oraz zagranica. W celu spełnienia swych zadań Muzeum gromadzi, przechowuje, konserwuje i udostępnia dobra kultury w zakresie archeologii, historii, numizmatyki, sztuki, etnografii Ziemi Opoczyńskiej, prowadzi badania naukowe w zakresie wymienionych dyscyplin, a także współdziała w upowszechnianiu nauki i sztuki z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami o podobnych celach.

Zwiedzający: 4600 osób (tendencja stała),

Dotacje: Gmina Opoczno – 652 000,00 zł,

Pozyskane środki zewnętrzne: 42 300,00 zł:

- 11 000,00 zł – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Projekt „Festiwal Folk

Attack“;

- 29 300,00 zł – Urząd Marszałkowski w Łodzi – Dotacja na zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa łódzkiego (dotacja na wymianę systemu rynnowego i obróbkę blacharskich w zamku kazimierzowskim),

- ok. 2000,00 zł - Firma EXPO-DREW Kazimierz Pacan (w formie gratisowych wydruków wystaw na planszach wystawowych).

Bardzo istotną rolą Muzeum jest działalność wydawnicza. W 2019 roku udało się wydać samodzielnie lub we współpracy 4 publikacje:

1. Promocja publikacji „Wspomnienia opoczyńskie 1925-1945” Eugeniusza Wójcika w opracowaniu Pawła Budzińskiego; wydawnictwo Muzeum Regionalnego w Opocznie; 11 października 2019 r.

2. Promocja książki Andrzeja Kobalczyka „Sekrety Tomaszowa i Opoczna”; 11 grudnia 2019 r. Książka powstała we współpracy z Muzeum Regionalnym w Opocznie.

3. Promocja albumu „Zainspiruj się. Opoczyńskie”; wydawnictwo Gminy Opoczno powstałe we współpracy z Muzeum Regionalnym w Opocznie.

4. Promocja tomiku poezji Marianny Ksyty „Na końcu drogi”; 23 listopada 2019 r.

W 2019 roku Wydział Promocji i Kultury realizował zadania z zakresu organizacji wydarzeń kulturalnych, współorganizacji ze stowarzyszeniami działającymi na terenie Gminy Opoczno oraz promocji Gminy w mediach lokalnych, wojewódzkich i krajowych. Jednym z największych wydarzeń jakie miało miejsca w roku 2019 były „ekologiczne Dni Opoczna”, które zostały dofinansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi w wysokości 38 820,00 zł. W ramach tego festiwalu Gmina poniosła dodatkowo koszty 216 614,15 zł. Wydarzeniu towarzyszyły liczne pokazy, konkursy oraz występy gwiazd formatu ogólnopolskiego takie jak Kamil Bednarek, Łąki Łan, Nowator oraz Cała Góra Barwinków. Ekologiczne Dni Opoczna oprócz promocji gminy miały za zadanie zmianę wizerunku naszego miasta jako ze słabo dbającego o ekologię na miasto proekologiczne. Misja ta odniosła sukces dzięki organizatorom Ekologicznych Dni Opoczna, działaniom wszystkich instytucji zaangażowanych w to wydarzenie i efektywnej promocji, w której skład weszły relacje na antenach TVP3 Łódź, Radia Łódź, na stronach internetowych, portalach społecznościowych na fanpage'ach oraz publikacje prasowe. W ramach budżetu zrealizowane zostały zadania z zakresu zakupu gadżetów promujących Gminę Opoczno na kwotę 31 833,09 zł. Ponadto została wydana publikacja „Zainspiruj się. Opoczyńskie”, płyta „Najstarsi skrzypkowie regionu opoczyńskiego 2019”, która zajęła II miejsce w prestiżowym konkursie Nowa Tradycja Polskiego Radia. Łączna kwota wydatków na publikacje: 46 851,17 zł. Przez wydział został również opracowany i wydany Kalendarz Miast Partnerskich na 2020 rok koszt w wysokości 9 639,40 zł.

W ramach Dnia Kobiet wydział współorganizował Babskie Pogaduchy w Dzielnej, projekcję filmu w MDK oraz I Charytatywny Maraton Fitness – łączny koszt 11 150,87 zł. Gmina poprzez Wydział Promocji i Kultury współpracowała z Kołami Wędkarskimi w Opocznie, Morsami, Krwiodawcami, stowarzyszeniami i instytucjami. Wydział organizował lub był współorganizatorem szeregu uroczystości państwowych z udziałem Kompanii Honorowej Wojska Polskiego i Jednostek samorządowych.

Łącznie na organizację wypoczynku w 2019 roku gmina Opoczno przekazała w formie dotacji środki finansowe w wysokości 40 000,00 zł.

W zakresie współorganizacji wydarzeń Gmina Opoczno współorganizowała m.in.:

- Świąteczka do Nieba wraz z Wielką Orkiestrą Świątecznej Pomocy (13.01.2019 r.) – 2999,99 zł,
- III edycja Ogólnopolskiego Konkursu Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej "Złoty mikrofon" wraz z MDK (29.03.2019 r.) – 1000,00 zł,
- IV Opoczyński Rodzinny Piknik Morsów (14.04.2019 r.) – 1500,00 zł,
- Płyta „Drogi do Niepodległości” wraz z Bartłomiej Kurowskim (15.04.2019 r.) – 5000,00 zł,
- 17 edycja Ogólnopolskiego Festiwalu Tańca Dzieci i Młodzieży "Złote Baletki" z Klubem PEGAZ (27.04.2019 r.) – 2000,00 zł,
- Festiwal Pieśni i Poezji Maryjnej (26.05.2019 r.) – 3000,00 zł,
- Wyjazd młodzieży z parafii św. Bartłomieja na Dni Młodzieży w Radomiu (14-16.06.2019 r.) – 5000,00zł,
- XX Zlot Hondy VTX Opoczno 2019 (29.06.2019 r.) – 5000,00zł,
- Piknik Policji (20.07.2019 r.) – 5000,00 zł,
- Kina Na Leżakach x 2 (28.07 – 09.08.2019 r.) – 3000,00 zł,
- 50 – lecie OSP Kruszewiec (24.08.2019 r.) – 3663,55 zł,
- Dożynki Gminne wraz za MDK (08.09.2019 R.) – 2058,65 zł,
- I Krajowa Wystawa Psów Rasowych pod patronatem i o Puchar Burmistrza Dariusza Kosno (15.09.2019 r.) – 2000,00 zł,
- Spotkanie plenerowe OPOCZYŃSKIE DZIELI SIĘ CHLEBEM (20.12.2019 r.) – 2950,50 zł.

Działania na rzecz rozwoju sportu

Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. W związku z powyższym do zadań własnych gminy należy zaspokajanie potrzeb mieszkańców związanych z kulturą fizyczną i sportem oraz zapewnieniem terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych. Zadania z obszaru wspierania sportu i kultury fizycznej gmina Opoczno realizuje poprzez:

1. Dofinansowanie stowarzyszeń i organizacji sportowych w zakresie organizacji imprez sportowych (np. zakup nagród, sprzętu sportowego) oraz udziału ich członków w zawodach sportowych.
2. Przeznaczanie środków finansowych na dodatkowe zajęcia sportowe w szkołach (SKS/UKS).
3. Organizowanie zajęć, zawodów i imprez sportowo–rekreacyjnych.
4. Tworzenie, utrzymywanie i udostępnianie bazy sportowo–rekreacyjnej.

Podstawową formą wspierania sportu przez gminę Opoczno jest przekazywanie dotacji klubom sportowym, które są podstawową jednostką organizacyjną realizującą cele i zadania w zakresie kultury fizycznej. Środki te przeznaczone były na pokrycie kosztów zatrudnienia szkoleniowców, kosztów utrzymania obiektów sportowych, zakup sprzętu sportowego i napojów, wynajem transportu, wynajem hal sportowych, opłat regulaminowych, ubezpieczenia, zakup nagród rzeczowych, suplementów dla zawodników, podróży i diet dla zawodników i trenerów.

W roku 2020 ogłoszono konkurs z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej a w szczególności „Organizacja szkolenia i współzawodnictwa sportowego w 2020 roku”. Do konkursu zgłosiło się 13 klubów, stowarzyszeń sportowych. Wszyscy otrzymali wsparcie finansowe. Nie

wpłynęła jedna oferta na realizację ww. zadania. W II półroczu ogłoszono II otwarty konkurs ofert na realizację zadań z zakresu upowszechniania kultury fizycznej a w szczególności: „Organizacja szkolenia i współzawodnictwa sportowego w 2020 roku” . Do konkursu zgłosiło się 3 oferentów. Wszyscy otrzymali wsparcie finansowe.

W sumie w roku 2020 na dotację przekazano 375 623,00.

Liczba osób, które były beneficjentami ww. zadań to około 803 uczestników.

Pozostałe stowarzyszenia i organizacje sportowe przyznane środki realizowały poprzez zakupy nagród, upominków na imprezy sportowe, sprzętu sportowego i napojów, wynajem transportu, opłat regulaminowych oraz sędziowskich. Faktury i rachunki przedkładane były do realizacji w Gminie Opoczno.

W 2020 roku gmina po raz drugi ogłosiła Konkurs na Najlepszego Sportowca i Najlepszego Trenera Roku. Do konkursu zgłosiło się 38 sportowców i 9 trenerów. Kandydatami w Konkursie mogły być osoby spełniające następujące warunki:

- 1) jest członkiem/trenerem klubu sportowego działającego na terenie Gminy Opoczno;
- 2) uprawia/prowadzi dyscyplinę sportu zaliczoną do programu igrzysk olimpijskich, lub w której działa określony Polski Związek Sportowy;
- 3) osiągnął wysoki wynik sportowy;
- 4) reprezentuje macierzysty klub sportowy na zawodach sportowych;
- 5) biorący czynny udział we współzawodnictwie sportowym niezależnie od kategorii wiekowej;
- 6) kandydatem nie może być osoba, na którą została nałożona kara dyscyplinarna przez polski lub okręgowy związek sportowy lub przewidziana w statucie klubu sportowego, którego jest członkiem.

Zgłoszenia mogły składać:

- kluby sportowe,
- stowarzyszenia sportowe,
- organizacje sportowe,
- szkolne/uczniowskie kluby sportowe,
- nieformalne grupy sportowe.

Ambasadorem Sportu Gminy Opoczno został reprezentant Olimpiad Specjalnych GIGANCI OPOCZNO. Należy nadmienić, że w konkurs adresowany jest do zawodników i trenerów w różnym wieku, zarówno do kobiety jak i mężczyzn.

Gmina wspierając aktywność fizyczną oraz usportowienie dzieci i młodzieży przyznaje stypendia sportowe. W 2020 r. przyznano 31 stypendiów sportowych za osiągnięcia wysokich wyników sportowych w 2019 r.

Upowszechnianie aktywności fizycznej, usportowienie dzieci, popularyzacja sportu, to bardzo istotne i skuteczne elementy procesu edukacji i wychowania młodego pokolenia. W pierwszych latach życia każdego dziecka kształtują się jego cechy psychomotoryczne, a rozpoczęcie szkolnej edukacji jest okresem, w którym procesy te są szczególnie intensywne. Jedną z dodatkowych form wzbogacających zakres aktywności i umiejętności ruchowych dzieci są pozalekcyjne i pozaszkolne zajęcia sportowe. Naturalna potrzeba ruchu powoduje, że młodzież chętnie uczestniczy w różnych formach zajęć pozalekcyjnych. Dlatego też, Gmina Opoczno od wielu lat bierze udział w projekcie ministerialnym „Umiem Pływać”. Pływanie jest jedną z

najlepszych form rozwoju dla młodych organizmów, dlatego Ministerstwo Sportu i Turystyki postanowiło dać możliwość tego rozwoju bardzo licznej grupie dzieci, również naszej gminie. Program lekcji został opracowany przez najlepszych specjalistów z Polskiego Związku Pływackiego, tak więc jest gwarancją efektywnej nauki dzieci.

Główne cele projektu to:

- upowszechnianie aktywności fizycznej dzieci i młodzieży,
- nabycie przez dzieci podstawowych umiejętności pływania,
- profilaktyka przeciwdziałania i korygowanie wad postawy,
- zapobieganie zjawiskom patologii społecznych, w tym alkoholizmowi, poprzez organizację zajęć sportowych dla uczniów,
- efektywne wykorzystanie infrastruktury sportowej (pływalnie),
- wyrównywanie szans w dostępie do infrastruktury sportowej poprzez objęcie projektem w szczególności uczniów, zamieszkałych w miejscowościach, w których nie wybudowano krytej pływalni,
- edukacja w zakresie bezpiecznego korzystania z akwenów wodnych.

Projekt powszechnej nauki pływania jest propozycją uczestniczenia w dodatkowych zajęciach sportowych dla uczniów, którzy chcą podejmować aktywność fizyczną również poza obowiązkowymi zajęciami wychowania fizycznego. Projekt skierowany był do wszystkich dzieci – uczniów klas I- III szkół podstawowych w całej gminie, bez selekcjonowania na mniej lub bardziej sprawnych czy uzdolnionych ruchowo uczniów. Gmina Opoczno w ramach tego projektu pozyskała fundusze na 25 grup. Łącznie w zajęciach udział wzięło 375 osób. Zajęcia odbywały się od 14 września do 30 listopada 2020 roku, w ilości 20 godzin nauki pływania, na basenie „Opoczyńska Fala”. Operatorem projektu było Wojewódzkie Zrzeszenie Ludowych Zespołów Sportowych. Kwota realizacji zadania wyniosła: 83 800,00 zł.

Warto podkreślić, że pływanie jest postrzegane jako sport najbardziej wszechstronny i bezpieczny, doskonale wpływa na sprawność wszystkich układów anatomicznych człowieka i przyczynia się do podnoszenia ogólnej wydolności organizmu. Wykazano również, że ćwiczenia w wodzie i pływanie to jeden z najskuteczniejszych sposobów zapobiegania oraz korygowania wad postawy.

Gmina Opoczno promując aktywność fizyczną wśród dzieci i młodzieży szkolnej organizowała zawody sportowe w dwóch kategoriach sportowych:

- a) Igrzyska Dzieci – dla uczniów urodzonych w roku 2007 i młodszy,
- b) Igrzyska Młodzieży Szkolnej – dla uczniów urodzonych w latach 2005–2006.

Celem zawodów było:

1. Aktywne uczestnictwo dzieci i młodzieży w szkolnych i międzyszkolnych imprezach sportowych, stanowiące kontynuację celów i zadań wychowania fizycznego i zdrowotnego.
2. Przeciwdziałanie postępującym zjawiskom zachowań patologicznych poprzez uczestnictwo dzieci w zajęciach rekreacyjno–sportowych oraz w imprezach sportowych.
3. Tworzenie każdemu dziecku warunków do czynnego uczestnictwa w różnych formach aktywności sportowej.
4. Aktywizacja samorządów do organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży szkolnej w formie zajęć sportowych.
5. Popularyzowanie i upowszechnianie sportu wśród ogółu dzieci i młodzieży.
6. Ocena pracy i osiągnięć szkół realizujących program upowszechniania kultury fizycznej.

W ww. zawodach sportowych udział bierze około 1000 uczniów szkół podstawowych.

W ramach zadań z zakresu kultury fizycznej Gmina Opoczno podejmowała wiele inicjatyw promujących aktywność fizyczną m. in. Wakacje w Gminie Opoczno. Przy współpracy z opoczyńskimi klubami sportowymi i stowarzyszeniami w okresie od 17 lipca do 30 sierpnia 2020 roku na terenie Gminy Opoczno odbywały się weekendowe animacje dla mieszkańców naszej gminy. Celem tej inicjatywy była: promocja zdrowego a przede wszystkim aktywnego stylu życia w każdym wieku oraz integracja społeczności lokalnej. Zorganizowano m. in.: kino samochodowe, „Piknik na kocykach”, a w ramach pikniku: Fitness pod chmurką, animacje dla dzieci, bańki mydlane, spotkanie z dietetykiem i trenerem kulturystyki, „Gra Detektywistyczna”, w ramach treningu z mistrzami odbyły się walki bokserskie oraz trening bramkarski, pokazy strażackie prowadzone przez OSP Wygnanów, Piknik Modelarski organizowany przez MDK Opoczno, Maraton Pieszy po Ziemi Opoczyńskiej, Wakacyjny Turniej w Piłkę Nożną dziewcząt, III Edycja „Biegaj po Mistrzowsku”, Wakacyjny Turniej Siatkówki Plażowej Mikstów o Puchar Burmistrza Opoczno, Nordic Walking dla seniorów, punkt kontrolny Ultramaratonu Kolarskiego Bałtyk – Bieszczady Tour – ogólnopolska impreza kolarska dla osób pełnoletnich, Night Skating, czyli wieczorny przejazd na rolkach, wrotkach i hulajnogach, a na obiekcie rekreacyjnym Zalew Opoczno odbyły się m. in. aquarobik, pokazy ratownictwa wodnego, pływanie na pontonach, pływanie na motorówce, kąpiel w pianie, „Gra Detektywistyczna”, pływanie na wodnym bananie, gry i zabawy dla dzieci, bańki mydlane, występy miejscowych artystów. Imprezy sportowo-rekreacyjne wzbogacone były o dodatkowe atrakcje np. degustacja pieczywa na naturalnym zakwasie, piknik na kocykach, grill, degustacja soków, Eco Rolsy, wata cukrowa, kolorowe warkoczyki, tatuaże.

Dzięki inicjatywie „Wakacje w Gminie Opoczno” udało się osiągnąć bardzo ważny cel, a mianowicie udało się zintegrować społeczność lokalną (udział w inicjatywie klubów sportowych, opoczyńskich stowarzyszeń, jednostek podległych gminie, przedszkoli, prywatnych sponsorów, Hufiec ZHP Opoczno, animatorów i działaczy sportowych, służby porządkowe: Straż Miejska, OSP Opoczno, OSP Wygnanów, ratownicy medyczni, ratownicy WOPR, Komenda Powiatowa Policji, a przede wszystkim mieszkańcy Gminy Opoczno).

W ramach promocji aktywnego i zdrowego stylu życia Gmina Opoczno współorganizowała także zawody i imprezy sportowe, które były inicjatywami nowatorskimi np. Turniej Bokserski, Sztafetowe Biegi Przełajowe na Szczebli Powiatowym, Indywidualne Biegi Przełajowe, Charytatywny Turniej w Piłkę Nożną, wywiady ze sportowcami i trenerami, Turnieje Tenisa Stołowego, warsztaty dla młodych piłkarek i piłkarzy z Catch The Dreams (z reprezentacją Polski w piłkę nożną kobiet), punkt kontrolny Maratonu Północ-Południe 2020 (z Helu do Głodówki 1001 km non stop), punkt kontrolny nr 8 na 616 km Ultramaraton Kolarski Bałtyk – Bieszczady Tour 1008 km non stop, Półfinał Wojewódzki Sztafetowych Biegów Przełajowych szkół podstawowych i średnich oraz po raz pierwszy w historii miasta zawody pływackie Międzywojewódzkie Drużynowe Mistrzostwa Młodzików 12-13 lat i Runda Finałowa Ligi Dzieci i Młodzieży. Przy współpracy z klubami sportowymi i stowarzyszeniami Gmina Opoczno podejmowała również udział w akcjach charytatywnych np. wspierano szpital w Opocznie zbierając środki do dezynfekcji i ochrony przeciw COVID-19, „Opoczyńskie dzieli się chlebem, – zbiórka żywności dla osób samotnych i bezdomnych, Charytatywny Turniej Piłki Nożnej połączony ze zbiórką pieniędzy na rehabilitację jednego z opoczyńskich sportowców oraz udział w akcji Gaszyn Challenge dla 5 miesięcznej Celinki.

Gmina Opoczno dysponuje bogatą infrastrukturą sportową. Są to m. in. stadion przy Al. Sportowej 1 w Opocznie, trzy boiska trawiaste przy Al. Sportowej 1, dwa orliki, cztery siłownie zewnętrzne, obiekt rekreacyjny Zalew Opoczno, 9 trawiastych boisk sportowych na wioskach. Główna płyta boiska na stadionie przy ul. Sportowej 1 jest pełnowymiarowym boiskiem spełniającym wymogi PZPN. Należy zaznaczyć, że obiekty sportowe są ogólnodostępne. Najbardziej rozpoznawalnym klubem jest Miejski Klub Sportowy Ceramika Opoczno. Funkcjonuje on od 1945 roku.

Reasumując, Gmina Opoczno w pełni wywiązuje się z realizacji zadań z zakresu sportu tj. zaspokajają potrzeby mieszkańców związanych z kulturą fizyczną i sportem oraz zapewnieniem terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych. Gmina przy współpracy z klubami sportowymi oraz stowarzyszenia przedstawia bogatą ofertę sportowo – rekreacyjną, której adresatami są dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy, kobiety i mężczyźni. Przyświeca jeden cel: „Opoczno promuje sport, sport promuje Opoczno”. Zjawiskiem szczególnie znaczącym we współczesnej kulturze stał się sport i jest to bardzo widoczne w naszej gminie. Sport zajmuje coraz więcej miejsca w życiu indywidualnym i społecznym mieszkańców. Znaczenie sportu wyrasta z jego korzystnego oddziaływania na zdrowie, samopoczucie i wygląd człowieka. W życiu społecznym sport pełni funkcję rozrywki, daje możliwość poczucia przynależności społecznej, absorbuje wyobraźnię i emocje. Nasi sportowcy, trenerzy i działacze sportowi promują aktywność fizyczną, która niesie ze sobą wiele korzyści dla zdrowia. Pozwala utrzymać nie tylko dobrą formę fizyczną, lecz także psychiczną. Poza tym regularny ruch zmniejsza ryzyko wielu chorób oraz pozytywnie wpływa na układ odpornościowy organizmu. Aktywność fizyczna jest bardzo ważna, zarówno w życiu młodych osób, jak i starszych. Dlatego w każdym wieku należy się ruszać w miarę swoich możliwości. Podejmowanie sportu prowadzi do przywrócenia lub zapewnienia równowagi psychofizycznej, dobrego samopoczucia i zdrowia, sprawdzenia swoich możliwości, rywalizacji i uznania własnej wartości. Uprawiając sport poszukujemy w nim fascynacji, ryzyka, przygody a przede wszystkim przyjemności, bliskości i towarzystwa. Takie wartości promują opocznianie, a widoczne to jest w organizowanych imprezach sportowych i rekreacyjnych, w wysokich wynikach sportowych, oraz w codziennym funkcjonowaniu naszego społeczeństwa, w ich stylu życia i pracy. Nasi mieszkańcy doskonale zdają sobie sprawę, że ruch jest w stanie zastąpić wiele leków, natomiast żaden lek nie zastąpi ruchu.

Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa należy do podstawowych potrzeb każdego człowieka i ma decydujący wpływ na funkcjonowanie każdej społeczności. Policyjna służba to nie tylko ściganie sprawców przestępstw i wykroczeń. To nie tylko pogoń za piratami drogowymi czy też obsługa zdarzeń drogowych. To także codzienna służba prewencyjna. Poniżej znajduje się tabela, która przedstawia dane dotyczące liczby przestępstw zaistniałych na terenie gminy Opoczno na przestrzeni lat 2016–2020.

Tab. 34 Przestępstwa w latach 2016-2020

Lp.	Przestępstwo	Rok				
		2016	2017	2018	2019	2020
1.	Zabójstwo	1	0	1	0	2
2.	Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności (zgwałcenia”)	1	2	4	0	2
3.	Rozbój	3	3	2	7	1
4.	Kradzież z włamaniem	94	50	45	120	35
5.	Kradzież	79	66	68	67	57
6.	Bójki i pobicia	6	8	3	5	4
7.	Uszkodzenia mienia	19	16	13	30	22
8.	Przestępstwa narkotykowe	55	91	109	131	271
9.	Znęcanie się nad rodziną	31	36	30	33	32
10.	Oszustwo „metodą na wnuczka”	0	2	0	0	0

Źródło: KPP w Opocznie

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że odnotowano spadek przestępczości, w tym przestępstw szczególnie społecznie uciążliwych, przy jednoczesnym wzroście ich wykrywalności. Do znaczących sukcesów należy zaliczyć m.in. zredukowanie liczby przestępstw kradzieży oraz kradzieży z włamaniem. W 2020 r. stwierdzono 35 przestępstw dotyczących kradzieży z włamaniem – to aż o 85 przestępstw mniej niż w roku 2019. Na uwagę zasługuje aktywność policjantów w zwalczaniu przestępczości narkotykowej. W 2020 r. stwierdzono aż 271 przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – to o 140 przestępstw więcej niż w roku 2019. Wykrycie tego typu przestępstw to w głównej mierze efekt pracy funkcjonariuszy na rzecz obywateli.

Przemoc jest naruszeniem podstawowych praw i wolności człowieka – prawa do życia i zdrowia, do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego. Przemoc, jakiej doświadczają osoby starsze, jest pojęciem szerokim, nie oznacza tylko przemocy fizycznej i psychicznej, ale również przemoc ekonomiczną. Doznawanie przemocy jest sprawą bolesną i nadal wstydliwą w Polsce. Przemoc wobec osób starszych jest zjawiskiem zdecydowanie rzadziej ujawnianym niż inne formy przemocy. Zapobieganie przemocy wobec osób starszych jest bardzo ważnym zagadnieniem w starzejącym się społeczeństwie, chociaż dopiero w ostatnich latach zjawisko to zaczęto postrzegać jako ogólnoświatowy problem. Działania wspierające wobec rodzin przeżywających trudności - rodzin dotkniętych przemocą bądź zagrożonym wystąpieniem przemocy podejmuje Zespół

Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Opocznie oraz powoływane przez niego grupy robocze, bezpośrednio pracujące z rodzinami.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Opoczno działa na podstawie:

- uchwały nr XXXVII/404/2017 Rady Miejskiej w Opocznie, z dnia 27 października 2017, w sprawie zasad powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego i szczegółowych warunków jego funkcjonowania
- zarządzenia nr 49/2018 Burmistrza Opoczna, z dnia 5 marca 2018 r., w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego
- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r., w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieskie Karty”.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego działają na podstawie wyżej wymienionej uchwały, Zarządzenia Burmistrza oraz porozumień zawartych między Burmistrzem Opoczna a podmiotami, których przedstawiciele wchodzi w skład zespołu. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie. Zespół Interdyscyplinarny tworzą przedstawiciele różnych jednostek, którzy współpracują ze sobą w sposób skoordynowany, w celu skutecznego reagowania na informacje o przemocy w rodzinie. Są to przedstawiciele m.in. MGOPS, Policji, Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówek Oświatowych, Służby Zdrowia, Sądu Rejonowego w Opocznie. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy integrowanie i koordynowanie działań różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza poprzez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Jednocześnie grupy robocze opracowują i realizują plany pomocy przygotowane indywidualnie zarówno z osobami dotkniętymi przemocą, jak również z osobami podejrzewanymi o stosowanie przemocy, monitorują sytuacje rodzin, w których dochodzi do przemocy i rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy oraz prowadzą poradnictwo i interwencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Procedurę „Niebieskie Karty” wszczyna się w każdym przypadku, w którym zaistnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie. Prowadzenie danego postępowania nie ma jednak określonych ram czasowych. Czas pracy z rodziną wynika z jej indywidualnych potrzeb - uzależniony jest od sytuacji całej rodziny i osoby doznającej przemocy, ustalonego indywidualnego planu pomocy oraz zapewnienia zaspokojenia niezbędnych potrzeb - przede wszystkim potrzeby bezpieczeństwa.

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Opoczno została przeprowadzona w oparciu o posiadane dane i statystyki. W latach 2016-2020 do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego, wpłynęło łącznie 456 zgłoszeń wobec rodzin, w których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”.

Tab. 35 Liczba rodzin, w których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty"

Lata	Liczba rodzin, w których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty"	Liczba osób objętych pomocą grup roboczych i Zespołu Interdyscyplinarnego
2016	104	408
2017	92	298
2018	115	425
2019	86	302
2020	59	282

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Z powyższej tabeli wynika, że w latach 2016-2018 wszczęto procedurę "Niebieskie Karty", w stosunkowo dużej liczbie rodzin. Od roku 2019 widoczny jest spadek, co może być wynikiem zwiększenia świadomości osób doświadczających przemocy, natomiast w 2020 r. spadek jest też wynikiem istniejącej pandemii oraz w związku z tym – ograniczenia kontaktów międzyludzkich. Z danych MGOPS w Opcznie wynika, że w latach 2016–2020 liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych, a w szczególności osób starszych była następująca:

Tab. 36 Liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych

Wskaźniki			Lata 2016-2020				
Liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych	Ogółem		2016	2017	2018	2019	2020
			408	298	425	302	282
	w tym kobiety	Ogółem	159	109	141	108	95
		w tym niepełnosprawni	9	7	10	6	3
		w tym starsze	12	17	23	17	18
	w tym mężczyźni	Ogółem	159	118	156	118	113
		w tym niepełnosprawni	3	4	16	6	1
		w tym starsi	7	11	21	26	12
	w tym dzieci	Ogółem	90	71	128	76	74
		w tym niepełnosprawne	1	-	4	-	-

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Z powyższego wynika, że problem związany z przemocą wobec osób starszych istnieje. Dlatego tak bardzo istotne jest podjęcie stosownych działań, które będą miały na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu. Udzielanie pomocy nie powinno ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym. Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie przemocy wobec

osób starszych poprzez zwiększenie poradnictwa specjalistycznego czy lepszą współpracę pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz rodziny. W obszarze działań edukacyjnych istotne jest uwrażliwianie społeczeństwa na złe traktowanie ludzi starych, ze szczególnym naciskiem na pracę z dziećmi i młodzieżą.

Ten apel adresowany jest do szkół różnych szczebli oraz organizacji społecznych. Szkolenia z zakresu gerontologii i przemocy wobec ludzi starych winny być skierowane nie tylko do dzieci, młodzieży i samych osób starszych, ale także do odpowiednich służb społecznych. Naglące jest dotarcie z działaniami edukacyjnymi do osób starszych mieszkających w środowiskach wiejskich. Brak wiedzy na temat przemocy, mała świadomość problemu, bezradność i niemoc w rozwiązaniu problemu są przyczynami wielu dalszych rodzinnych dramatów na wsi. W celu poprawy świadomości całego społeczeństwa zaleca się m.in. przeprowadzenie kampanii edukacyjnych i informacyjnych. Jeżeli zaś chodzi o same osoby starsze, szczególny nacisk należy położyć na zwiększenie wiedzy tych osób na temat przemocy oraz instytucji, do których można zwrócić się o pomoc.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy, osobami upoważnionymi do podejmowania czynności w ramach procedury “Niebieskie Karty”, są przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów społecznych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. Poniższa tabela pokazuje udział poszczególnych instytucji przy wszczynaniu procedury “Niebieskie Karty”.

Tab. 37 Instytucje wszczynające “Niebieskie Karty”

Lata	Policja	MGOPS	Oświata	MKRPA	Służba zdrowia
2016	76	26	2	0	0
2017	74	15	2	1	0
2018	90	19	5	1	0
2019	73	8	5	0	0
2020	54	3	1	1	0

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Z powyższego zestawienia wynika, iż to funkcjonariusze Policji najczęściej zakładają “Niebieskie Karty”, głównie podczas interwencji Policji, w związku z wezwaniem. Kolejną służbą, która czynnie angażuje się w uruchamianie procedury jest pomoc społeczna. Ponadto przedstawiciele oświaty i MKRPA, w pojedynczych przypadkach zakładały procedurę “Niebieskie Karty”, służba zdrowia nie wykazywała przypadków podejrzenia przemocy w rodzinie.

Wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie, może mieć także uzależnienie/nadużywanie alkoholu. Alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności oraz niepowodzenia życiowe. Co ważne, uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny mimo, że sprawcy często usprawiedliwiają swoje zachowanie tym, że byli nietrzeźwi.

Poniższa tabela obrazuje skalę występowania problemu alkoholowego w rodzinach, w których została założona procedura “Niebieskie Karty”.

Tab. 38 Problem alkoholowy w rodzinach dotkniętych przemocą

Lata	Liczba rodzin ze wszczętą procedurą „Niebieskie Karty”	W tym z problemem alkoholowym (dot. osób zgłoszonych do MKRPA)
2016	104	30
2017	92	29
2018	115	21
2019	86	18
2020	59	10

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Wobec powyższego liczba prowadzonych spraw w latach 2016 – 2020 jest różna i zależy od ilości wszczętych i przekazanych spraw do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. Analiza danych zgromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dotyczących prowadzonych postępowań w ramach procedury „Niebieskie Karty” pozwala na sformułowanie założenia, że czynnikiem mającym zasadniczy wpływ na występowanie przemocy w rodzinie, różnych zachowań agresywnych, aktów znęcania się nad członkami rodziny jest przeważnie problem alkoholowy.

Działalność instytucji pomocowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych skierowana jest na udzielanie pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc, zarówno dotyczy to osób doświadczających przemocy, dzieci, świadków oraz osób wobec, których istnieje podejrzenie o stosowanie przemocy.

Poniższa tabela przedstawia działania jakie były podejmowane przez grupy robocze/Zespół Interdyscyplinarny w celu udzielania pomocy na przestrzeni omawianego okresu.

Tab. 39 Podejmowane działania pomocowe

Lata	Zawiadomienie Policji/Prokuratury	Zapewnienie miejsca w placówce całodobowej	Poinformowanie Szkoły o sytuacji dziecka	Wnioski do MKRPA	Wnioski do Sądu o wgląd w sytuację dziecka	Odebranie dziecka z rodziny w oparciu o art. 12a u.o.p.p w r.	Udział sprawców w programie korekcyjno-edukacyjnym
2016	10	0	12	30	12	6	2
2017	6	0	10	29	10	8	7
2018	3	0	5	21	16	3	5
2019	1	0	8	18	13	10	7
2020	0	0	1	10	5	4	8

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty”, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” jest możliwe w dwóch przypadkach; wtedy gdy ustała przemoc w rodzinie i został zrealizowany indywidualny plan pomocy i istnieje uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu stosowania przemocy oraz w przypadku braku zasadności podejmowania działań (po przeanalizowaniu sytuacji rodziny grupa robocza uznaje, że w rodzinie nie dochodziło do przemocy). Poniższa tabela przedstawia ilość przypadków, z powodu których została zamknięta procedura „Niebieskie Karty”.

Tab. 40 Przyczyny zakończenia procedury "Niebieskie Karty"

Lata	Ustanie przemocy i zrealizowanie planu pomocy przy uzasadnionym przypuszczeniu o zaprzestaniu stosowania przemocy	Brak zasadności podejmowania działań
2016	28	37
2017	40	44
2018	24	24
2019	35	21
2020	15	24

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

System przeciwdziałania przemocy jest na tyle silny i sprawnie funkcjonujący, na ile zmotywowani i zaangażowani, a przede wszystkim kompetentni są ludzie w nim pracujący. W danym okresie działania Programu, posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywały się zgodnie z wytycznymi zawartymi w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, tj. nie rzadziej niż raz na 3 miesiące. Grupy robocze powoływane były do współpracy ze wszystkimi rodzinami, w których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty"; odbywały się w zależności od potrzeb. Poniższe zestawienie pokazuje częstotliwość spotkań osób, zaangażowanych w ramach swoich obowiązków służbowych w podejmowanie działań w oparciu o procedurę "Niebieskie Karty".

Tab. 41 Ilość spotkań w ramach prac grup roboczych i Zespołu Interdyscyplinarnego

Lata	Ilość grup roboczych	Ilość spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego
2016	132	4
2017	223	4
2018	224	4
2019	211	4
2020	157	4

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Należy zaznaczyć, że rok 2020 przyniósł nieoczekiwane trudności w docieraniu z pomocą osobom/rodzinom, w związku z sytuacją epidemiczną w kraju. Ograniczenia w przemieszczaniu się ludności oraz zalecenia przebywania w miejscu zamieszkania, stały się być bardzo trudne dla osób doświadczających przemocy. Nie oznaczało to jednak odstąpienia od ochrony, pomocy i wsparcia. Uwzględniając rodzaj wprowadzanych w jednostkach ograniczeń w pracy (przyjmowaniu interesantów), członkowie grup roboczych i Zespołu Interdyscyplinarnego, nie zaprzestawali prac na rzecz rodzin z problemem przemocy. Doświadczenia z roku 2020 skłaniają do poszukiwania alternatyw dla tradycyjnych form pracy, sposobów kontaktowania się, co w przyszłości pozwoli usprawnić obowiązujący model pracy.

Pomimo zmniejszenia się ilości zakładanych procedur, działania służb choć w ograniczonym zakresie były dalej realizowane w ramach obowiązków służbowych, co przedstawia tabela nr 38. Ponadto w roku 2020 pracownicy socjalni odnotowywali zwiększoną liczbę poradnictwa telefonicznego, szczególnie w zakresie procedury przymusowego leczenia odwykowego oraz

dotyczącego kwestii np. wsparcia osób starszych poprzez współtowarzyszenie im w codziennych czynnościach typu: zakupy, wizyta u lekarza.

Przemoc w rodzinie wobec osób starszych, podobnie jak przemoc wobec innych członków rodziny, rzadko występuje w jednej formie. Zwykle formy zachodzą na siebie lub pozostają ze sobą w ścisłej relacji. Domowa sytuacja seniorów jest często szczególnie trudna, złożona, a nawet dramatyczna, ponieważ na sam fakt występowania przemocy nakładają się dodatkowo takie czynniki, jak: zły stan zdrowia, trudna sytuacja materialna, występowanie otępienia, izolacja społeczna. Te istotne elementy sytuacji życiowej w wielu przypadkach uniemożliwiają przeciwstawienie się agresorowi, a dodatkowo blokują skuteczne poszukiwanie pomocy poza rodziną. Wielu seniorów niechętnie przyznaje się do obecności agresora i przemocy w ich życiu.

Osoby starsze tkwią w traumatycznych relacjach ze sprawcami przemocy, bojąc się zmiany sytuacji ze względu na przykre konsekwencje i fakt, że najczęściej takim agresorem jest najbliższy członek rodziny, mąż lub dorosły syn, odpowiedzialny za sprawowanie opieki.

W takiej sytuacji osoba starsza waha się i ma wątpliwości natury etycnomoralnej, czy powinna wnosić skargę. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji osób starszych, chociażby ze względu na fakt, że środowisko seniorów jest dosyć zamknięte. Ludzie starsi są na ogół przywiązani do domu i rodziny, rzadziej kontaktują się wraz z wiekiem ze światem zewnętrznym, gdzie byliby poddani większej kontroli i obserwacji społecznej. Na kształt i przebieg przemocy w rodzinie ma również fakt obowiązującego nadal tradycyjnego modelu małżeństwa i rodziny w polskim społeczeństwie. Pomimo powszechnego braku aprobaty dla sprawców przemocy

i nieakceptowania żadnych jej form, ofiary, którymi w przypadku osób starszych są kobiety, przyjmują bierną i skrytą postawę, milcząco godząc się na takie poniżające traktowanie. Wywodzi się to z silnie utrwalonych przekonań, że o problemach rodzinnych nie należy mówić innym, a ponadto społeczne różnice roli kobiety i mężczyzny utrwalają stereotypy związane

z funkcjonowaniem w różnych obszarach codziennego życia. Dotyczy to między innymi tradycyjnego wzorca kobiety w naszym społeczeństwie, której zadaniem jest wychowanie dzieci oraz dbałość o męża i dom. Okazuje się, że ten model rodziny charakteryzuje nie tylko najstarszą populację Polaków, ale przyjmowany jest też przez wiele współczesnych małżeństw. Ludzie starzy żyjący we wspólnych domach z najbliższą rodziną są często przez nich bardzo źle traktowani. Znęcaniu się towarzyszy najczęściej ogólna niekorzystna atmosfera rodzinna, nadużywanie alkoholu przez członków rodziny, stres i frustracje związane niekiedy

z nadmiernym obciążeniem obowiązkami osób sprawujących opiekę nad starszymi ludźmi. Trudno jest oszacować dokładne rozmiary przemocy domowej w Polsce, gdyż uważana jest ona za sprawę prywatną rodziny. Doznawanie przemocy domowej jest sprawą bolesną i nadal w Polsce wstydliwą. Jak już wspomniano, realna ocena zjawiska nadużyć wobec osób starszych jest niemożliwa ze względu na dużą liczbę nieujawnionych incydentów. Krzywdzeni nie zgłaszają takich faktów, ponieważ bardzo często są przekonani o bezskuteczności ścigania, obawiają się odwetu. Ofiary nadużyć boją się też umieszczenia w domach opieki, wstydzą się postępowania swoich oprawców, jeśli są oni członkami rodziny, brakuje im także wewnętrznej, psychicznej determinacji, by zgłosić incydent np. na policję. Sytuacja krzywdzonej osoby starszej jest bardzo trudna, wielowątkowa. Bardzo często dodatkowo komplikuje ją zależność materialna, mieszkaniowa i emocjonalna.

Przemoc wobec starszych jest poważnym problem społecznym w skali globalnej. Wpływ na to ma postępujący proces starzenia się społeczeństwa na całym świecie. Obecnie ten proces mocno się dynamizuje, a wskaźniki demograficzne akcentują, że ten trend w najbliższym czasie będzie się nasilał. Jest to proces, który prowadzi do ogromnych przeobrażeń w wielu dziedzinach życia - polityce, gospodarce, kulturze, edukacji, usługach medycznych, opiekuńczych, mediach, co w konsekwencji kształtuje przyszłość nas wszystkich.

Proces starzenia się społeczeństwa stanowi wyzwanie dla wielu sektorów życia społecznego, ponieważ rodzi szereg zadań w zakresie realizacji potrzeb ludzi starszych. Postępujący przyrost

liczby ludzi starszych skutkuje licznymi problemami o charakterze zbiorowym i indywidualnym, dlatego też ta kategoria wiekowa staje się szczególnie dla rozważań z zakresu polityki społecznej, pomocy społecznej i pracy socjalnej. Osoby starsze często odbierane są przez innych jako słabe, niepewne siebie, samotne, niezadowolone z życia, bierne i mało kontaktowe. Wraz z wiekiem następuje szeroko rozumiane pogorszenie parametrów nie tylko fizycznych, ale i psychicznych, które determinują powstawanie pewnych niepełnosprawności. W późniejszym okresie choroby i dolegliwości zazwyczaj prowadzą do inwalidztwa albo też do niepełnosprawności i powodują, że senior staje się zależny od innych osób i instytucji. W życiu seniora następuje moment, w którym wymaga on opieki i wsparcia ze strony osób trzecich, a zwłaszcza najbliższych członków rodziny. Okres późnej dorosłości może być trudny również z wielu innych powodów, wśród których zjawisko przemocy należy zarazem do najważniejszych problemów współczesnych społeczeństw, jak i jednocześnie jest drażliwe i ukrywane, zwłaszcza przez najbliższą rodzinę. Niestety okazuje się, że w kwestii pomocy i opieki nad osobami starszymi dochodzi do wielu zaniedbań i nadużyć zarówno ze strony członków rodziny, jak i instytucji pomocowych. Zachodzące przemiany demograficzne wymagają szczególnego zwrócenia uwagi na problem przemocy wobec osób starszych. Celem strategii jest prezentacja form przemocy wobec seniorów, określenie skali tego zjawiska, motywów oraz sposobów przeciwdziałania przemocy wśród osób starszych.

Sytuacja osób starszych w społeczeństwie ulega znacznej ewolucji, a nawet degradacji. Współczesna cywilizacja lansuje kult młodości, witalności, tężyzny fizycznej. Starość jawi się jako ciemna strona życia, określana jako niedołączna, trudna, schorowana, sfrustrowana. Liczne przejawy egoizmu stanowią wyraz lęku, obaw przed konsekwencjami naturalnego procesu starzenia się i starości. Starość to faza życia człowieka, która w społecznym odbiorze nierzadko kojarzona jest z czasem wolnym od obowiązków, spokojnym tempem życia czy oczekiwaną przez lata możliwością realizowania swoich pasji. Jest to okres, w którym dochodzi do wielu zmian dotyczących pozycji, roli społecznej, funkcjonowania w układzie rodzinnym, towarzyskim i zawodowym. W schyłkowej fazie życia jednostki mają tendencję do zmniejszania z różnych przyczyn swojej aktywności i ograniczają liczbę kontaktów społecznych, przez co więzi z innymi stają się słabsze i trudniejsze. Na czas starości przypada również moment przejścia na emeryturę. Senior, odchodząc na emeryturę, stopniowo traci liczne role społeczne, które pełnił przez całe swoje życie. Zakończenie pracy zawodowej łączy się najczęściej z zanikaniem kontaktów koleżeńskich czy przyjacielskich. Takie wycofanie się z kontaktów społecznych doprowadza do zanikania powiązań emocjonalnych ze społeczeństwem i zamykania się w sobie, słabnięcia sił i myślenia o odejściu z tego świata. Seniorzy w tym okresie doświadczają często wielu traumatycznych przeżyć, kryzysów, postępujących chorób i problemów psychospołecznych, również w otoczeniu najbliższej rodziny. Dla osób, które pozytywnie adaptują się do starości i potrafią korzystać z jej zalet, starość może być początkiem życia, a nie jego końcem.

Wśród najważniejszych problemów ludzi starszych wyróżnić można między innymi samotność, przewlekłe choroby, inwalidztwo, przemoc, a także życie w ubóstwie i poczucie nieprzydatności. Wymienione problemy wskazują na pewną marginalizację osób starszych jako zbiorowości, przejawia się to stopniową eliminacją ich z aktywnego życia zawodowego oraz społecznego – właśnie po wejściu w wiek emerytalny. Spośród wielu doświadczeń osób starszych naczelną pozycję zajmuje poczucie własnej godności, która w ocenie seniorów wiąże się nie tylko z autonomią, wolnością i niezależnością, ale także z opieką, zainteresowaniem i troską ze strony najbliższej rodziny i otoczenia. Odpowiednia pomoc rodziny, dostosowana do potrzeb i możliwości seniora, jest istotnym czynnikiem, który może przyczynić się do umacniania bądź też odzyskiwania własnej godności. Utrata godności, zwłaszcza dla osoby starszej, coraz częściej wiąże się z poczuciem odrzucenia, zaniedbaniem, nadużyciami i stosowaniem przemocy przez najbliższych członków rodziny i otoczenie.

Aktywność mieszkańców i integracja społeczna na poziomie lokalnym

Aktywność mieszkańców można mierzyć m.in. poprzez ich zaangażowanie w działalność organizacji pozarządowych. Obecnie Gmina Opoczno współpracuje z 25 stowarzyszeniami. Jest to współpraca finansowa i pozafinansowa (np. współorganizacja imprez, wydarzeń). Łącznie jest 60 zarejestrowanych stowarzyszeń w KRS oraz rejestrze Starostwa Powiatowego w Opocznie. Dodatkowo, na terenie Gminy Opoczno działają:

- 4 fundacje,
- 28 Kół Gospodyń Wiejskich, liczących 347 członków,
- 9 Ochotniczych Straży Pożarnych,
- 38 klubów sportowych (w tym 21 Uczniowskich Klubów Sportowych).

Podstawą prawną współpracy Gminy Opoczno z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na terenie gminy Opoczno jest ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Zgodnie z art. 5a ww. ustawy po przeprowadzeniu konsultacji społecznych z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ww. ustawy, które mają siedzibę i działają na terenie gminy Opoczno do 30 listopada każdego roku Rada Miejska w Opocznie uchwała roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3.

W 2020 roku obowiązywał „Roczny Program Współpracy Gminy Opoczno z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2020”. Ogłoszenie o konsultacjach społecznych z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 wraz z projektem uchwały w sprawie przyjęcia „Rocznego Programu Współpracy Gminy Opoczno z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2020” oraz programu zostało zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Opocznie. Każda z organizacji miała możliwość wypowiedzenia się na temat projektu poprzez wypełnienie i złożenia formularza w formie papierowej lub elektronicznej. Jednak, w wyznaczonym terminie konsultacji nie zgłoszono żadnych opinii.

Pierwszy Program Współpracy z organizacjami pozarządowymi Gmina Opoczno przyjęła w 2004 roku. Dokument określa cele, zasady i formy współpracy z trzecim sektorem. Głównym celem współpracy międzysektorowej jest budowanie partnerstwa między administracją publiczną i sektorem pozarządowym oraz wspierania organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych, co ma przyczynić się do efektywności, skuteczności oraz jakości prowadzonych przez nie działań.

Współpraca Gminy Opoczno z organizacjami pozarządowymi ma charakter finansowy i pozafinansowy. Do realizowanych form współpracy pozafinansowej zalicza się 7 działań:

- wynajem nieruchomości/lokalu na preferencyjnych warunkach,
- użyczenie nieruchomości/lokalu,
- udostępnienie lub przekazanie materiałów, sprzętu, urządzeń, pojazdów potrzebnych dowykonywania działalności statutowej,
- doradztwo i udzielanie organizacjom pomocy merytorycznej w przygotowaniu projektów i pisaniu wniosków,
- udzielanie informacji o istnieniu innych źródeł finansowania,
- wspólne rozpoznawanie potrzeb i wspólne planowanie działań służących zaspokojeniu tych potrzeb,
- prowadzenie bazy danych o organizacjach pozarządowych realizujących zadania publiczne.

Współpraca finansowa jest realizowana w oparciu o:

- powierzenie wykonywania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie jego realizacji,

- wspieranie zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie jego realizacji.

Wspieranie i powierzenie zadań publicznych odbywa się zgodnie z art. 11 ww. ustawy tj. po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert. W latach 2014-2019 w Gminie Opoczno w ramach otwartego konkursu ofert zawarto 272 umowy na realizację zadań publicznych. Taka forma współpracy spotkała się z dużym zainteresowaniem, gdyż w ciągu sześciu lat złożono 281 ofert. Całkowita kwota przekazanych środków przekroczyła 4 mln zł. W trakcie badanego okresu zawarto dwie umowy z pominięciem procedury konkursowej, tj. w trybie małych zleceń. Zgodnie z art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, organizacje pozarządowe z własnej inicjatywy złożyły oferty realizacji zadań publicznych. Burmistrz Opoczna uznając celowość realizacji zaproponowanych zadań zlecił ich realizację z pominięciem otwartego konkursu ofert.

Łączna kwota przekazanych środków w trybie pominięcia otwartego konkursu ofert wyniosła 15 000,00 zł. Zestawiając obok siebie rok 2014 i 2019 można zauważyć zbliżoną liczbę złożonych ofert i zawartych umów. Co jednak istotne, ponad trzykrotnie wzrosła kwota przekazanych organizacjom pozarządowym środków na realizację zadań publicznych. W 2019 roku kwota wyniosła 794 000,00 zł, w tym 5000,00 zł w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert. Zlecone zadania publiczne dotyczyły przede wszystkim wyrównywania nierówności społecznych:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin,

- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych,

- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej,

- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Urząd Miejski w Opocznie dobrze ocenia dotychczasową współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz nie odnotowuje żadnych problemów i trudności.

Mimo, iż na terenie Gminy Opoczno znajduje się niewiele organizacji społecznych, to udział wydatków na dotacje dla organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących jest dość wysoki. Najniższe wartości dla Gminy Opoczno zanotowano w 2014 roku – 1,08%, jednak z roku na rok wartość ta wzrastała i w ostatnim roku porównawczym (2018) wynosiła już 1,33%. Biorąc pod uwagę dynamikę zmian można przyjąć przez ostatnie 5 lat sytuacja znacząco się poprawiła.

Aktywność społeczna

Aktywność społeczną ocenić można charakteryzując funkcjonowanie organizacji społecznych. Pod względem występowania organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w Gminie Opoczno znajduje się niewiele organizacji. Ich liczba od 2014r. utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Gmina Opoczno w tym aspekcie rozwija się wolno. Może to świadczyć o niewielkim zaangażowaniu mieszkańców gminy w życie społeczne zamieszkiwanego przez nich obszaru.

Uczestnictwo mieszkańców we współdecydowaniu o sprawach Gminy jest najwyższą formą zaangażowania społecznego. Partycypacja jest odpowiedzią na problemy społeczności lokalnych. Jest fundamentem budowania społeczeństwa obywatelskiego. Jedną z ważnych korzyści partycypacji jest mobilizacja zasobów lokalnych do realizacji różnorodnych przedsięwzięć przyczyniających się do wzrostu poziomu jakości życia. Podstawą budowania partycypacji społecznej jest obustronna komunikacja władz lokalnych z mieszkańcami. W ramach działań zachęcających do partycypacji mieszkańców w sprawy związane z rozwojem gminy, rozwiązywaniem problemów lokalnych w Gminie Opoczno wdrożono: prowadzenie konsultacji

społecznych, spotkania z burmistrzem, radnymi dotyczące istotnych problemów lokalnych oraz rozpatrywanie wniosków i petycji obywateli.

Jednym z elementów budowania świadomości obywatelskiej jest budżet obywatelski, zwany również partycypacyjnym, w ramach którego mieszkańcy współdecydują o wydatkach publicznych w mieście w perspektywie kolejnego roku budżetowego. W Gminie Opoczno budżet obywatelski nie był dotąd realizowany z powodu braku stosownych decyzji.

Aktywność społeczna mieszkańców to nie tylko członkostwo i działalność na rzecz danej organizacji społecznej i sołectwa, ale również aktywność obywatelska, która jest ważnym budulcem społeczeństwa obywatelskiego. Frekwencja wyborów samorządowych w 2018 r. wg danych PKW wynosiła w Gminie Opoczno – 51,67%. Nieco ponad połowa mieszkańców brała udział w wyborach samorządowych w 2018 r. Wybory samorządowe w wysokim stopniu determinują życie lokalne. Warto wskazać, że ogólnokrajowa frekwencja wyniosła 48,83%. Sytuuje to Gminę Opoczno wśród Gmin o stosunkowo wysokim zaangażowaniu mieszkańców w sprawy lokalne.

Frekwencja wyborcza notowana w latach 2014-2018 dla wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów JST w 1 turze pozostaje na niezmiennie wysokim poziomie (ok. 61%). Tak wysoki poziom wskaźnika oznacza dużą społeczną odpowiedzialność mieszkańców gminy za jego rozwój. Możliwe że świadczy to o dużym potencjale dla udziału mieszkańców w działaniach rozwojowych gminy, pod warunkiem dostarczenia im odpowiednich to tego narzędzi.

Analiza aktywności społecznej mieszkańców Gminy Opoczno pozwala stwierdzić, iż w społeczności opoczyńskiej drzemie duży, choć niewykorzystany potencjał społeczny. W odniesieniu do grupy porównawczej na terenie Gminy Opoczno odnotowano najmniej organizacji społecznych. Na przestrzeni ostatnich lat nie stwierdzono pojawienia się nowych organizacji, a mieszkańcy niechętnie uczestniczą w życiu społecznym Gminy, głównie z powodu niskiej świadomości obywatelskiej. Najniższy odsetek osób brał udział w spotkaniach z władzami.

Działalność społeczna wspierana przez samorząd lokalny przejawia się głównie w stowarzyszeniach klubach sportowych, kołach gospodyń wiejskich, czy ochotniczych strażach pożarnych. Należy dokonać rozróżnienia, iż aktywizacja społeczna na poziomie organizacji społecznych dzięki dostarczanych finansowych i pozafinansowych narzędziom jest na dobrym poziomie, natomiast brak jest inicjatyw obywatelskich i bezpośredniego zaangażowania mieszkańców w zaspakajanie swoich potrzeb, m.in. poprzez udział w budżecie obywatelskim, czy zakładanie nowych organizacji społecznych.

W roku 2020 zorganizowana została pierwsza edycja Budżetu Obywatelskiego w gminie Opoczno. Mieszkańcy mogli zgłaszać projekty dotyczące zadań własnych gminy na jej terenach (np. z zakresu: sportu, rekreacji, kultury, oświaty, bezpieczeństwa i ochrony środowiska, budowy dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, wodociągów, kanalizacji, utrzymania czystości i porządku, zaopatrzenia w energię, remontu obiektów użyteczności publicznej). Na projekty mieszkańców przeznaczono 500 000 zł. Mieszkańcy zgłosili 31 projektów, z czego do głosowania dopuszczono 26. Potwierdza to gotowość społeczności lokalnej do angażowania się w życie miasta, a także wzięcia współodpowiedzialności za rozwój.

Podczas gdy w tak wielu państwach europejskich problem starzenia się społeczeństwa urósł do rangi kwestii o znaczeniu strategicznym, na co dzień zapominamy, że każdy z nas – jeśli ma szczęście – będzie kiedyś seniorem lub seniorką. Chociaż opatrzyliśmy starość wieloma eufemizmami, takimi jak „jesień życia”, nie zmienia to faktu, że większość ludzi obawia się jej, czy to ze względów finansowych, emocjonalnych czy zdrowotnych. I tak, wszyscy zdajemy się być świadomi, że gdy zestarzejemy się wymagać będziemy szczególnego podejścia, wsparcia a

niejednokrotnie opieki. Mimo to, na co dzień, znajdując coraz to nowe problemy, ten odkładamy na wyższą półkę. Zapominamy o człowieku – obecnych seniorach, rodzicach, dziadkach, ale i o nas samych za kilka czy kilkanaście lat. Musimy sobie uzmysłowić, że troska o warunki życia osób starszych dziś, to zapewnienie samemu sobie podstaw do godnej starości.

O tym, że osób starszych jest coraz więcej, że żyjemy dłużej a społeczeństwo się starzeje, nie musimy nikogo przekonywać – wystarczy spojrzeć na statystyki. Mówimy o dużej grupie osób – grupie, którą sami kiedyś zasilimy. Europejska Konwencja Praw Człowieka zakazuje jakiegokolwiek dyskryminacji przy korzystaniu z praw i wolności. Osoby starsze mają, więc takie same prawa jak cała reszta społeczeństwa, a naszym zadaniem jest zapewnienie im możliwości odpowiedniego w tym społeczeństwie funkcjonowania. Nie jest to zadanie proste. Wypracowanie odpowiedniego modelu wsparcia społecznego dla jednostki, która nie jest do końca samodzielna, polega na udzieleniu jej wielopoziomowej pomocy. Może być ona potrzebna każdemu w różnych formach i zakresach, stąd konieczne jest każdorazowe indywidualne podejście. Kluczowym jest, aby wsparcie udzielane seniorom miało charakter środowiskowy i personalny – było udzielane lokalnie, w miejscu zamieszkania osoby potrzebującej, z uwzględnieniem jej stanu zdrowia i zdolności psychofizycznych. Światowa Organizacja Zdrowia niejednokrotnie zwracała uwagę na to, że to właśnie środowisko społeczne pozwala osobom starszym dłużej pozostać samodzielnymi. Szczególna rola w tym zakresie spoczywa na samorządzie terytorialnym – gminie i powiecie. Na terenie miasta Opoczno działają:

Uniwersytet Trzeciego Wieku

Jego działalność rozpoczęła się od 20.10.2009 r. Działalność i funkcjonowanie "UTW w Opocznie" ma na celu:

1. Utrzymywanie i podnoszenie poziomu sprawności intelektualnej, psychicznej i fizycznej osób w wieku powyżej 50 lat.
2. Aktywizację społeczną osób ww. wieku.
3. Podnoszenie więzi społecznej, komunikacji międzyludzkich wśród ww. osób.
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
5. Działanie na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Stowarzyszenie liczy 130 członków, w tym 47 osób ma stwierdzony stopień niepełnosprawności.

W ofercie dla członków znajdują się następujące działania:

1. Sportowe – gimnastyka, jazda na rowerach, ćwiczenia rehabilitacyjne i nauka pływania na basenie
2. Edukacyjne – nauka języków obcych (angielski, niemiecki, rosyjski), informatyka oraz udział w projektach podnoszących wiedzę z różnych dziedzin w oparciu o fundusz UE
3. Rekreacyjne – wycieczki krajowe i zagraniczne, pikniki, wieczorki taneczne (bale kostiumowe)
4. Kulturalne – wyjazdy do teatrów w Łodzi, Radomiu, Kielcach, wspólne wyjścia do kina i na imprezy organizowane przez Urząd Miasta, Starostwo, Muzeum, Bibliotekę, MDK.

Cotygodniowe zajęcia ruchowe prowadzone przez fizykoterapeutę, masaże wodne oraz nauka pływania to najlepsza forma terapii ludzi w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych. Jednak systematyczne uczestnictwo w tych zajęciach jest zbyt dużym obciążeniem finansowym, dlatego potrzebne są środki na dalszą działalność. Głównym problemem z jakim boryka się UTW jest brak lokalu na działalność stowarzyszenia. Na przełomie 2015-2016 za zgodą Burmistrza udostępniono boczną salę w MDK z oddzielnym wejściem, w której została utworzona świetlica dla seniorów z

całego miasta. Nastąpiła integracja seniorów z młodzieżą z miasta. Przychodzili grać w bilard, ping-ponga, minibilard, gry planszowe, szachy i warcaby. Odbywały się mistrzostwa kobiet w tenisie stołowym i ogólnopokoleniowe zawody z terenu gminy, czasem też seniorzy pomagali w nauce. Obecnie UTW nie posiada żadnego lokalu, oprócz pomieszczenia biurowego w Miejskim Domu Kultury.

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów jest organizacją pozarządową, samodzielną i niezależną, z wieloletnią tradycją sięgającą okresu przedwojennego. Związek działa na terenie całego kraju poprzez swoje oddziały okręgowe, rejonowe i koła. Jest największą organizacją skupiającą emerytów, rencistów i inwalidów. Związek działa na rzecz poprawy warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych, przeciwdziałania ich samotności, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Jest wyrazicielem opinii emerytów i rencistów wobec organów władzy publicznej.

Terenowe ogniska Związku współdziałają z samorządem terytorialnym w rozwiązywaniu problemów lokalnych społeczności seniorów, prowadzą bogatą działalność kulturalną i artystyczną, organizują zajęcia sportowe, rekreacyjne i rehabilitacyjne, dostosowane do potrzeb i zainteresowań swoich członków.

Na terenie Gminy Opoczno Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów znajduje się w Opocznie przy ulicy Biernackiego 4. Organizacja liczy obecnie 250 członków, którzy zainteresowani są:

- wyjazdami na wczasy,
- wycieczkami krajoznawczymi,
- impresami integracyjnymi,
- odczytami i prelekcjami dotyczącymi tematyki zdrowia i bezpieczeństwa,
- zajęciami ruchowymi.

Potrzeby w tym zakresie Oddział Rejonowy w Opocznie zaspokaja poprzez organizację imprez w zależności od potrzeb w danym momencie, o których członkowie informują bezpośrednio.

Seniorzy to grupa, która wymaga szczególnej troski ze strony państwa. To osoby często schorowane, potrzebujące opieki, wsparcia i poczucia bezpieczeństwa. Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Opocznie widzi zagrożenia w zakresie problemów życia codziennego emerytów tj.:

- strach przed wykluczeniem społecznym, który uważany jest za istotny czynnik rozwoju zaburzenia określanego fobią społeczną,
 - problemy ze zdrowiem,
 - niskie świadczenia emerytalne,
 - niewystarczająca opieka zdrowotna,
 - samotność,
 - brak umiejętności korzystania z Internetu i niedostępność urządzeń technicznych (komputery).
- Bycie częścią grupy jest ważnym czynnikiem tożsamości społecznej i kluczowym elementem samooceny. Właśnie dlatego sieci mediów społecznościowych odgrywają fundamentalną rolę w obecnych relacjach między osobami. Dzięki nowym technologiom osoby są świadome tego co robią inni. Dlatego zawsze wiedzą czego im brakuje. To właśnie generuje lęk, który powoduje, że starsze osoby czują się zaniepokojone, wykluczone i odrzucone.

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Miasta i Gminy Opoczno oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją. Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników strategicznych:

- **S (Strengths)** – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obszaru;
- **W (Weaknesses)** – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obszaru;
- **O (Opportunities)** – szanse: wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany;
- **T (Threats)** – zagrożenia: wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

W rezultacie SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w Gminie Opoczno oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu miasta, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Profesjonalnie przygotowana i kompetentna kadra gotowa do świadczenia usług na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.2. Posiadanie na terenie miasta Spółdzielni Socjalnej EWA.3. Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji, działających na rzecz rodziny.4. Dobre rozpoznanie środowiska osób potrzebujących pomocy.5. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” oraz funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.6. Udzielanie pomocy psychologicznej dzieciom, dorosłym, ofiarom i świadkom przemocy.7. Zapewnienie rodzinom bezpłatnego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.8. Zapewnienie pomocy rodzinom w formie asystenta rodziny.9. Prowadzenie działań zapobiegających	<ol style="list-style-type: none">1. Brak wystarczającej ilości lokali mieszkalnych (socjalne, komunalne), która umożliwiłaby skuteczne odseparowanie sprawców przemocy od ofiar oraz zaspokajałaby potrzeby mieszkaniowe rodzin w trudnej sytuacji finansowej.2. Ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego, tj. terapeuty rodzinnego, psychologa, psychiatry oraz arbitrów/rozmajców jako osób podejmujących działania w kwestiach sporów rodzinnych, majątkowych, itp.3. Małe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc oraz brak możliwości nakazu do uczestnictwa w tego typu programach, np. poprzez zapisy w wyrokach sądowych.4. Brak programów wspierających dla ofiar i świadków przemocy.5. Niewystarczająca baza lokalowa dla prac Zespołu Interdyscyplinarnego, grup roboczych i Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów

<p>dysfunkcjom rodzin poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne.</p> <ol style="list-style-type: none"> 10. Efektywna praca socjalna. 11. Rozwijanie opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego. 12. Współpraca MGOPS m.in. z placówkami oświatowymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnych działań na rzecz rodziny. 13. Współpraca z placówkami dla osób niepełnosprawnych (Warsztaty Terapii Zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy). 14. Funkcjonowanie na terenie gminy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów. 	<p>Alkoholowych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Opór do wszczynania procedury „Niebieskie Karty” przez służbę zdrowia i oświatę, w przypadku podejrzenia stosowania przemocy. 7. Obciążenie emocjonalne osób pracujących z rodzinami uwikłanymi w przemoc, zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia wypalenia zawodowego. 8. Dysfunkcje w rodzinach wynikające w szczególności z problemów opiekuńczo-wychowawczych. 9. Występujący problem sięgania po alkohol, papierosy i narkotyki wśród dzieci i młodzieży. 10. Niewystarczająca ilość rodzin zastępczych. 11. Słaba dostępność opieki medycznej, zwłaszcza w szkołach. 12. Narastający problem braku opieki nad osobami starszymi i osobami niepełnosprawnymi ze strony rodziny. Brak wsparcia przez odpowiednie instytucje dla osób sprawujących opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi. 13. Brak oddziału szpitalnego zajmującego się kompleksowym leczeniem osób starszych. 14. Brak lokalnych rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. 15. Niski poziom informatyzacji i oprogramowania w organizacjach i instytucjach pomocowych. 16. Brak oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży oraz osób starszych poza miastem. 17. Niezadowalająca liczba miejsc w żłobkach publicznych, wysokie opłaty w placówkach niepublicznych. 18. Problem zaległości czynszowych.
--	---

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pozyskanie środków z Unii Europejskiej oraz innych środków zewnętrznych na współfinansowanie zaplanowanych inwestycji. 2. Edukacja ekologiczna. 3. Prowadzenie działań profilaktycznych i monitorowanie rodzin dysfunkcyjnych. 4. Międzygminna promocja regionu w oparciu o tradycję, walory krajobrazowe i kulturowe. 5. Możliwość rozwoju turystyki i rekreacji. 6. Możliwość tworzenia programów wspierających rodzinę, promujących wartości rodzinne. 7. Realizacja programu rewitalizacji miasta. 8. Wzmacnianie aktywności życiowej ludzi starszych. 9. Realizacja polityki prorodzinnej państwa. 10. Rozwój polityki senioralnej. 11. Rozwój szkolnictwa branżowego. 12. Pomoc w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów w rodzinie. 13. Zindywidualizowane podejście do interwencji, sięganie do zasobów rodziny. 14. Świadczenie kompleksowej i zintegrowanej pomocy dla osób doświadczających przemocy oraz świadków. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Peryferyzacja gminy na tle województwa. 2. Niekorzystne trendy demograficzne (migracje zarobkowe, niż demograficzny, starzenie się społeczeństwa). 3. Narastanie zjawisk patologii społecznej w środowisku domowym, szkolnym. 4. Roszczeniowa postawa osób korzystających z pomocy społecznej. 5. Pasywność osób długotrwale bezrobotnych. 6. Niedoinwestowanie usług medycznych. 7. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów. Utrudnienie realizacji zadań wywołane brakiem wystarczających środków. 8. Kryzys rodziny – wzrost liczby rozwodów, niż demograficzny. 9. Zaburzona komunikacja w relacjach wzajemnych w rodzinie. 10. Niewystarczająca liczba kandydatów na rodziców zastępczych i rodziny pomocowe. 11. Wykorzystywanie instytucji jako narzędzi do realizacji „własnych celów”. 12. Zasądzanie zbyt niskich kar w stosunku do osób stosujących przemoc. W konsekwencji rosące poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc. 13. Zbyt niskie uprawnienia służb. 14. Obniżający się wiek inicjacji alkoholowej, narkotykowej wśród młodzieży. 15. Stygmatyzujące podejście do osób korzystających z różnych form wsparcia jako przejaw stereotypowego myślenia społeczeństwa. 16. Niedostosowana oferta instytucji kulturowych, sportowych skierowana do osób starszych. 17. Zbyt długi czas oczekiwania na bezpłatne usługi rehabilitacyjne.

Przeprowadzona analiza sytuacji społecznej w mieście i gminie Opoczno pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów społecznych oraz wyzwań, przed którymi w

najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Skuteczne przeciwdziałanie problemom społecznym musi opierać się na:

- dalszym wspieraniu osób znajdujących się w trudniej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji zawodowej;
- wsparciu rodzin wymagających ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- poprawie skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej;
- zapobieganiu i minimalizowaniu zjawisk patologicznych i dysfunkcyjnych, zwłaszcza w środowisku domowym i szkolnym;
- zwiększeniu efektywności przydzielania środków na pomoc społeczną w ramach zadań własnych;
- doksztalcaniu i doskonaleniu zawodowym kadry MGOPS, MKRPA, kadry pedagogicznej;
- zagwarantowaniu możliwości funkcjonowania w społeczeństwie osobom, które nie są w stanie same zadbać o siebie, potrzebują wsparcia lub są narażone na wykluczenie (osoby niepełnosprawne i z zaburzeniami psychicznymi, osoby chore, osoby starsze, bezdomne);
- wzmacnianiu w gminie systemu pomocy dla osób potrzebujących w taki sposób, aby każdy mógł uzyskać stosowną pomoc: finansową, prawną, opiekuńczą;
- podejmowaniu działań w związku z demograficznym procesem starzenia się społeczności lokalnej i wynikające z tego zwiększanie się ryzyka chorób i niepełnosprawności;
- polepszaniu standardu życia mieszkańców gminy, szczególnie seniorów i osób niepełnosprawnych przy wykorzystaniu funduszy pomocowych z Unii Europejskiej.

2. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na wyrównywaniu szans społecznych i tworzeniu warunków sprzyjających przeciwdziałaniu marginalizacji osób znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych i seniorów. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się na profilaktyce i systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty. Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Miasta i Gminy Opoczno pozwoliła wyodrębnić następujące cele strategiczne:

- *tworzenie warunków sprzyjających poprawie jakości życia osób niepełnosprawnych i seniorów*
- *wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju*
- *przeciwdziałanie problemom ubóstwa, bezrobocia i bezdomności*
- *rozwijanie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie*

W ramach poszczególnych celów strategicznych zostały zdefiniowane cele operacyjne oraz kierunki działań.

Cel strategiczny 1

Tworzenie warunków sprzyjających poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych.

Cele operacyjne:

1. Zwiększenie dostępności usług publicznych dla osób starszych i osób niepełnosprawnych.
2. Tworzenie warunków umożliwiających seniorom i osobom niepełnosprawnym aktywność społeczną i samodzielność życiową.
3. Poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1

1. Likwidacja barier architektonicznych dla różnych typów niepełnosprawności.
2. Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
3. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2

1. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne - zaspokajanie ich potrzeb kulturalno – społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów.
2. Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla osób starszych.
3. Promowanie i wspieranie wolontariatu, będącego formą integracji społecznej dla osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Promowanie trwałości więzi rodzinnych, pokoleniowych, szacunku dla osób starszych i niepełnosprawnych.
5. Prowadzenie kampanii społecznych upowszechniających prawa, potrzeby i zasoby osób starszych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3

1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym i ich rodzinom lub opiekunom przez MGOPS w Opocznie.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
3. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. z zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, a także z Kościołem.

4. Kontynuowanie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2022–2028.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Urząd Miejski w Opocznie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie, placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówki ochrony zdrowia, Kościół, ośrodki wsparcia, domy pomocy społecznej, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, organizacje i stowarzyszenia.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy (gminny i powiatowy), budżet centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni, inne źródła finansowania.

Wskaźniki realizacji działań:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców;
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane MGOPS-u oraz PCPR-u);
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną;
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej;
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi;
- liczba organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych i seniorów;
- liczba osób niepełnosprawnych i seniorów korzystających z zorganizowanych środowiskowych form wsparcia.

Prognoza zmian:

- efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym;
- wyższy standard świadczonych usług;
- lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania;
- zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych;
- uwrażliwienie społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 2

Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków rozwoju.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie potencjału rodziny, podnoszenie poziomu i jakości ich funkcjonowania.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im

wszechstronnego rozwoju.

3. Pomoc rodzinom w prawidłowym wypełnianiu ich funkcji.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1

1. Promowanie prawidłowego modelu rodziny, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Opocznie i placówek oświatowych.
2. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
3. Podjęcie działań w kierunku zwiększenia w mieście i gminie Opoczno dostępu do opieki przedszkolnej oraz zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3.
4. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2

1. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce, przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.
2. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej spędzanie czasu wolnego oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży.
3. Rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
4. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez organizację nauczania indywidualnego.
5. Podejmowanie działań mających na celu zapewnienie odpowiedniej jakości i poziomu kształcenia w placówkach oświatowych na terenie gminy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Wsparcie przez Asystenta Rodziny, a w razie potrzeby, ustanowienie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
3. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, Policji, Sądu Rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych.
4. Opracowanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka finansowanych z funduszy zewnętrznych i budżetu państwa.
5. Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadr pracujących na rzecz wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2022–2028.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Urząd Miejski w Opocznie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie, placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy (gminny i powiatowy), budżet centralny, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni, inne źródła finansowania.

Wskaźniki realizacji działań:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną;
- liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny;
- liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin;
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad;
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym;
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką.

Prognoza zmian:

- spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- poszerzenie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- zwiększanie szans edukacyjnych dla uczniów mających problemy w nauce;
- wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających;
- zwiększenie dostępności do placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3;
- skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i rodzin wielodzietnych.

Cel Strategiczny 3

Przeciwdziałanie problemom ubóstwa, bezrobocia i bezdomności.

Cele operacyjne:

1. Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w

tym pozostających bez pracy.

2. Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1

1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji życiowej.
2. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych (np. zbiórek).
3. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.
4. Świadczenie pomocy w ramach programów żywnościowych.
5. Podejmowanie rozmów motywujących, wsparcie osób i rodzin ubogich poprzez pracę socjalną.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców miasta i gminy Opoczno – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej.
2. Podejmowanie działań zmierzających do tworzenia miejsc pracy na terenie miasta i gminy Opoczno, m.in. poprzez promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów zewnętrznych.
3. Aktywne włączanie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie miasta i gminy Opoczno do aktywnego wspierania działań zmierzających do ograniczenia skutków wykluczenia społecznego.
4. Zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem.
5. Promowanie przedsiębiorczości.
6. Pozyskiwanie środków na realizację projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3

1. Monitorowanie zagrożeń mogących prowadzić do wystąpienia zjawiska bezdomności na terenie miasta i gminy Opoczno.
2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.
3. Zapewnienie osobom bezdomnym miejsc pobytu w ogrzewalniach, noclegowniach bądź schroniskach.
4. Motywowanie osób bezdomnych do uczestnictwa w programach reintegracji społecznej i zawodowej.
5. Poszerzanie w gminie zasobów mieszkalnych, w tym tworzenie nowych mieszkań socjalnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2022–2028.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Urząd Miasta i Gminy Opoczno, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie, placówki oświatowe i kulturalne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy (gminny i powiatowy), budżet centralny, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni, inne źródła finansowania.

Wskaźniki realizacji działań:

- liczba osób ubogich i bezrobotnych objętych pracą socjalną;
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem;
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności;
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia;
- liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych.

Prognoza zmian:

- poprawa sytuacji rodzin i osób ubogich;
- zwiększenie liczby miejsc pracy;
- zmniejszenie liczby osób bezrobotnych;
- podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy;
- lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością;
- wzrost liczby podmiotów gospodarczych;
- zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej.

Cel strategiczny 4

Rozwijanie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne:

1. Zmniejszanie skali zjawiska przemocy w rodzinie i poprawa bezpieczeństwa w rodzinach.
2. Udzielanie pomocy osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1

1. Prowadzenie kampanii promujących instytucje świadczące pomoc w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
2. Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych, edukacyjnych oraz informacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
3. Wzmacnianie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w sferze przemocy w rodzinie, w tym poprzez działanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i procedurę „Niebieskie Karty”.
4. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
5. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2

1. Zapewnienie osobom uzależnionym, w szczególności od alkoholu i środków psychoaktywnych, dostępu do pomocy terapeutycznej.
2. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych.
3. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia świadczącymi pomoc w ww. zakresie.
4. Zwiększenie dostępności do terapii uzależnień dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym szczególnie od alkoholu poprzez współpracę z Miejską Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
5. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
6. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Opoczno na lata 2021-2025.
7. Rozwijanie instytucjonalnych form pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2022–2028.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Urząd Miasta i Gminy Opoczno, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie, Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki oświatowe i kulturowe, placówki wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, placówki służby

zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy (gminny i powiatowy), budżet centralny, fundusze zewnętrzne, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni, inne źródła finansowania.

Wskaźniki realizacji działań:

- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie;
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie;
- liczba interwencji przeprowadzonych w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- liczba osób objętych oddziaływaniem Zespołu Interdyscyplinarnego ;
- liczba placówek świadczących wsparcie;
- liczba instytucji i organizacji działających w zakresie profilaktyki uzależnień;
- liczba grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, rodziców dzieci uzależnionych funkcjonujących na terenie miasta i gminy Opoczno;
- liczba programów i kampanii informacyjnych w zakresie profilaktyki uzależnień.

Prognoza zmian:

- większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie;
- zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie;
- obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie;
- rozwój specjalistycznego poradnictwa;
- zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami;
- zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień;
- wzrost liczby zrealizowanych programów profilaktycznych dotyczących uzależnień i przemocy w rodzinie.

3. Założenia systemu realizacji Strategii

Instytucjonalizacja

Aby narzędzie, jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Opoczno na lata 2022-2028 mogło być określane mianem skutecznego, musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest zatem wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. Zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.) ośrodek pomocy społecznej koordynuje realizację strategii. W związku z powyższym liderem i koordynatorem wszelkich działań związanych z realizacją Strategii jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie. Głównym partnerem w jej realizacji jest Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Opocznie.

Rys. 3. Podmioty zaangażowane w zarządzanie strategią

Wdrażanie Strategii to etap polegający przede wszystkim na realizacji działań, zarządzaniu zmianą oraz koordynacji współpracy. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział pozostałych wydziałów oraz jednostek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Opocznie, pozostałych instytucji publicznych funkcjonujących na terenie miasta, mieszkańców oraz partnerów społeczno-gospodarczych, w tym przede wszystkim organizacji pozarządowych.

Podstawowymi instrumentami wdrażania Strategii będą:

- lokalne programy pomocy społecznej np.: Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Opoczno na lata 2021-2025,
- inne gminne programy i strategie np.: Strategia Rozwoju Miasta Opoczno na lata 2020-2023,
- Wieloletnia Prognoza Finansowa na lata 2022-2038,
- Budżet Gminy Opoczno.

Na etapie wdrażania Strategii istotne znaczenie mieć będzie:

- rozpowszechnienie treści Strategii (celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań);
- uwzględnianie zapisów Strategii w polityce finansowej miasta;
- współpraca poszczególnych wydziałów Urzędu Miejskiego, jednostek organizacyjnych, instytucji publicznych, mieszkańców oraz partnerów na rzecz realizacji celów Strategii.

Skuteczność wyznaczonych działań zależy zarówno od środków finansowych posiadanych przez gminę, jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu. Dobrze opracowana Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery społecznej, dla których stanowi potencjalne uzasadnienie. Jako uzupełnienie środków miejskich należy wskazać aktywną współpracę z

partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, które niejednokrotnie mają szersze możliwości ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe.

Pomimo mnogości potencjalnych źródeł finansowania działań przewidzianych w niniejszej Strategii, należy przypuszczać, iż większość projektów społecznych będzie realizowana ze środków własnych Gminy Opoczno. W związku z powyższym budżet gminy stanowi główne i podstawowe źródło finansowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Opoczno na lata 2022-2028 zgodnie z zapisami uchwały nr XXVIII/290/2020 Rady Miejskiej w Opocznie z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Opoczno na lata 2021-2036.

Monitoring i ewaluacja

Wdrażanie Strategii obejmuje szereg działań i decyzji związanych z realizacją planów i zamiarów strategicznych. Aby jednak była możliwa i skuteczna realizacja Strategii, koniecznym jest ciągle i systematyczne śledzenie zjawisk i problemów, które są bądź to podmiotem, bądź jej przedmiotem. Wdrażanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest procesem, w który zaangażowane powinny być wszystkie podmioty uczestniczące w jej opracowaniu oraz działające w obszarach objętych Strategią. Instytucją, która z racji przepisu ustawowego koordynuje realizację Strategii jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie. Jednak Strategii nie można zrealizować bez znacznego udziału pozostałych jednostek organizacyjnych gminy oraz organizacji pozarządowych.

Monitoring wdrażania jest istotnym elementem realizacji założeń i celów Strategii, który wymaga operacjonalizacji celów, ich mierzenia i analizowania. Monitoring to systematyczne określenie dynamiki zmian danego zjawiska. Na gruncie zarządzania strategicznego monitoring rozumiany jest jako proces systematycznego zbierania i analizowania danych (informacji) ilościowych oraz jakościowych, dotyczących prowadzonych działań.

Monitoring Strategii będzie prowadził Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie, który zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, koordynuje jej realizację.

Monitorowanie nie jest kontrolą ani audytem. Jego istotą jest śledzenie i analizowanie faktycznego rozwoju. Celem monitoringu jest zbadanie:

- zgodności faktycznego rozwoju z założeniami i celami Strategii,
- postępu realizacji poszczególnych celów operacyjnych oraz oceny nowych wyzwań i zagrożeń,
- wniosków dotyczących aktualności lub potrzeby zmiany istniejącej Strategii.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring Strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrażania dokumentu - czy uzyskane dane są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Zgodnie z teorią badań społecznych ewaluacja jest częścią procesu podejmowania decyzji, który to polega na wydawaniu opinii o wartości działania poprzez systematyczne, jawne zbieranie i analizowanie o nim informacji w odniesieniu do przyjętych celów, kryteriów i wartości. Przez ewaluację Strategii należy rozumieć systematyczne zbieranie informacji na temat działań, charakterystyki i efektów programu w celu oceny jej, poprawy skuteczności oraz/lub wsparcia procesu decyzyjnego dotyczącego przyszłego programowania. Celem ewaluacji jest permanentne dążenie do ulepszania, poprawy skuteczności i wzrostu efektywności działań.

Końcowa ewaluacja Strategii posłuży Samorządowi Gminy Opoczno w ocenie realizacji stanu rozwiązywania problemów społecznych w gminie, a także będzie pomocnym narzędziem w

podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy Opoczno, w kolejnych latach. Informacja na temat realizacji Strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego, przygotowanego na podstawie rocznych sprawozdań sporządzanych przez podmioty odpowiedzialne za realizację Strategii. Termin przekazania sprawozdań to koniec pierwszego kwartału roku następnego.

Uwagi końcowe

Realizacja celów zapisanych w dokumencie strategicznym możliwa będzie dzięki wspólnej pracy wszystkich, zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej.

Wypracowana siatka celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań uwzględnia najsłabsze obszary życia społecznego, które powinny być sferą oddziaływania samorządu, aby jakość życia mieszkańców gminy ulegała systematycznej poprawie. Samorząd lokalny jako kreator lokalnych rozwiązań poprzez budowę kapitału społecznego swoich mieszkańców, dla nich i przez nich, wzmacnia naturalne sieci wsparcia, wspiera rodzinę w jej naturalnym środowisku, stara się zredukować skutki społeczne bezrobocia, ekskluzji społecznej, stanu osamotnienia, bezdomności, uzależnień, włączając w te procesy organizacje pozarządowe jako partnera sprawdzonego i naturalnego.

Spis rysunków

Rysunek 1 – Proces konstruowania Strategii

Rysunek 2 – Położenie na mapie miasta i gminy Opoczno

Rysunek 3 – Podmioty zaangażowane w zarządzanie Strategią

Spis wykresów

Wykres 1 – Usługi opiekuńcze – ilość osób

Wykres 2 – Koszt usług opiekuńczych

Wykres 3 – Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego

Wykres 4 – Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka

Wykres 5 – Kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ogółem wypłaconych w ciągu roku

Wykres 6 – Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w poszczególnych latach

Spis tabel

Tabela nr 1 – Liczba ludności gminy Opoczno w podziale na płeć w latach 2016-2020

Tabela nr 2 – Liczba ludności w gminie Opoczno w podziale na obszar wiejski i miejski w latach 2016-2020

Tabela nr 3 – Ilość osób z terenu miasta i gminy Opoczno w latach 2016-2020 wg grupy wiekowej

Tabela nr 4 – Ilość urodzeń w gminie Opoczno

Tabela nr 5 – Ilość zgonów w gminie Opoczno

Tabela nr 6 – Migracje dla gminy Opoczno

Tabela nr 7 – Stopa bezrobocia w powiecie opoczyńskim w latach 2016-2020

Tabela nr 8 – Ilość osób bezrobotnych z terenu miasta i gminy Opoczno

Tabela nr 9 – Osoby bezrobotne z terenu miasta i gminy Opoczno zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy

Tabela nr 10 – Grupy wiekowe osób bezrobotnych z terenu miasta i gminy Opoczno

Tabela nr 11 – Liczba ofert pracy na terenie miasta i gminy Opoczno w latach 2016-2020

Tabela nr 12 – Ilość osób niepełnosprawnych z terenu miasta i gminy Opoczno zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opocznie

Tabela nr 13 – Zestawienie rodzaju gruntów i ich ilość wg klasyfikacji kosztów trwałych

Tabela nr 14 – Liczba uczniów dojeżdżających do szkół w 2019 r.

Tabela nr 15 – Liczba uczniów dojeżdżających do szkół w 2020 r.

Tabela nr 16 – Wykaz przedszkoli i szkół z oddziałami integracyjnymi na terenie gminy Opoczno

Tabela nr 17 – Liczba dzieci i młodzieży objęta wsparciem w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Opocznie i formy wsparcia jakimi są objęci

Tabela nr 18 – Poradnictwo i wsparcie kierowane do rodzin w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Opocznie

Tabela nr 19 – Osoby z zaburzeniami psychicznymi, leczone psychiatrycznie na terenie miasta i gminy Opoczno

Tabela nr 20 – Ilość osób z zaburzeniami psychicznymi – leczonych psychiatrycznie

Tabela nr 21 – Turnusy rehabilitacyjne

Tabela nr 22 – Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Tabela nr 23 – Sprzęt rehabilitacyjny

Tabela nr 24 – Likwidacja barier architektonicznych oraz w komunikowaniu się

Tabela nr 25 – Ilość wydanych orzeczeń z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności powyżej 16 roku życia

Tabela nr 26 – Ilość wydanych orzeczeń z uwzględnieniem niepełnosprawności do 16 roku życia wg kategorii płci

- Tabela nr 27 – Ilość wydanych orzeczeń z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności powyżej 16 roku życia wg kategorii płci
- Tabela nr 28 – Liczba wydanych orzeczeń wg kategorii wieku
- Tabela nr 29 – Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności wg miejsca zamieszkania (miasto, wieś) do 16 roku życia
- Tabela nr 30 – Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (powyżej 16 roku życia)
- Tabela nr 31 – Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2016-2020
- Tabela nr 32 – Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń w 2020r.
- Tabela nr 33 – Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej
- Tabela nr 34 – Liczba przestępstw zaistniałych na terenie gminy Opoczno na przestrzeni lat 2016-2020
- Tabela nr 35 – Liczba rodzin, w których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”
- Tabela nr 36 – Liczba osób objętych pomocą Zespołów Interdyscyplinarnych
- Tabela nr 37 – Instytucje wszczynające „Niebieskie Karty”
- Tabela nr 38 – Problem alkoholowy w rodzinach dotkniętych przemocą
- Tabela nr 39 – Podejmowane działania pomocowe
- Tabela nr 40 – Przyczyny zakończenia procedury „Niebieskie Karty”
- Tabela nr 41 – Ilość spotkań w ramach prac grup roboczych i Zespołu Interdyscyplinarnego

UZASADNIENIE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest obligatoryjnym dokumentem, który musi posiadać każda jednostka samorządu lokalnego. Jej treść określa art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Wymienione w nim składniki należy uznać za obligatoryjne, przy czym nie stanowią one katalogu zamkniętego. Należą do nich diagnoza sytuacji społecznej oraz prognoza zmian w zakresie objętym strategią, a ponadto określenie: celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych i wskaźników realizacji działań.

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa i wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej, jak w szczególności programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, gminnego programu przeciwdziałania narkomanii, gminnego i powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez Gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji społecznych i organizacji pozarządowych.

Ze względu na powyższe, przyjęcie uchwały jest zasadne i konieczne.